

www.qbz.gov.al

FLETORJA ZYRTARE E REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Botim i Qendrës së Botimeve Zyrtare

Viti: 2025 – Numri: 69

Tiranë – E premte, 18 prill 2025

PËRMBAJTJA

	Faqe
Ligj nr. 20/2025, datë 13.3.2025	Për paketën e maleve..... 7791
Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 10, datë 5.3.2025	Për përcaktimin e formatit të lejes për ushtrimin e aktiviteteve të lidhura me prodhimin e <i>Cannabis</i> -it për qëllime industriale dhe kriterëve për aktivitetet e përfshira në leje..... 7796
Udhëzim i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural nr. 15, datë 10.4.2025	Mbi treguesit ose shenjat që identifikojnë <i>lot</i> -in të cilit i përket një produkt ushqimor..... 7801
Vendim i Gjykatës Kushtetuese nr. 8, datë 21.2.2025	Me objekt shfuqizimin e ligjit nr. 79/2022, datë 24.11.2022, “Për miratimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development Company sh.a. dhe NSHMI Development L.L.C., për projektin e investimit strategjik ‘Marina & Jahtet e Durrësit’”, si i papajtuësëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe me marrëveshjet ndërkombëtare. Shfuqizimin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 861, datë 29.12.2021, “Për transferimin në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’ dhe për ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga Autoriteti Portual Durrës tek Ministria e Financave dhe Ekonomisë”, të ndryshuar me vendimin nr. 494, datë 21.7.2022, të Këshillit të Ministrave, “Për disa ndryshime në vendimin nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, ‘Për transferimin, në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’ dhe për ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga Autoriteti Portual Durrës tek

Ministria e Financave dhe Ekonomisë”, të ndryshuar me vendimin nr. 685, datë 26.10.2022, “Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, ‘Për transferimin në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike dhe kalimin në përgjegjësi administrimi të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’”, të ndryshuar”, të ndryshuar me vendimin nr. 115, datë 1.3.2023, të Këshillit të Ministrave, “Për transferimin në pronësi të shoqërisë ‘Albanian Seaports Development Company’ sh.a., të pronave të paluajtshme shtetërore, pjesë e fondit të pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, me vendndodhje në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës”, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Pezullimin e zbatimit të ligjit nr. 79/2022, datë 24.11.2022, “Për miratimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development Company sh.a., dhe NSHMI Development L.L.C. për projektin e investimit strategjik ‘Marina & Jahtet e Durrësit’”, si dhe i vendimit nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar me vendimet nr. 494, datë 21.7.2022; nr. 685, datë 26.10.2022; nr. 115, datë 1.3.2023, të Këshillit të Ministrave, derisa vendimi përfundimtar i Gjykatës Kushtetuese të hyjë në fuqi.

7802

Vendim i Gjykatës Kushtetuese
nr. 11, datë 13.3.2025

Me objekt shfuqizimin e vendimeve nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1340 (30-2023-4400), datë 28.7.2023, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2024-184, datë 6.2.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë. Pezullimin e vendimit nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe lirimin e menjëhershëm nga vuajtja e dënimit të kërkuesit deri në një vendim përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese.....

7838

LIGJ
Nr. 20/2025**PËR PAKETËN E MALEVE**

Në mbështetje të neneve 78, 81, pika 1, 83, pika 1, dhe 155 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

KUVENDI
I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË**VENDOSI:****KREU I**
DISPOZITA TË PËRGJITHSHME**Neni 1**
Qëllimi

Ky ligj ka për qëllim tërheqjen e investimeve dhe nxitjen e zhvillimit ekonomik apo turistik në zonat me përparësi zhvillimin e ekonomisë malore, përmes kalimit të pronësisë së pronës së paluajtshme shtetërore tek individët dhe/ose personat fizikë e juridikë posedues jopronar me destinacion investimin në projekte që mundësojnë rimëkëmbjen ekonomike, nxitjen e punësimit në zonë, përmirësimin e kushteve të jetesës, shfrytëzimin eficient të burimeve natyre, mbrojtjen e ekosistemit dhe vlerave territoriale, në përputhje me parimet e transparencës dhe mbrojtjes së interesit publik.

Neni 2
Objekti

Objekti i këtij ligji është përcaktimi i procedurave, kritereve, rregullave dhe afateve procedurale për miratimin dhe zhvillimin e zonave me përparësi zhvillimin e ekonomisë malore, procedurave të kalimit të pronësisë së pronës së paluajtshme shtetërore te poseduesit jopronarë me çmim simbolik 1 (një) euro, si dhe rregullave specifike për investitorët, duke garantuar përdorimin e saj për investime të qëndrueshme dhe zhvillimin e territorit.

Neni 3
Përkufizimet

Në kuptim të këtij ligji, termat e mëposhtëm kanë këto kuptime:

a) “Kontrata e kalimit të pronësisë” është marrëveshja e lidhur ndërmjet palës shitëse të pasurisë së paluajtshme shtetërore, të përfaqësuar nga titullari i ministrisë përgjegjëse për ekonominë apo personi i autorizuar prej tij, në cilësinë e pronarit shtet, dhe pala blerëse, e përfaqësuar nga poseduesi jopronar, emri i të cilit figuron në kartelën e pasurisë së paluajtshme shtetërore si posedues jopronar i pasurisë, me objekt kalimin e pronësisë përmes shitjes me tarifën simbolike 1 (një) euro;

b) “Investitor” është personi fizik ose juridik, i regjistruar në regjistrin tregtar, në përputhje me legjislacionin vendas ose të huaj, sipas rastit, që kryen një investim në përputhje me parashikimet e këtij ligji dhe paraqet kërkesë në marrëveshje me poseduesin jopronar për realizimin e një projekti investimi;

c) “Poseduesi jopronar” është individ, personi fizik ose juridik i identifikuar gjatë zbatimit të dispozitave të këtij ligji, i cili ka ushtruar dhe ushtron posedim të vazhdueshëm dhe të pandërprerë prej të paktën 10 (dhjetë) vjetësh mbi pasurinë e paluajtshme shtetërore, duke e përdorur atë sikur të ishte ai pronari i saj. Për qëllime të këtij ligji, konsiderohen posedues jopronarë edhe ata individë që nuk e përdorin pasurinë, por vërtetojnë lidhjen e tyre me pasurinë për të cilën nuk janë pajisur me titull pronësie sipas legjislacionit në fuqi dhe kërkojnë ta zhvillojnë atë nëpërmjet një investimi;

ç) “Zonë me përparësi zhvillimin e ekonomisë malore” (në vijim zonë zhvillimi) është zona e miratuar sipas këtij ligji, e cila për shkak të karakteristikave që ofron peizazhi, burimet natyrore, trashëgimia kulturore apo tërësisë së aktiviteteve në natyrë që ofrojnë, përbëjnë potencial për zhvillimin e ekonomisë dhe nxitjen e investimeve, të cilat mund të arrihen përmes një mbështetjeje të posaçme, me qëllim rimëkëmbjen ekonomike, nxitjen e punësimit, përmirësimin e kushteve të jetesës, shfrytëzimin me eficiencë të burimeve të natyrës, mbrojtjen e ekosistemit, të vlerave territoriale, konsolidimin e marrëdhënieve të pronësisë, lehtësimin e procedurave administrative, të aplikimit të instrumenteve ekonomike të favorshme, me qëllim nxitjen e investimeve dhe diversifikimin e ekonomisë malore, në përputhje me parimet ndërkombëtare/bashkëkohore për zhvillimin në zonat malore.

Neni 4

Përcaktimi i zonave me prioritet zhvillimi

1. Ministri përgjegjës për pushtetin vendor, me kërkesë të argumentuar të bashkisë kompetente, mund t'i propozojë Këshillit të Ministrave shpalljen e territorit të bashkisë apo të pjesës malore të atij territori si zonë zhvillimi. Vendimi i Këshillit të Ministrave përmban kufijtë e zonës dhe llojet e aktiviteteve që miratohen për t'u zhvilluar sipas këtij ligji në atë zonë.

2. Kërkesa për shpalljen e zonës së zhvillimit motivohet kryesisht nga nevoja për nxitjen dhe realizimin e potencialit të zhvillimit ekonomik, industrial apo turistik të zonës. Kjo kërkesë argumentohet me praninë e poseduesve jopronarë në territorin e zonës, si dhe me vështirësitë e hasura në dhënien e akteve të zhvillimit të territorit (leje zhvillimi dhe ndërtimi) në raport me pjesën tjetër të territorit, si pasojë e mosrregullimit të marrëdhënieve juridike të pronësisë private mbi tokën.

3. Pas shpalljes së zonës së zhvillimit, Agjencia Shtetërore e Kadastrës (në vijim ASHK-ja) fillon menjëherë procedurën e regjistrimit fillestar të zonave kadastrale, që përfshihen në zonën për zhvillim, nëse këto procedura nuk janë kryer më parë, në përputhje me rregullat e parashikuara në legjislacionin në fuqi për kadastrën. Kur zona i është nënshtruar më parë regjistrimit fillestar, nëse është e nevojshme, ASHK-ja kryen procedurat për përmirësimin e regjistrimit të pasurive të paluajtshme, sipas të njëjtit legjislacion.

4. Rregullat e hollësishme për dokumentacionin dhe procedurën e shpalljes së zonës prioritare të zhvillimit përcaktohen me udhëzimin e ministrit përgjegjës për pushtetin vendor.

KREU II

PROCEDURA E NJOHJES SI POSEDUES JOPRONAR

Neni 5

E drejta për t'u njohur “posedues jopronar”

Pas shpalljes së zonës së zhvillimit, subjekteve (persona fizikë, juridikë apo individë), që zotërojnë pa titull pronësie pasuri shtetërore brenda kësaj zone, u lind e drejta të njihen si “posedues

jopronarë”, me vendim të këshillit bashkiak përkatës, sipas procedurës së këtij kreu.

Neni 6

Kërkesa

1. Pas hyrjes në fuqi të vendimit të Këshillit të Ministrave, që shpall zonën e zhvillimit, subjektet paraqesin aplikimin pranë njësisë së vetëqeverisjes vendore për njohjen si posedues jopronarë, të shoqëruar me plan rilevimi të sipërfaqes së poseduar, të hartuar nga një ekspert gjeodet i licencuar.

2. Poseduesi jopronar bashkangjitur kërkesës paraqet edhe dokumentacion provues ose informacion për këtë posedim, për cilësitë e përcaktuara në shkronjën “c”, të nenit 3, nëse ka të tillë, si vijon, por pa u kufizuar në:

a) dokumentacion tatimor për aktivitet ekonomik mbi pronën;

b) fatura të shërbimeve të lidhura me pronën;

c) deklarata/dëshmi nga banorët dhe autoritetet vendore që konfirmojnë përdorimin e vazhdueshëm dhe të pandërprerë prej të paktën 10 vitesh të pronës;

ç) fotografi, ortofoto ose prova të tjera materiale që vërtetojnë posedimin; ose

d) dokumentacionin që vërteton lidhjen e tij me pasurinë.

3. Mungesa e dokumentacionit për posedimin nuk pezullon procedurën administrative për njohjen e tij si “posedues jopronar” dhe nuk passjell rrëzimin e kërkesës për sa kohë që nuk paraqiten prova apo pretendime nga të tretët përgjatë afatit të afishimit publik sipas përcaktimeve në nenin 10 të këtij ligji dhe nëse nuk rezulton problematikë me gjendjen juridike të pasurisë gjatë procesit të verifikimit, sipas nenit 7 të këtij ligji.

4. Rregullat e hollësishme për mënyrën e paraqitjes së aplikimit dhe procedurat e brendshme administrative për zbatimin e këtij neni pranë bashkive përcaktohen me udhëzim të kryetarit të bashkisë, në varësi të rrethanave të posaçme të secilës zonë.

Neni 7

Verifikimet që kryhen nga bashkia

1. Bashkia kompetente brenda 30 (tridhjetë) ditëve nis evidentimin në terren të sipërfaqeve,

objekt të kërkesave të administruara, duke verifikuar gjendjen e posedimit të pasurisë nga subjektet, për të cilën mban procesverbalin përkatës.

2. Krahas evidentimit në terren, bashkia kërkon informacion për gjendjen juridike të pasurisë, faktin nëse përfshihet në proceset kalimtare të pronësisë, si dhe për faktin nëse ajo është inventarizuar apo jo nga Agjencia Shtetërore e Kadastrës. Gjithashtu, kërkon informacion nga Agjencia e Trajtimit të Pronave për faktin nëse për sipërfaqen ka ose jo vendim për kthimin ose kompensimin fizik në favor të ish-pronarëve, sipas legjislacionit përkatës. Këto institucione duhet t'i kthejnë përgjigje bashkisë brenda 20 (njëzet) ditëve nga administrimi i kërkesës sipas legjislacionit në fuqi.

Neni 8

Kriteret e lidhura me pronën

1. Sipërfaqja e pronës, objekt i kërkesës së subjektit, pavarësisht llojit të saj, duhet të plotësojë njëkohësisht këto kritere:

a) të jetë pasuri shtetërore. Objekt i procedurave sipas këtij ligji janë edhe tokat në pronësi shtetërore, që janë inventarizuar në përgjegjësi administrimi të institucioneve qendrore, si dhe ato që janë transferuar në pronësi ose në përdorim të njësitë e vetëqeverisjes vendore, me kusht që sipërfaqja e pretenduar nga subjekti të mos përfshijë gjurmën e objekteve shtetërore. Në këto raste, procedura sipas këtij kreu vijon pas marrjes së pëlqimit nga institucioni administruar. Përgjithësisht, trajtohen sipas këtij ligji edhe rastet e sipërfaqeve që figurojnë në pronësi shtetërore në regjistrin e pasurive të paluajtshme, por për të cilat subjekti kërkuar disponon dokumentacion pronësie të paregjistrueshëm sipas Kodit Civil dhe/ose legjislacionit në fuqi për kadastrën, me kusht që për tokën të mos ketë njëkohësisht edhe tituj pronësie të të tretëve, qoftë edhe të paregjistrueshëm;

b) të mos jetë pronë publike e patjetrueshme. Në kuptim të këtij ligji dhe të legjislacionit në fuqi për pronat e paluajtshme të shtetit, llojet e pasurisë “pyll”, “kullotë” “livadh” nuk janë të patjetrueshme dhe mund t'u nënshtrohen procedurave të kalimit të pronësisë sipas këtij ligji;

c) nuk i shërben operabilitetit të Forcave të Armatosura, sipas legjislacionit në fuqi për pushtetet dhe autoritetet e drejtimit e të komandimit të Forcave të Armatosura në Republikën e Shqipërisë;

ç) të mos rëndojnë mbi të të drejta reale të të tretëve;

d) të mos jetë objekt i procedurave të fitimit të pronësisë sipas ligjit nr. 20/2020 dhe ligjeve të tjera të posaçme, që parashikojnë fitimin e pronësisë nëpërmjet procedurave administrative. Rastet kur, bazuar në legjislacionin e mësipërm, janë marrë vendime për rrëzimin e kërkesës së kalimit të pronësisë, trajtohen në përputhje me parashikimet e këtij ligji;

dh) të mos jetë marrë për të vendimi i kthimit ose i kompensimit fizik të ish-pronarëve, sipas legjislacionit përkatës.

2. Kriteret e parashikuara në pikën 1 të këtij neni verifikohen nga njësia e vetëqeverisjes vendore.

Neni 9

Refuzimi i plotë ose i pjesshëm i kërkesës

1. Nëse pas administrimit të informacionit nga ASHK-ja dhe Agjencia e Trajtimit të Pronave, dhe verifikimit të kushteve të lidhura me tokën e me subjektin sipas këtij ligji, bashkia konstaton se sipërfaqja e përcaktuar në planin e rilevimit, në tërësinë e saj, nuk përmbush njërin prej kushteve të përcaktuara në nenin 8 të këtij ligji apo se nga dokumentacioni ka prova ose informacion se subjekti nuk plotëson kushtet, sipas kuptimit të shkronjës “c”, të nenit 3 të këtij ligji, ajo i kthen përgjigje subjektit kërkuar duke e informuar atë për pamundësinë e vijimit të procedurës së njohjes si “posedues jopronar” sipas këtij ligji.

2. Përgjithësisht, nëse vetëm një pjesë e sipërfaqes së planit të rilevimit nuk përmbush kushtet, bashkia i kërkon subjektit të shprehet brenda 30 (tridhjetë) ditëve nëse është dakord me vijimin e procedurës vetëm për pjesën e mbetur, sipas planit të ri të rilevimit të hartuar nga vetë bashkia apo të porositur prej saj. Nëse subjekti nuk shprehet brenda këtij afati, prezumohet se ai ka refuzuar vijimin e procedurës për pjesën e mbetur.

Neni 10

Afishimi dhe miratimi nga këshilli bashkiak

1. Pas përfundimit të procedurës së përcaktuar në nenin 9 të këtij ligji, për pasuritë apo pjesët e tyre që përmbushin kushtet, bashkia kryen njoftimin me afishim publik për 45 (dyzet e pesë) ditë në ambientet e saj, në një vend tjetër publik brenda

territorit të zonës, si dhe në faqen zyrtare të saj të internetit. Afishimi përmban listën e subjekteve me sipërfaqet respektive, përshkrimin e vendndodhjes së tyre dhe shoqërohet nga planet e rëlevimit përkatëse.

2. Nëse gjatë afishimit publik paraqiten pretendime nga të tretë për pronësinë mbi pasurinë, të mbështetur në dokumentacion fitimi pronësie, qoftë edhe të paregjistruar në regjistrat e pasurive të paluajtshme apo paraqiten prova, apo informacion prej tyre për faktin se subjekti nuk përmbush kushtet sipas shkronjës “c”, të nenit 3 të këtij ligji, bashkia i kthen përgjigje subjektit kërkues, duke e informuar atë për pamundësinë e vijimit të procedurës së njohjes si “posedues jopronar” sipas këtij ligji. Përgjithësisht, nëse vetëm një pjesë e sipërfaqes së planit të rëlevimit pretendohet nga të tretët apo për të paraqiten prova/indicie se nuk është ushtruar posedimi sipas kushteve të këtij ligji, bashkia i kërkon subjektit të shprehet brenda 30 (tridhjetë) ditëve nëse është dakord me vijimin e procedurës vetëm për pjesën e mbetur, sipas planit të ri të rëlevimit të hartuar nga vetë bashkia apo të porositur prej saj. Nëse subjekti nuk shprehet brenda këtij afati, prezumohet se ai ka refuzuar vijimin e procedurës për pjesën e mbetur. Nuk pengojnë vijimin e procedurës pretendimet e të tretëve, të cilat nuk bazohen as në dokumentacion pronësie, as në dokumentacion që tregon rrethana të lidhura me cilësitë që duhet të plotësojë “pronari joposedues”, sipas përkufizimit në shkronjën “c”, të nenit 3 të këtij ligji.

3. Pas përfundimit të afatit të njoftimit përmes afishimit publik, bashkia harton listën e subjekteve që kërkojnë të njihen si “posedues jopronarë” dhe planrëlevimet e sipërfaqeve përkatëse, të cilat i paraqiten për miratim këshillit bashkiak, brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga përfundimi i afatit të njoftimit përmes afishimit publik. Këshilli bashkiak shprehet brenda 20 (njëzet) ditëve nga dërgimi i dokumentacionit. Pas miratimit të listës së poseduesve jopronarë, bashkia ose poseduesi jopronar paraqesin kërkesë në ASHK, në përputhje me parashikimet e legjislacionit në fuqi për kadastrën, për pasqyrimin e poseduesit jopronar në kartelën e secilës prej pasurive.

4. Në rastet e subjekteve që paraqesin rishtazi kërkesë për njohjen si “posedues jopronarë”, bashkia harton lista të reja ose dokumentacionin individual për një subjekt, nëse është rasti, duke ndjekur të njëjtat procedura të parashikuara në këtë kre.

KREU III

KALIMI I PRONËSISË, ZHVILLIMI DHE LEHTËSITË

Neni 11

Miratimi i lejes së zhvillimit nga autoritetet e zhvillimit të territorit

1. Poseduesi jopronar, i njohur si i tillë me vendim të këshillit bashkiak, emri i të cilit figuron në kartelën e pasurisë së paluajtshme shtetërore, pavarësisht faktit se nuk ka fituar ende titullin e pronësisë mbi sipërfaqen, ka të drejtë të paraqesë kërkesën për marrjen e lejes së zhvillimit për të apo për një pjesë të saj, duke iu drejtuar Agjencisë së Zhvillimit të Territorit.

2. Për rastet e parashikuara në këtë ligj, miratohet leja e zhvillimit, pavarësisht nëse sipërfaqja gjendet në zonën për të cilën nuk ka ende dokumente të miratuara të planifikimit të territorit ose kur, edhe nëse ka të tilla, ato nuk parashikojnë kryerjen e ndërtimeve, sipas destinacionit të kërkuar. Vlerësimi i kërkesës për leje zhvillimi bëhet në bazë të projektit paraprak të veprës, që synohet të ndërtohet nga vetë poseduesi apo nga investitori që ka lidhur marrëveshje me të, i cili i bashkëlidhet kërkesës për leje zhvillimi.

Pavarësisht parashikimeve të legjislacionit në fuqi për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, autoriteti kompetent për miratimin e lejes së zhvillimit në këto rrethana është Këshilli Kombëtar i Territorit dhe Ujit (në vijim KKTU).

3. Sipërfaqet që trajtohen sipas parashikimeve të këtij ligji i nënshtrohen në çdo rast miratimit të lejes zhvillimit, sipas parashikimeve të këtij neni. Për këto sipërfaqe nuk zbatohen rastet e përjashtimit nga detyrimi për marrjen e lejes së zhvillimit të parashikuara nga legjislacioni për planifikimin dhe zhvillimin e territorit.

4. Kërkesa shqyrtohet në përputhje me parashikimet e legjislacionit për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, me përjashtim të kushtit për pasjen e titullit të pronësisë, si dhe të çështjeve që rregullohen posaçërisht nga ky ligj, të cilat nuk pengojnë miratimin e lejes së zhvillimit për qëllimet e këtij ligji. Në rastet kur është pajisur me leje zhvillimi vetëm për një pjesë të sipërfaqes për të cilën është njohur si posedues jopronar, ky i fundit ka të drejtë të paraqesë rishtas kërkesa për leje zhvillimi për pjesët e mbetura.

Neni 12

Kërkesa për blerje në ministrinë përgjegjëse

1. Pas marrjes së lejes së zhvillimit, poseduesi jopronar ka të drejtë të paraqesë në ministrinë përgjegjëse për ekonominë kërkesën për blerjen e sipërfaqes së përfshirë në lejen e zhvillimit, me vlerën simbolike 1 (një) euro të shoqëruar me:

a) vendimin e këshillit bashkiak për njohjen si posedues jopronar;

b) projektin e zhvillimit të veprës, të shoqëruar nga vendimi për lejen e zhvillimit;

c) marrëveshjen e lidhur me investitorin, në rast se nuk do ta zhvillojë vetë sipërfaqen.

2. Ministria përgjegjëse për ekonominë, bazuar në dokumentacionin e pikës 1 të këtij neni, kryen shqyrtimin e kërkesës brenda 30 (tridhjetë) ditëve nga paraqitja e saj dhe e njofton subjektin për pranueshmërinë ose jo të kërkesës. Në rast mosplotësimi të kushteve të mësipërme, informon në mënyrë të arsyetuar kërkuesin për shkaqet e mospranimit.

3. Procedurat e kalimit të pronësisë sipas këtij ligji kryhen në çdo rast vetëm për atë pjesë të sipërfaqes që përfshihet në gjurmën e lejes së zhvillimit. Për pjesët e tjera të sipërfaqes për të cilën subjekti është njohur si posedues jopronar, të cilat nuk i nënshtrohen zhvillimit, subjekti ruan të drejtën për të kërkuar njohjen si pronar sipas parashikimeve të Kodit Civil, nëse plotëson kushtet e parashikuara në të apo kur t'i plotësojë këto kushte.

Neni 13

Kontrata e shitjes

1. Në rast pranimi të kërkesës, ministria përgjegjëse për ekonominë fton poseduesin jopronar për lidhjen e kontratës së shitjes me kusht, me vlerën simbolike 1 (një) euro, ku kushti konsiston në marrjen e certifikatës së përdorimit.

2. Kontrata e shitjes me kusht regjistrohet në përputhje me rregullat e legjislacionit për kadastrën. Kalimi i pronësisë mbi sipërfaqen pasqyrohet në regjistrin e pasurive të paluajtshme vetëm pas plotësimit të kushtit.

3. Ministria përgjegjëse për ekonominë pas njoftimit të autoritetit kompetent për kontrollin e zhvillimit ka të drejtë ta zgjidhë kontratën në mënyrë të njëanshme nëse pas kalimit të 3 (tre) vjetëve nga lidhja e saj nuk kanë nisur ende punimet për ndërtimin e veprës. Zgjidhja e njëanshme e

kontratës pasqyrohet në regjistrin e pasurive të paluajtshme.

Neni 14

Leja e ndërtimit

1. Pas regjistrimit të kontratës së shitjes, pronari dhe investitori, që ka lidhur marrëveshje me të, kanë të drejtë të aplikojnë përkatësisht për pajisjen me leje ndërtimi për pjesën e sipërfaqes në posedim për të cilën është lidhur kontrata, në përputhje me parashikimet e këtij ligji dhe të legjislacionit në fuqi për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, për aq sa këto të fundit nuk bien në kundërshtim me këtë ligj. Leja e ndërtimit miratohet nga KKTU-ja.

2. Në rast se gjatë shqyrtimit të kërkesës për leje ndërtimi rezulton se sipërfaqja ose projekti për të cilin kërkohet miratimi i kësaj lejeje, është më e vogël nga ajo për të cilën është lidhur kontrata, pezullohet miratimi i lejes së ndërtimit deri në ndryshimin e kontratës. Në këtë rast, ministria përgjegjëse për ekonominë lidh kontratën ndryshuese vetëm për sipërfaqen për të cilën është kërkuar miratimi i lejes së ndërtimit.

3. Autoriteti kompetent për kontrollin e zhvillimit të territorit monitoron zbatimin e lejes së ndërtimit dhe informon ministrinë përgjegjëse për ekonominë. Leja e ndërtimit e humbet vlefshmërinë e saj nëse punimet për veprën nuk nisin brenda 2 (dy) vjetëve nga miratimi i saj.

Neni 15

Lehtësitë

1. Subjektet, që përfitojnë pronësinë mbi sipërfaqet sipas këtij ligji e që realizojnë projektin dhe ushtrojnë aktivitetin e deklaruar prej tyre, përfitojnë për një periudhë 10-vjeçare:

a) përjashtim nga taksa e ndikimit në infrastrukturë;

b) përjashtim nga taksa e pasurive të paluajtshme;

c) përjashtim nga TVSH-ja;

ç) përjashtim nga tatimi mbi të ardhurat.

2. Në çdo rast, lehtësitë, sipas pikës 1 të këtij neni, nuk mund të përfitohen nga më tepër se sa 500 (pesëqind) subjekte, që kanë fituar pronësinë sipas këtij ligji në të gjithë territorin e vendit. Në rast se numri i përgjithshëm i kërkesave të kalimit të pronësisë e tejkalon këtë shifër, ndiqet parimi i “të parit në kohë”, në raport me momentin e paraqitjes së kërkesës së kalimit të pronësisë, duke hequr nga

rendi më pas edhe rastet e kërkesave që nuk procedohen dot për shkak të mosplotësimit të kushteve të tjera të këtij ligji.

3. Rregullat dhe procedurat për mënyrën e përfitimit të lehtësive sipas këtij neni përcaktohen me udhëzim të ministrit përgjegjës për financat.

KREU IV DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 16 E drejta e ankimit

Kundër vendimeve administrative të nxjerra nga organet kompetente në kuadër dhe sipas përcaktimeve të këtij ligji, individët, si dhe personat fizikë dhe/ose juridikë të interesuar, brenda 30 ditëve mund të ushtrojnë ankim administrativ pranë institucionit që ka marrë vendimin në përputhje me parashikimet e Kodit të Procedurave Administrative, si dhe më tej ankim gjyqësor sipas rregullave të ligjit për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative.

Neni 17 Aktet nënligjore

1. Ngarkohet ministri përgjegjës për pushtetin vendor dhe ministri përgjegjës për financat që, brenda 6 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të miratojnë udhëzimet për dokumentacionin dhe procedurën e shpalljes së zonës prioritare të zhvillimit, si dhe për mënyrën e përfitimit të lehtësive, sipas neneve 4 dhe 15 të këtij ligji.

2. Ngarkohen kryetarët e bashkive që brenda 6 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji të miratojnë udhëzimin për mënyrën e paraqitjes së aplikimit dhe procedurave të brendshme administrative për zbatimin sipas nenit 6 të këtij ligji.

Neni 18 Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

Miratuar në datën 13.3.2025.

KRYETARE
Elisa Spiropali

UDHËZIM

Nr. 10, datë 5.3.2025

PËR PËRCAKTIMIN E FORMATIT TË LEJES PËR USHTRIMIN E AKTIVITETEVE TË LIDHURA ME PRODHIMIN E CANNABIS-it PËR QËLLIME INDUSTRIALE DHE KRITEREVE PËR AKTIVITETET E PËRFSHIRA NË LEJE

Në mbështetje të nenit 102, pika 4, të Kushtetutës, pikës 3, të nenit 22, të ligjit nr. 61, datë 21.7.2023, “Për kontrollin e kultivimit dhe përpunimit të bimës së *cannabis*-it dhe prodhimit të nënprodukteve të saj për qëllime mjekësore dhe industriale”,

UDHËZOJ:

Neni 1 Objekti

1. Përcaktimi i formatit të lejes për ushtrimin e aktivitetit të importit të farës, fidanit, klonit ose bimës mëmë, magazinimit, kultivimit, prodhimit dhe përpunimit, transportit, si dhe eksportit të nënprodukteve dhe produkteve përfundimtare të *cannabis*-it për qëllime industriale.

2. Përcaktimi i kriterëve që duhet të përmbushë subjekti për t'u pajisur me leje.

Neni 2 Përkufizime

Të gjithë termat e përcaktuar në këtë udhëzim kanë të njëjtin kuptim me ata të përcaktuar në ligjin nr. 61/2023, “Për kontrollin e kultivimit dhe përpunimit të bimës së *cannabis*-it dhe prodhimit të nënprodukteve të saj për qëllime mjekësore dhe industriale”.

Për efekt të këtij udhëzimi, përkufizimet shtesë kanë këto kuptime:

1. “Bimë mëmë” nënkupton bimën e *cannabis*-it të përzgjedhur dhe kultivuar posaçërisht për të shërbyer si burim i materialit gjenetik për krijimin e kloneve përmes shumimit vegjetativ. Bimë mëmë mund të importohet si e tillë dhe nuk përdoret për të prodhuar materiale bimore, por mbahet në fazë të qëndrueshme vegjetative (ndriçim 18–24 orë në ditë

për të parandaluar lulëzimin), për të prodhuar në vijimësi klone.

2. “Përpunim fillestar” është procesi që përfshin tharjen, pastrimin dhe ndarjen e bimës së *cannabis*-it të korrur.

3. “Procedura Standarde Operacionale (SOP)” është një dokument i detajuar që përshkruan hapat specifike që duhet të ndiqen për të kryer një detyrë ose proces në mënyrë të qëndrueshme dhe në përputhje me standardet e përcaktuara.

4. “Praktikat e Mira Evropiane Bujqësore dhe Grumbulluese (EU-GACP)” janë një grup standardesh për mbledhjen, kultivimin, korjen dhe përpunimin fillestar të materialeve bimore, të publikuara nga Agjencia Evropiane e Barnave (EMA).

5. “Analiza e rreziqeve dhe e pikave kritike të kontrollit (HACCP)” është një sistem menaxhimi që identifikon, vlerëson dhe kontrollon rreziqet biologjike, kimike dhe fizike në të gjitha fazat e përpunimit, fabrikimit dhe shpërndarjes së produktit përfundimtar.

6. “ISO” janë grup standardesh ndërkombëtare, të cilat garantojnë siguri, besueshmëri dhe cilësi të lartë të produkteve përfundimtare, të publikuara nga Organizata Ndërkombëtare e Standardizimeve.

7. “EU-GMP” janë praktikatat e mira evropiane të fabrikimit.

Neni 3

Aktivitetet e përfshira në leje

1. Leja për ushtrimin e aktivitetit të prodhimit të *cannabis*-it për qëllime industriale, jepet për aktivitetet si vijon:

a) importi i farës, klonit, fidanit ose bimës mëmë të *cannabis*-it për qëllime industriale, magazinimi dhe transporti i tyre;

b) kultivimi i bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale me qëllim përfitimin e lules, përpunimi fillestar, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve të saj;

c) kultivimi i bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale me qëllim përfitimin e farës dhe fibrës, përpunimi fillestar, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve të saj;

ç) kultivimi i bimës së *cannabis*-it me qëllim përfitimin e lules, përpunimi fillestar, prodhimi, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve dhe produkteve përfundimtare të bimës së *cannabis*-it;

d) kultivimi i bimës së *cannabis*-it me qëllim përfitimin e farës dhe fibrës, përpunimi fillestar, prodhimi, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve dhe produkteve përfundimtare të bimës së *cannabis*-it.

2. Leja jepet për një ose disa nga aktivitetet e përcaktuara në pikën 1 të këtij neni.

3. Subjekti mund të kontrakttojë për aktivitetin e transportit një palë të tretë, e cila duhet të plotësojë të gjitha kushtet e sigurisë të parashikuara në vendimin “Për përcaktimin e rregullave dhe tarifave për ruajtjen dhe sigurinë fizike për subjektet e lejuara”, si dhe duhet të përcaktohet në leje. Në rastet kur transporti parashikohet të kryhet nga një palë tjetër e kontraktuar nga subjekti i lejuar sipas përcaktimeve në leje, subjekti i lejuar është përgjegjës për respektimin e standardeve dhe kushteve përkatëse të sigurisë në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi.

4. Subjekti për t’u pajisur me leje duhet të përmbushë kriteret për çdo aktivitet të përfshirë në lejen përkatëse sipas këtij udhëzimi.

Neni 4

Formati i lejes

Formati i lejes për ushtrimin e aktivitetit të prodhimit të *cannabis*-it për qëllime industriale, është sipas formatit të përcaktuar në shtojcën 1, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij udhëzimi.

Neni 5

Kriteret për aktivitetet e përfshira në leje

1. Subjekti që kërkon të pajiset me leje për ushtrimin e aktiviteteve sipas nenit 3, të këtij udhëzimi, duhet të plotësojë kushtet e përcaktuara në pikën 2, të nenit 22 dhe pikën 1, të nenit 23, të ligjit nr. 61/2023, si dhe kriteret e përgjithshme si më poshtë:

a) të jetë i regjistruar në regjistrin tregtar me objekt veprimtarie aktivitetet e përfshira në leje;

b) të ketë një plan biznesi 5-vjeçar në përputhje me aktivitetet e specifikuar në leje;

c) të ketë një rregullore për proceset e brendshme administrative;

ç) të ketë një plan trajnimi për punonjësit sipas aktiviteteve përkatëse;

d) të ketë performancë financiare pozitive në vitin e fundit financiar;

dh) të mos ketë detyrime të papaguara të prapambetura ndaj administratës tatimore, njërive vendore, si dhe për furnizimin me energji elektrike dhe ujë;

e) të vërtetojë marrëdhënien juridike me tokën në të cilën zhvillohet aktiviteti, në formë pronësie apo qiramarrje, për të gjithë periudhën e vlefshmërisë së lejes;

ë) të ketë staf të punësuar sipas parashikimeve të ligjit nr. 61/2023 dhe të udhëzimit nr. 274, datë 16.5.2024, “Për përcaktimin e procedurave, afateve, kriterëve dhe dokumentacionin e nevojshëm për verifikimin e pastërtisë së figurës së punonjësve të Agjencisë Kombëtare të Kontrollit të *Cannabis*-it apo të subjekteve të licencuara apo të lejuara, si dhe të kriterëve etiko-profesionale”;

f) të plotësojë standardet dhe kushtet e sigurisë dhe të transportit në përputhje me parashikimet e vendimit të Këshillit të Ministrave që përcakton rregullat dhe tarifat për ruajtjen dhe sigurinë fizike, për subjektet e lejuara.

2. Për aktivitetet sipas germës “a”, të pikës 1, të nenit 3, përveç kriterëve të përgjithshme, subjekti duhet të plotësojë kriteret si vijon:

a) të jetë i pajisur me marrëveshjen paraprake të shitjes së farës, klonit, fidanit ose bimës mëmë me subjektin e lejuar për kultivimin e bimës së *cannabis*-it, i cili do ta blejë atë;

b) të disponojë ambiente për magazinim dokumentuar me planvendosjen përkatëse.

3. Për aktivitetet sipas germave “b” dhe “c”, të pikës 1, të nenit 3, përveç kriterëve të përgjithshme, subjekti duhet të plotësojë kriteret si vijon:

a) të ketë parashikuar paraprakisht një plan zhvillimi dhe prodhimi;

b) për çdo varietet të bimës së *cannabis*-it, dhe për çdo fazë të procesit të kultivimit dhe përpunimit të tyre, duhet të ketë të hartuara SOP-et përkatëse në përputhje me EU-GACP sipas modelit të shtojcës nr. 2, bashkëlidhur dhe pjesë përbërëse e këtij udhëzimi;

c) të disponojë magazina dhe ambiente të posaçme në varësi të kapacitetit të njësisë së prodhimit, dokumentuar me planimetrinë përkatëse;

ç) të disponojë mjetet dhe pajisjet e nevojshme dhe të përshtatshme në përputhje me procesin e kultivimit, përpunimit dhe magazinimit;

d) të jetë i pajisur me marrëveshjen paraprake të shitjes me subjektin pritës për përpunimin e lëndës së parë, i cili do ta blejë atë.

4. Për aktivitetet sipas germave “ç” dhe “d”, të pikës 1, të nenit 3, përveç kriterëve të përgjithshme, subjekti duhet të plotësojë kriteret si vijon:

a) të ketë parashikuar paraprakisht një plan zhvillimi dhe prodhimi;

b) të ketë të hartuara SOP-et përkatëse për çdo varietet të bimës së *cannabis*-it, dhe për çdo fazë të procesit të kultivimit dhe përpunimit të bimës së *cannabis*-it bazuar në EU-GACP, si dhe prodhimin dhe paketimin e produkteve përfundimtare, bazuar në dhe HACCP/ISO, si dhe EU-GMP për produkte kozmetike dhe ato ushqimore, sipas modelit të shtojcës nr. 2;

c) të disponojë mjetet dhe pajisjet e nevojshme dhe të përshtatshme në përputhje me procesin e kultivimit, përpunimit, magazinimit dhe prodhimit;

ç) të disponojë magazina dhe ambiente të posaçme në varësi të kapacitetit të njësisë së prodhimit, dokumentuar me planimetrinë përkatëse;

d) të jetë i pajisur me marrëveshjen paraprake të shitjes me subjektin pritës për blerjen e produkteve përfundimtare të bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale.

Neni 6

Dispozita përfundimtare

1. Për zbatimin e këtij udhëzimi ngarkohen, të gjitha institucionet dhe subjektet e përmendura në këtë udhëzim.

2. Udhëzimi nr. 14, datë 21.5.2024, i ministrit të Bujqësisë dhe Zhvillimit Rural, “Për miratimin e formatit të lejes për ushtrimin e aktiviteteve të lidhura me prodhimin e *cannabis*-it industrial dhe kriterëve për aktivitetet e përfshira në leje”, shfuqizohet.

Ky udhëzim hyn fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL

Anila Denaj

SHTOJCA NR. 1

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E BUQËSISË DHE ZHVILLIMIT RURAL

LEJE

NR. _____, DATË _____

PËR USHTRIMIN E AKTIVITETIT

Në mbështetje të ligjit nr. 61/2023, “Për kontrollin e kultivimit dhe përpunimit të bimës së *cannabis*-it dhe prodhimit të nënprodukteve të saj për qëllime mjekësore dhe industriale”, subjektit me të dhënat si më poshtë vijon:

EMËRTIMI SUBJEKTIT	
ADRESA E SELISË	
NUIS/ NIPT-i I SUBJEKTIT	
KOORDINATAT GJEORAFIKE SË SECILËS NJËSI PRODHIMI	
VENDNDODHJA E NJËSIVE TË PRODHIMIT (qarku/ bashkia/ njësia administrative / zona kadastrale)	
NUMRI I NJËSIVE TË PRODHIMIT	
SIPËRFAQJA E ÇDO NJËSIE PRODHIMI/ SIPËRFAQJA TOTALE E NJËSIVE TË PRODHIMIT	

I jepet leja për ushtrimin e aktiviteteve të mëposhtme:

- ☐ Importi i farës, klonit, fidanit ose bimës mëmë të *cannabis*-it për qëllime industriale, magazinimi dhe transporti i tyre.
- ☐ Kultivimi i bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale me qëllim përfitimin e lules, përpunimi fillestar, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve të saj.
- ☐ Kultivimi i bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale me qëllim përfitimin e farës dhe fibrës, përpunimi fillestar, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve të saj.
- ☐ Kultivimi i bimës së *cannabis*-it me qëllim përfitimin e lules, përpunimi fillestar, prodhimi, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve dhe produkteve përfundimtare të bimës së *cannabis*-it.
- ☐ Kultivimi i bimës së *cannabis*-it me qëllim përfitimin e farës dhe fibrës, përpunimi fillestar, prodhimi, magazinimi, transporti, si dhe eksporti i nënprodukteve dhe produkteve përfundimtare të bimës së *cannabis*-it.

ME AFAT VLEFSHMËRIE: _____

Subjekti i pajisur me leje autorizohet të kryejë transportin me subjektin e mëposhtëm:

SUBJEKTI I NËNKONTRAKTUAR PËR TRANSPORTIN (nëse ka)	
NUIS/ NIPT-i I SUBJEKTIT TË NËNKONTRAKTUAR PËR TRANSPORTIN	
SELIA E SUBJEKTIT TË NËNKONTRAKTUAR PËR TRANSPORTIN	

MINISTËR

(EMËR, MBIEMËR)

(FIRMË)

SHTOJCA NR. 2 Struktura e SOP-it

Elementët minimale që përfshin një SOP:

1. Informacioni kryesor

- **Titulli:** [emri i SOP-it]
- **Numri i identifikimit SOP:** [identifikuesi unik]
- **Numri i përditësimit:** [numri i versionit]
- **Data e hyrjes në fuqi:** [data e fillimit të zbatimit të SOP-it]
- **Përgatitur nga:** [emri/roli]
- **Miratuar nga:** [emri/roli]
- **Lista e shpërndarjes:** [emrat/departamentet që marrin SOP-in]

2. Qëllimi

Deklaratë e qartë dhe e shkurtër për qëllimin e SOP-it, duke përshkruar procesin dhe rëndësinë e tij.

3. Fusha e zbatimit

- Kufijtë e SOP-it, duke specifikuar departamentet, rolet dhe proceset e aplikueshme.
- Përjashtimet e mundshme.

4. Përkufizime

- Të gjitha shkurtesat ose termat teknik të përdorur në SOP.

5. Përgjegjësitë

- Përcaktimi i roleve dhe përgjegjësi për çdo hap në procedurë.

6. Materialet, pajisjet dhe mjetet e nevojshme

- Listë e të gjitha pajisjeve, materialeve dhe mjeteve të nevojshme për realizimin e procedurës.

7. Procedura

- Udhëzime të detajuara, hap pas hapi, për zbatimin e procesit, të ndara sipas një rrjedhe logjike.

7.1 Përgatitja

- Veprimet paraprake të kërkuara, përfshirë konfigurimin dhe kalibrimin e pajisjeve.

7.2 Zbatimi

- Hapat kryesorë të procesit, duke siguruar qartësi dhe rrjedhë logjike, duke përfshirë diagrami ose skema nëse është e nevojshme.

7.3 Përfundimi

- Aktivitetet për mbylljen e procesit, si pastrimi i pajisjeve ose regjistrimi i të dhënave.

8. Kontrolli i cilësisë (vetëkontrolli)

- Hapat e mostrimit ose testimit për të siguruar pajtueshmërinë me standardet e cilësisë.

9. Masat e sigurisë dhe mbrojtjes së shëndetit

- Pajisjet mbrojtëse personale (PPE) të nevojshme dhe protokollet për trajtimin e tretësve kimikë.

10. Shënjimi dhe gjurmimi

- Procedurat që ndiqen për shënjimin dhe gjurmimin.

11. Dokumentimi dhe regjistrimi

- Të gjitha dokumentet dhe regjistrimet që duhet të plotësohen gjatë procesit dhe procedura e ruajtjes së tyre.

11. Referencat

- Të gjitha dokumentet e referencës, ligjet dhe udhëzimet e aplikueshme për hartimin e SOP-it.

12. Historia e përditësimeve

- Gjurmimi i ndryshimeve të bëra në SOP gjatë kohës, duke i integruar, si: versioni 1.0: Krijimi fillestar i SOP-it, duke përfshirë strukturën bazë. Versioni 1.1 dhe ato të mëtejshme reflektojnë përmirësime dhe shtesat në protokoll.

13. Procedurat që kërkojnë SOP gjatë përpunimit dhe prodhimit të bimës së *cannabis*-it për qëllime industriale përfshijnë por nuk kufizohen në:

13.1 Përpunimi

- Pastrimi, dekortikimi i kërcellit për fitimin e fibrave dhe ndarjen.
- Tharja, pastrimi dhe ndarja e luleve.

13.2 Prodhimi i produkteve

- Fabrikimi i tekstileve, litarëve, letrës, bioplastikës, materialeve të ndërtimit, ato që përdoren si burim energjie etj.

- Prodhimi i produkteve nga bima e *cannabis*-it për konsum të njeriu apo kafsha (vajra, proteina, fara për konsum etj.).

- Formulimi i vajrave, tinkturave, produkteve topike dhe atyre kozmetike.

- Infuzimi i CBD-së në kozmetikë, ushqime, pije dhe produkte për inhalim.

- Ekstraktimi i kanabinoideve me metoda të ndryshme (CO₂, etanol, presim në të ftohtë etj.).

- Procese të tjera që parashikohen për prodhimin e produkteve që nuk përfshihen në ato të mësipërme.

13.3 Paketimi dhe shpërndarja

- Procesi i paketimit.
- Etiketimi sipas kërkesave rregullatore.
- Protokollet për ruajtje dhe transport.

13.4 Menaxhimi i mbetjeve

- Magazinimi i mbetjeve.
- Asgjësimi i materialeve bimore dhe mbetjeve të tretësve.

- Riciklimi dhe ripërdorimi i biomasës.

13.5 Masat e sigurisë dhe mbrojtjes së shëndetit

- Protokollet për përdorimin e PPE-ve.
- Masat emergjente për zjarret, aksidentet me lëndët kimike ose fatkeqësitë natyrore.

13.6 Shënrimi dhe gjurmimi

- Procedurat që ndiqen për shënrimin dhe gjurmimin në çdo fazë.

13.7 Trajnimi

- Orientimi i stafit për pajtueshmëri me EU-GACP, EU-GMP dhe HACCP/ISO.

- Trajnime të rregullta për përdorimin e pajisjeve dhe sigurinë.

UDHËZIM

Nr. 15, datë 10.4.2025

MBI TREGUESIT OSE SHENJAT QË IDENTIFIKOJNË *LOT*-in TË CILIT I PËRKET NJË PRODUKT USHQIMOR¹

Në mbështetje të nenit 102, pika 4 të Kushtetutës, të nenit 4, kreu II, të vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 434, datë 11.7.2018, “Për etiketimin e ushqimeve dhe informimin e konsumatorit”,

UDHËZOJ:

Neni 1

1. Ky udhëzim ka për qëllim të forcojë sistemin e gjurmueshmërisë së produkteve ushqimore nëpërmjet vendosjes në fazë të ndryshme të zinxhirit ushqimor të *lot*-it, të formuluar me tregues identifikues me shkronja ose numra, duke u mundësuar autoriteteve kompetente dhe operatorëve të biznesit të monitorojnë dhe të menaxhojnë në mënyrë efektive produktet ushqimore.

2. Për qëllimet e këtij udhëzimi, “*lot*” nënkupton një sasi të identifikueshme të një produkti ushqimor të dorëzuar në të njëjtën kohë dhe që është

prodhuar, përpunuar ose pakëtuar praktikisht në të njëjtat kushte.

Neni 2

1. Produktet ushqimore tregtohen vetëm nëse përmbajnë *lot*-in me treguesit identifikues të përmendur në nenin 1, të pikës 1, të këtij udhëzimi.

2. Pika 1 e këtij neni nuk zbatohet:

a) për produktet bujqësore, të cilat, pas largimit nga ferma, janë:

i. shitur ose dorëzuar në stacionet e magazinimit, përgatitjes ose paketimit të përkohshëm;

ii. transportohen tek organizatat e prodhuesve; ose

iii. mblidhen për përfshirje të menjëhershme në një proces përgatitjeje ose përpunimi;

b) në pikën e shitjes të konsumatori i fundit, kur produktet ushqimore nuk janë të parapaketuara, janë të paketuara me kërkesë të blerësit ose janë të parapaketuara për shitje të menjëhershme;

c) për paketimet ose kontejnerët, ana më e madhe e të cilave ka një sipërfaqe më të vogël se 10 cm²;

ç) në porcione individuale të akullores, treguesi që mundëson identifikimin e *lot*-it të tregohet në paketimin e kombinuar.

Neni 3

1. *Lot*-i përcaktohet në çdo rast nga prodhuesi ose ambalazhuesi i produktit ushqimor, ose shitësi i parë në Republikën e Shqipërisë.

2. Treguesit e përmendur në nenin 1, të pikës 1, të këtij udhëzimi, përcaktohen dhe vendosen nën përgjegjësinë e operatorëve që kryejnë procese specifike në zinxhirin ushqimor. Treguesit të paraprihen nga shkronja “L”, me përjashtim të rasteve kur dallohet qartë nga treguesit e tjerë në etiketë ose ambalazh.

Neni 4

1. Në rastin e produkteve ushqimore të parapaketuara, treguesi i përmendur në nenin 1, të pikës 1, të këtij udhëzimi, dhe sipas rastit, shkronja “L”, do të shfaqet në paketim ose në një etiketë bashkëngjitur.

¹ Ky udhëzim është përafëruar pjesërisht me direktivën 2011/91/BE, e Parlamentit Evropian dhe të Këshillit, e 13

dhjetorit 2011 “Mbi treguesit ose shenjat që identifikojnë lotin të cilit i përket një produkt ushqimor”.

2. Kur produktet ushqimore nuk janë të paketuara paraprakisht, treguesi i përmendur në nenin 1, të pikës 1, të këtij udhëzimi, dhe sipas rastit, shkronja “L” vendoset në paketim ose në kontejner ose, në rast të kundërt, në dokumentet shoqëruese tregtare.

3. Treguesit të vendosen në të gjitha rastet në mënyrë të tillë që të jenë lehtësisht të dukshëm, qartësisht të lexueshëm dhe të pashlyeshëm.

Neni 5

1. Kur në etiketë është vendosur data e jetëgjatësisë minimale ose “të përdoret deri ...”, treguesit e përmendur në nenin 1, të pikës 1, të këtij udhëzimi, nuk vendosen në etiketën e produktit ushqimor, me kusht që data konsiston të paktën në tregues të pakoduar të datës dhe muajit duke ruajtur radhën e vendosjes.

Neni 6

1. Produktet ushqimore të etiketuara përpara datës së hyrjes në fuqi të këtij udhëzimi do të vazhdojnë të tregtohen deri në mbarimin e stokeve. Ngarkohet Autoriteti Kombëtar i Ushqimit të evidentojë sasinë stok të këtyre produkteve deri në shitjen e plotë të tyre.

Neni 7

1. Për zbatimin e këtij udhëzimi ngarkohen Drejtoria e Përgjithshme e Zhvillimit në Fushën e Sigurisë Ushqimore, Veterinarisë, Mbrojtjes së Bimëve dhe Peshkimit dhe Autoriteti Kombëtar i Ushqimit.

Udhëzimi hyn në fuqi pas botimit në Fletoren Zyrtare dhe i shtrin efektet nga data 1 janar 2026.

MINISTËR I BUJQËSISË DHE
ZHVILLIMIT RURAL
Anila Denaj

VENDIM

Nr. 8, datë 21.2.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë,
e përbërë nga:

Holta Zaçaj	kryetare;
Marsida Xhaferllari	anëtare;
Fiona Papajorgji	anëtare;
Sonila Bejtja	anëtare;
Sandër Beci	anëtar;
Ilir Toska	anëtar;
Marjana Semini	anëtare;
Genti Ibrahim	anëtar,

me sekretare Enina Kotoni, në datat 16.1.2025 dhe 29.1.2025 mori në shqyrtim në seancë plenare publike çështjen nr. 3 (Nj) 2024 të Regjistrimit Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Jo më pak se një e pesta e deputetëve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë, përfaqësuar nga Oerd Bylykbashi, Ledina Mandija, Ivi Kaso dhe Franc Nuri, me autorizim.

SUBJEKTE TË INTERESUARA:

KUVENDI I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË, përfaqësuar nga Mimoza Arbi dhe Xhilda Pinci, me autorizim.

KËSHILLI I MINISTRAVE, përfaqësuar nga avokatja e shtetit Irma Qosja, Elira Kokona dhe Herald Jonuzaj, me autorizim.

BASHKIA Durrës, përfaqësuar nga Alneida Rroshi dhe Gentian Kallmi, me autorizim.

AUTORITETI PORTUAL Durrës, përfaqësuar nga Kreshnik Bajraktari dhe Ornela Dalipi, me autorizim.

ALBANIAN SEAPORTS DEVELOPMENT COMPANY, përfaqësuar nga Alban Binaj dhe Adenil Pjetri, me autorizim.

EAGLE HILLS REAL ESTATE DEVELOPMENT, në mungesë.

NSHMI DEVELOPMENT L.L.C., në mungesë.

OBJEKTI: Shfuqizimi i ligjit nr. 79/2022, datë 24.11.2022, “Për miratimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development Company sh.a., dhe NSHMI Development L.L.C., për projektin e investimit strategjik ‘Marina & Jahtet

e Durrësit”, si i papajtuësëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë dhe me marrëveshjet ndërkombëtare.

Shfuqizimi i vendimit të Këshillit të Ministrave nr. 861, datë 29.12.2021, “Për transferimin në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’ dhe për ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga Autoriteti Portual Durrës tek Ministria e Financave dhe Ekonomisë”, të ndryshuar me vendimin nr. 494, datë 21.7.2022, të Këshillit të Ministrave, “Për disa ndryshime në vendimin nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, ‘Për transferimin, në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’ dhe për ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga Autoriteti Portual Durrës tek Ministria e Financave dhe Ekonomisë”, të ndryshuar me vendimin nr. 685, datë 26.10.2022, “Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, ‘Për transferimin në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike dhe kalimin në përgjegjësi administrimi të Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik ‘Marina dhe Jahtet e Durrësit (Durrës Yachts & Marina)’”, të ndryshuar”, të ndryshuar me vendimin nr. 115, datë 1.3.2023, të Këshillit të Ministrave, “Për transferimin në pronësi të shoqërisë ‘Albanian Seaports Development Company’ sh.a., të pronave të paluajtshme shtetërore, pjesë e fondit të pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, me vendndodhje në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës”, si të papajtuësëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Pezullimi i zbatimit të ligjit nr. 79/2022, datë 24.11.2022, “Për miratimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development

Company, sh.a., dhe NSHMI Development L.L.C. për projektin e investimit strategjik ‘Marina & Jahtet e Durrësit”, si dhe i vendimit nr. 861, datë 29.12.2021, të Këshillit të Ministrave, të ndryshuar me vendimet nr. 494, datë 21.7.2022; nr. 685, datë 26.10.2022; nr. 115, datë 1.3.2023, të Këshillit të Ministrave, derisa vendimi përfundimtar i Gjykatës Kushtetuese të hyjë në fuqi.

BAZA LIGJORE: Nenet 3, 4, pika 1, 5, 6, 7, 11, 13, 15, 17, 18, 41, 42, 59, 116, pika 1, 121, 122, 124, 131, pika 1, shkronja “a”, 132 dhe 134, pika 1, shkronja “c”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); ligji nr. 9590, datë 27.7.2006, “Për ratifikimin e ‘Marrëveshjes së Stabilizim-Asociimit ndërmjet Republikës së Shqipërisë dhe Komuniteteve Evropiane e shteteve të tyre anëtare” (*MSA*); nenet 20, 21, pika 1, 27, 45, 47, 49, pika 1, 50, pika 1, 51, 51/a, pika 1, shkronja “b”, 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Genti Ibrahim, mori në shqyrtim pretendimet e kërkuës, jo më pak se një të pestës së deputetëve të Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (*kërkuesi*), që kërkoj pranimin e kërkesës, prapësimet e subjekteve të interesuara, Kuvendit të Republikës së Shqipërisë (*Kuvendi*), Këshillit të Ministrave, Bashkisë Durrës, Autoritetit Portual Durrës (*APD*), Albanian Seaports Development Company (*ASDC*), të cilët kërkuar rrëzimin e kërkesës, konstatoi mungesën e prapësimeve me shkrim nga subjektet e interesuara, Eagle Hills Real Estate Development (*EHRED*) dhe NSHMI Development L.L.C. (*NSHMI*), si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Me vendimin nr. 949, datë 25.11.2015, Këshilli i Ministrave ka miratuar marrëveshjen mes tij dhe qeverisë së Emirateve të Bashkuara Arabe (*EBA*) për nxitjen dhe mbrojtjen e investimeve, ku neni 3, pika 1, i të cilit ka përcaktuar nxitjen dhe krijimin nga

secila palë të kushteve të favorshme për investitorët e palës tjetër kontraktuese për kryerjen e investimeve në territorin e saj, si dhe pranimin e këtyre investimeve në përputhje me ligjet e rregulloret e saj.

2. Me ligjin nr. 145/2020, datë 3.12.2020 (*ligji nr. 145/2020*), Kuvendi ka ratifikuar marrëveshjen “Për bashkëpunimin ekonomik ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së Emirateve të Bashkuara Arabe”, sipas tekstit bashkëlidhur këtij ligji, pjesë përbërëse e tij. Neni 6 i marrëveshjes ka përcaktuar, ndër të tjera, listën e projekteve specifike që konsiderohen të një natyre strategjike në përmbushjen e objektivave të kësaj marrëveshjeje dhe marrëveshjeve të mëparshme ekonomike e të bashkëpunimit midis dy palëve, konkretisht: rihvillimi i Portit të Durrësit; mundësitë e investimeve në industrinë e turizmit, bujqësisë dhe logjistikës në Vlorë, Sarandë dhe Ksamil; investimet në fushën e turizmit në zonën e Përmetit. Po sipas këtij neni, kontratat, programet dhe projektet strategjike të rëna dakord, në përputhje me këtë marrëveshje, nuk do të jenë në asnjë prej palëve që u nënshtrohen prokurimit publik, tenderit publik, procedurës konkurruese publike ose ndonjë procedure tjetër të përcaktuar në legjislacionin kombëtar të Republikës së Shqipërisë ose të EBA-së pas ratifikimit të saj.

3. Ligji i lartpërmendur i është nënshtruar vlerësimit të Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*), e cila, me vendimin nr. 36, datë 16.6.2023 (*vendimi nr. 36/2023*), ka vendosur rrëzimin e kërkesës së jo më pak se një të pestës së deputetëve të Kuvendit për shfuqizimin si antikushtetues të tij, me arsyetimin se çështja e kontrollit të kushtetutshmërisë së marrëveshjeve ndërkombëtare pas ratifikimit të tyre nuk përfshihet në kategoritë e çështjeve për të cilat Gjykata ka juridiksion për të vendosur dhe se kontrolli i saj shtrihet vetëm ndaj ligjit ratifikues të marrëveshjes në drejtim të respektimit të procedurave kushtetuese në procesin e miratimit të tij. Në lidhje me këtë të fundit, Gjykata ka vlerësuar se procedura e zhvilluar nga Kuvendi në miratimin e ligjit ratifikues të marrëveshjes nuk cenonte parimet dhe standardet kushtetuese.

4. Në vijim të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 145/2020 dhe në zbatim të ligjit nr. 55/2015, “Për investimet strategjike në Republikën e Shqipërisë” (*ligji për investimet strategjike*), vendimeve të Këshillit të Ministrave nr. 1023, datë 16.12.2015,

“Për nënsektorët strategjikë dhe zonat me përparësi zhvillimi” e nr. 1026, datë 16.12.2015, “Për vlerësimin e dokumentacionit të investimeve strategjike”, si dhe vendimit të Këshillit Kombëtar të Territorit nr. 1, datë 14.10.2020, “Për miratimin e planit kombëtar sektorial të transportit detar dhe infrastrukturës portuale”, me propozim të Agjencisë Shqiptare të Zhvillimit të Investimeve (*AIDA*), me vendimin nr. 14/6, datë 2.12.2021 (*vendimi nr. 14/6*), Komiteti i Investimeve Strategjike (*KIS*), ka vendosur miratimin e statusit “Investim/Investitor strategjik procedurë e veçantë” për projektin e investimit “Marina & Jahtet e Durrësit” (Durrës Yachts & Marina), si një projekt i integruar turistik dhe i një rëndësie strategjike për vendin, të kushtëzuar me realizimin e detyrave, planit të veprimit të parashikuar në këtë vendim, si dhe me finalizimin e një marrëveshjeje për formën e bashkëpunimit midis palëve, të vlefshme sipas parashikimeve ligjore të zbatueshme. Sipas këtij vendimi, projekti do të zhvillohet në një sipërfaqe afërsisht 79 ha, në zonën e Portit të Durrësit, i ndarë në 2 faza zhvillimi dhe do të realizohet nga subjekti aplikues “Symphony Real Estate Development” sh.p.k., si një projekt i integruar me port turistik dhe struktura akomoduese elitare, rezidenca me standard të lartë dhe shërbime në funksion të tyre. Në vendim janë parashikuar edhe masat mbështetëse që i jepen zhvillimit të projektit.

5. Me vendimin nr. 861, datë 29.12.2021, “Për transferimin në fondin e pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike, të pronave të paluajtshme shtetërore, në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit” (Durrës Yachts & Marina) dhe për ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga Autoriteti Portual Durrës tek Ministria e Financave dhe Ekonomisë” (*VKM nr. 861/2021*), Këshilli i Ministrave ka vendosur transferimin në Fondin e Pasurive të Paluajtshme për Mbështetjen e Investimeve Strategjike (*FPPMIS*), të pasurive të paluajtshme shtetërore në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, me sipërfaqe totale 80.9 ha, si dhe ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga APD-ja tek Ministria e Financave dhe Ekonomisë (*MFE*), të pasurive të paluajtshme të përcaktuara në shtojcën 1 dhe në planvendosjen bashkëlidhur këtij vendimi, pjesë përbërëse të tij.

6. Me vendimin nr. 14/45, datë 18.7.2022 (*vendimi nr. 14/45*), KIS-i ka miratuar disa ndryshime në vendimin nr. 14/6 të tij, konkretisht në titullin, si dhe në përmbajtjen e pikave 2, 3, 6, 18, 19, 20, 22, 23, 27 dhe 28. Më konkretisht, statusi “Investim/Investitor strategjik procedurë e veçantë” i është dhënë projektit të investimit “Marina & Jahtet e Durrësit” (Durrës Yachts & Marina), për një periudhë 15-vjeçare. Projekti do të realizohet nga subjekti aplikues “Eagle Hills Real Estate Development” sh.p.k. (ish-”Symphony Real Estate Development” sh.p.k.) dhe garantues financiar subjekti NSHMI. Në lidhje me pikën 6 të vendimit nr. 14/6 është parashikuar që deri në krijimin e kushteve të nevojshme procedurale dhe fizike për realizimin e këtij investimi, projekti fillon me Fazën e Zhvillimit Pilot dhe për realizimin e kësaj detyre lidhet një marrëveshje mirëkuptimi midis “Eagle Hills Real Estate Development” sh.p.k. dhe subjektit të posaçëm të ngritur nga APD-ja.

7. Me vendimin nr. 494, datë 21.7.2022 (*VKM nr. 494/2022*), Këshilli i Ministrave ka bërë disa ndryshime në VKM-në nr. 861/2021, konkretisht në titullin e saj dhe në pikat 1 dhe 2, duke parashikuar transferimin në FPPMIS të pasurive të paluajtshme shtetërore në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, me sipërfaqe totale 812,600.98 m², nga të cilat 54,217.51 m² sipërfaqe ndërtimore të përcaktuara në shtojcën 1 dhe në planvendosjen që i bashkëlidhen këtij vendimi dhe janë pjesë përbërëse të tij. Po kështu, është ndryshuar përgjegjësia e administrimit të pasurive të paluajtshme të përcaktuara prej tij nga APD-ja, Ministria e Brendshme, Ministria e Arsimit dhe Sportit dhe Ministria e Drejtësisë tek MFE-ja.

8. Po kështu, pas marrjes në shqyrtim të kërkesës se MFE-së, me vendimin nr. 108, datë 21.10.2022, Komisioni i Ndhmës Shtetërore ka vendosur se masa e njoftuar prej saj nuk përbënte ndihmë shtetërore, pasi shteti kishte vepruar në përputhje me parimin e investitorit privat në një ekonomi tregu, për rrjedhojë masat mbështetëse për entitetin ku vetë shteti do të ishte ortak dhe marrëveshjet e propozuara nuk hynin në fushën e zbatimit të ligjit për ndihmë shtetërore. Ndërsa me vendimin nr. 917, datë 24.10.2022, Autoriteti i Konkurrencës ka vendosur: (i) t'i rekomandojë Ministrisë së Infrastrukturës dhe Energjisë që, përpara se porti “Marina & Jahtet e Durrësit” të deklarohet i hapur për trafik ndërkombëtar, të miratojë metodologjinë

e përcaktimit të tarifave të shërbimeve portuale të ofruara nga investitori strategjik, të orientuara drejt kostos; detyrimin e investitorit strategjik për të miratuar rregullore për funksionimin e portit, ku të përcaktohet qartë mënyra e operimit të mjeteve lundruese, e drejta e barazisë për shoqëritë që do të kryejnë shërbime pranë këtij porti; miratimin nga investitori strategjik të programeve të përputhshmërisë me ligjin nr. 9121/2003, “Për mbrojtjen e konkurrencës” (*ligji nr. 9121/2003*), të ndryshuar, për të gjitha shërbimet që do të ofrojnë në këtë port; (ii) t'i rekomandojë AIDA-s që brenda 30 ditëve nga data e nënshkrimit të marrëveshjes së ndërmarrjes së përbashkët, investitori strategjik të depozitojë tek Autoriteti i Konkurrencës njoftimin në zbatim të neneve 10 dhe 12 të ligjit nr. 9121/2003.

9. Në vijim, me vendimin nr. 685, datë 26.10.2022 (*VKM nr. 685/2022*), Këshilli i Ministrave ka bërë disa ndryshime dhe shtesa të tjera në VKM-në nr. 861/2021. Konkretisht, në pikën 1, fjalët “...me sipërfaqe totale 812,600.98 m², nga të cilat 54,217.51 m² sipërfaqe ndërtimore...” janë zëvendësuar me “...me sipërfaqe totale 818,318.98 m², nga të cilat 61,450.51 m² sipërfaqe ndërtimore...”. Në pikat 4 dhe 8 shoqëria “Symphony Real Estate Development” sh.p.k. është zëvendësuar me “Eagle Hills Real Estate Development” sh.p.k. Ndërsa me vendimin nr. 14/61, datë 27.10.2022, KIS-i ka vendosur pranimin e pjesëmarrjes së shtetit në investimin strategjik procedurë e veçantë “Marina & Jahtet e Durrësit” (Durrës Yachts & Marina) dhe transferimin e statusit strategjik shoqërisë së posaçme që do të krijohet me përbërjen e shoqërive ASDC dhe EHRED dhe me garantues financiar subjektin NSHMI.

10. Me ligjin nr. 79/2022, datë 24.11.2022 (*ligji nr. 79/2022*), Kuvendi ka miratuar marrëveshjen kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave dhe EHRED, ASDC e NSHMI për projektin e investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, si dhe shtojcat e kësaj marrëveshjeje, sipas tekstit bashkëlidhur këtij ligji.

11. Neni 2 i ligjit nr. 79/2022 parashikon se shoqëria e përbashkët për realizimin e projektit “Marina & Jahtet e Durrësit” përjashtohet nga detyrimi për të paguar taksën e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe kontributin e strehimit social, sipas legjislacionit në fuqi për

sistemin e taksave vendore e për strehimin social dhe se vlera e detyrimit të përjashtuar është pjesë e kontributit të shtetit shqiptar në investim, sipas marrëveshjes së përcaktuar në nenin 1 të këtij ligji (*pika 1*). Po kështu, dhënia e lejeve, licencave dhe e akteve të tjera administrative të nevojshme për realizimin e projektit të investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit” bëhet sipas legjislacionit në fuqi, por, në çdo rast, brenda një afati prej jo më shumë se 150 ditësh (*pika 2*). Pronat e paluajtshme shtetërore, të transferuara në FPPMIS për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, me vendim të Këshillit të Ministrave i kalojnë në pronësi ASDC-së (*pika 3*). Sipas nenit 3 të ligjit nr. 79/2022, kushtet thelbësore që duhet të përmbajë statuti i shoqërisë së përbashkët janë sipas shtojcës 8 që i bashkëlidhet ligjit, ndërsa sipas nenit 4 ASDC-ja lidh marrëveshjen e zhvillimit dhe kontratën për transferimin e titullit të pronësisë sipas tekstit të dokumenteve bashkëlidhur këtij ligji, kurse Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë lidh marrëveshjen “Për Marinën e Durrësit” sipas tekstit të dokumentit bashkëlidhur këtij ligji. Këshilli i Ministrave është ngarkuar për miratimin e aktit nënligjor, sipas pikës 3 të nenit 2 të këtij ligji (*neni 5*).

12. Në vijim, me vendimin nr. 115, datë 1.3.2023 (*VKM nr. 115/2023*), Këshilli i Ministrave ka vendosur transferimin në pronësi të ASDC-së së pronave të paluajtshme shtetërore, pjesë e FPPMIS-së, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, me vendndodhje në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, sipas shtojcës 1 dhe planvendosjes që i bashkëlidhen këtij vendimi, pjesë përbërëse të tij.

13. Në datën 22.4.2024, një grup prej 32 deputetësh të Kuvendit, që përbëjnë jo më pak se një të pestën e deputetëve të Kuvendit, i janë drejtuar Gjykatës me kërkesë, sipas objektit, duke pretenduar se aktet e kundërshtuara cenojnë të drejta kushtetuese, çka e bën të nevojshme edhe pezullimin e zbatimit të tyre nga Gjykata. Në datën 24.5.2024 Kolegji i Gjykatës ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve. Kjo e fundit, në datën 4.6.2024, ka vendosur rrëzimin e kërkesës së kërkuarit për

pezullimin e zbatimit të akteve të kundërshtuara,² si dhe kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare publike. Në datat 4.7.2024 dhe 5.7.2024, subjektet e interesuara, Këshilli i Ministrave, APD-ja, ASDC-ja, Bashkia Durrës dhe EHRED-ja i janë drejtuar Gjykatës me kërkesa për shtyrjen e afatit të parashtrimeve, për të cilat Mbledhja e Gjyqtarëve ka vendosur pranimin.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

14. **Kërkuesi**, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar:

A. Për pezullimin e zbatimit të akteve

14.1 Aktet e kundërshtuara kanë nisur të zbatohen. ASDC-së i është transferuar prona e paluajtshme shtetërore, përfshirë edhe pronë publike, në zbatim të VKM-së nr. 115/2023. Po kështu, në zbatim të nenit 4 të ligjit nr. 79/2022 ASDC-ja ka lidhur marrëveshjen e zhvillimit dhe kontratën për transferimin e titullit të pronësisë të zhvilluesi, i cili përbëhet 67% nga EHRED dhe 33% ASDC, ndërsa Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë ka lidhur marrëveshjen për Marinën e Durrësit. Pasuria shtetërore ka filluar të tjetërsohet në një zonë me 12.000 njësi apartamente, njësi shërbimi ose hotele, ku përmes kompanisë imobilare MEI, shitjet e apartamenteve kanë filluar që në gropë, pa filluar zbatimin e projektit dhe pa u pajisur me lejet e ndërtimit. Në Porto Romano kanë nisur të kryhen shpenzime, të cilat janë lënë jashtë syve të publikut. Ndërtimi nuk po realizohet nga shoqëria që ka marrë përsipër zhvillimin dhe investimin, por nga nënkontraktorë shqiptarë. Kompania arabe e kontraktuar si zhvilluese në pjesën 67% nuk ka nevojë të investojë as në masën 3.4%, pasi projekti po realizohet në masën 100% me vetëfinancim. Në këto kushte, zbatimin e akteve të kundërshtuara cenon drejtpërdrejt interesin publik.

14.2 Aktet cenojnë pronën e paluajtshme publike shtetërore, si dhe shkelin një sërë parimesh kushtetuese e aktesh ndërkombëtare të ratifikuara nga vendi ynë, siç është edhe MSA-ja. Lejimi i zbatimit të tyre sjell pasoja të pariparueshme.

² Gjyqtaret Fiona Papajorgji dhe Sonila Bejtja votuan për pranimin e kërkesës për pezullim, ndërsa gjyqtaret Marsida Xhaferllari dhe ish-gjyqtarja Elsa Toska mbajtën qëndrimin
Faqe | 7806

se kjo kërkesë duhet vlerësuar nga Gjykata pas dëgjimit të pretendimeve të palëve në seancë plenare.

B. Për juridiksionin e Gjykatës

14.3 Gjykata ka juridiksion për gjykimin e kushtetutshmërisë së ligjit nr. 79/2022, për sa kohë që përmes tij janë miratuar marrëveshje të një lloji të veçantë për zhvillimin e projektit strategjik në Portin e Durrësit dhe dispozitat e tij bien ndesh me Kushtetutën dhe MSA-në.

14.4 Gjykata ka juridiksion edhe për shqyrtimin e VKM-ve të kundërshtuara, pasi ato përbëjnë akte nënligjore normative, për sa kohë që përmbajnë vullnetin e shprehur të organit publik në ushtrim të funksioneve publike, rregullojnë marrëdhënie të përcaktuara me ligj, duke vendosur rregulla të përgjithshme sjelljeje dhe nuk shterojnë në zbatimin e tyre. Natyra normative e këtyre akteve lidhet me fuqinë e përgjithshme të tyre, në pikëpamje të aftësisë për të prekur situatën juridike të personave juridikë ose fizikë, përmes krijimit për ta të të drejtave dhe detyrimeve.

*C. Për themelin e pretendimeve**C.1 Ligji nr. 79/2022 cenon:*

14.5. Identitetin kombëtar dhe trashëgiminë kulturore në lidhje edhe me *parimin e shtetit të së drejtës*, pasi krijon pasiguri juridike sa i takon ekzistencës së portit të Durrësit, si porti më i madh në vend. Ndonëse jo i listuar në objektet me rëndësi kulturore trashëgimore, përgjatë 2 mijëvjeçarit ky port i ka dhënë qytetit të Durrësit rëndësi lokale e rajonale, si dhe rëndësi politiko-ushtarake të dorës së parë në antikitetin klasik heleno-romak ose pushtimet barbare, normane, serbe e veneciane të kësaj zone. Ai përbënte ndërfaqe portuale themelore në rrugën e famshme Egnatia, pjesë e sistemit rrugor-detar që lidhte Romën me Kostandinopojën. Në kohën e Princ Vedit, deri në vitin 1920, qenia qytet-port i dha mundësinë Durrësit të ishte kryeqyteti i parë i shtetit. Edhe nga pikëpamja gjeopolitike, si pjesë përbërëse e NATO-s, Porti i Durrësit përbën një nga daljet më strategjike në Detin Mesdhe, çka e bën atë një ndër portet më të frekuentuara në rajon e më gjerë. Pozicioni shumë i favorshëm gjeografik e bën këtë port më të madhin në Shqipëri dhe ndër më të mëdhenjtë në detet Adriatik e Jon, me nyje të rëndësishme për tregun ndërkombëtar, si për sa i përket transportit të mallrave, ashtu edhe tranzitit të pasagjerëve. Ndonëse ligji për trashëgiminë kulturore parashikon si kriter kohor vjetërsinë më shumë se 70 vjet, ligjvënësi nuk ka verifikuar interesin publik të Portit të Durrësit, për sa u përket vlerave të trashëgimisë historike dhe kulturore që ai

mbart. Rëndësia e këtij porti përfshin edhe karakteristikat kryesore të tij si: infrastrukturën, basenin, kanalin hyrës, klimën në gjirin e tij. Me shkresën nr. 341/1, datë 8.3.2020, Drejtoria e Monumenteve të Kulturës e Institutit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore ka bërë me dije se, pavarësisht se brenda zonës ku është projektuar investimi nuk ndodhen objekte me status “monument kulture” e “qendër historike” dhe as sipërfaqe me status “zonë arkeologjike” dhe “zonë e mbrojtur”, konturi i pronës për zhvillim mbivendoset me kufirin jugor të zonës arkeologjike A dhe B të Durrësit, Parku Arkeologjik Durrës dhe pranë kësaj zone ndodhen monumente kulture të kategorisë së parë, ndaj referuar ligjit nr. 27/2018, datë 17.5.2018, “Për trashëgiminë kulturore dhe muzetë”, të ndryshuar (*ligji nr. 27/2018*), subjekti zhvillues duhet të merrte miratimin nga Këshilli Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore Materiale.

14.6 *Nenin 11, pika 2, të Kushtetutës*, sipas të cilit prona publike gëzon të njëjtën mbrojtje kushtetuese si prona private, pasi pa konkurrencë, analiza, studime ose vlerësime të plota e të argumentuara për mënyrën e shkëmbimit, ose vlerësimin ekonomik të pronës, përmes ligjit të kundërshtuar, kompanisë së përzgjedhur i janë vënë në dispozicion 82 ha tokë pronë shtetërore. Nisur nga parashikimet e ligjit nr. 145/2020, prona e Portit të Durrësit, ku përfshihen në mënyrë të pandashme pasuria truall dhe ndërtesat, është pronë e paluajtshme publike, që përmbush funksione themelore dhe të pandashme të shtetit dhe që sjell përfitime në funksion të publikut të gjerë, për rrjedhojë organet shtetërore duhet të merrnin masa në funksion të mbështetjes buxhetore për përmirësimin e këtyre pasurive dhe jo të kryen veprime në cenim të tyre.

14.7 *Lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe konkurrencën e lirë* në lidhje me *parimin e barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, pasi:

14.7.1 Përzgjedhja e kompanisë që do të kryejë investimit është bërë pa garë, duke e trajtuar subjektin ekonomik të përzgjedhur në mënyrë preferenciale, përmes dhënies në përdorim të pasurisë në të cilën shtrihet Porti i Durrësit. Qëllimi i projektit nuk është ndërtimi i portit, por zhvillimi turistik. Në kushtet kur projekti bën fjalë për zhvillimin e turizmit, përmes ndërtimit të apartamenteve, hoteleve dhe njësive tregtare, përzgjedhja e kompanisë EHRED ka kufizuar pjesëmarrjen e kompanive të tjera vendase ose

evropiane, si dhe të investitorëve të fuqishëm nga partnerë të tjerë strategjikë të vendit. Kjo përzgjedhje është bërë pa përcaktuar interesin publik ose grupin e interesit, të drejtat e të cilit janë synuar të mbrohen, pa analizë të studimeve dhe strategjive të zhvillimit të Portit dhe zonës së Durrësit.

14.7.2 Ligji është bazuar në marrëveshjen e bashkëpunimit ekonomik mes qeverisë së Republikës së Shqipërisë dhe qeverisë së EBA-së, e cila parashikon se kontratat, programet dhe projektet strategjike të rëna dakord mes dy qeverive nuk do t'i nënshtrohen prokurimit publik, tenderit publik, procedurës konkurruese publike ose ndonjë procedure tjetër të përcaktuar në legjislacionin kombëtar të të dyja vendeve. Gjatë vlerësimit të ligjit nr. 145/2020, Komisioni për Ekonominë dhe Financat i Kuvendit ka pranuar se çdo marrëveshje tjetër që do të nënshtrohet bazuar në këtë marrëveshje, do të trajtohet dhe miratohet si marrëveshje më vete, ndërkohë që raporti i këtij komisioni nuk shprehet për nenin 6 të marrëveshjes së bashkëpunimit, i cili përjashton procedurat e prokurimit e të konkurrencës publike. Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut ka sqaruar se ky përjashtim bëhet rast pas rasti, me ligj të veçantë ose vendim të Këshillit të Ministrave, sipas specifikës dhe rregullave të prokurimit të dakordësuara nga të dyja palët. Ligji nr. 145/2020 cenon *parimin e sigurisë juridike*, si një nga parashikimet e MSA-së, shtrembëron *konkurrencën*, si dhe *cenon parimin e barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, duke favorizuar disa kompani në raport me kompani të tjera. Ky ligj nuk sqaron se çfarë do të thotë “rizhvillim i Portit të Durrësit” dhe në asnjë rast nuk flet për ndërtim apartamentesh, hotelesh ose njësisish tregtare.

14.7.3 Neni 2, pika 1, i ligjit nr. 79/2022 dhe neni 10.12 i marrëveshjes, pjesë integrale e këtij ligji, krijojnë një regjim të posaçëm juridik vetëm për një subjekt të caktuar kundrejt regjimit juridik fiskal të përgjithshëm, të aplikueshëm për sipërmarrësit që veprojnë brenda së njëjtës veprimtari ekonomike në Republikën e Shqipërisë. Investimi strategjik është përjashtuar nga detyrimi për pagimin e taksës së ndikimit në infrastrukturë, të përcaktuar nga neni 27 i ligjit nr. 9632, datë 30.10.2006, “Për sistemin e taksave vendore”, të ndryshuar (*ligji nr. 9632/2006*), në vlerën prej 4% të çmimit të shitjes, si dhe të kontributit për strehimin social, të përcaktuar nga

neni 19 i ligjit nr. 22/2018, “Për strehimin social”, të ndryshuar (*ligji nr. 22/2018*), në vlerën 3% të sipërfaqes funksionale të ndërtimit. Ky regjim devijon haptazi nga regjimi fiskal i aplikueshëm për të gjithë kategorinë e taksapaguesve operatorë ekonomikë sipërmarrës, që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në sektorin ekonomik të sipërmarrjes dhe ndërtimit. Po kështu, shteti ka vënë në dispozicion të këtij investimi 150 milionë euro (7% e shumës që parashikohet të arkëtohet nga shitja e apartamenteve), të cilat mund të përdorshin nga pushteti lokal në zhvillimin e qytetit. Përfshirja e shtetit si aksioner në subjektin përfitues nuk justifikon shkeljen e parimeve kushtetuese, për sa kohë që shteti, si subjekt ekonomik në qarkullimin e lirë civil, nuk gëzon privilegje ligjore dhe është i barabartë përpara ligjit me çdo subjekt tjetër privat.

14.7.4 Përdorimi i burimeve shtetërore në favor të sipërmarrësit të përzgjedhur rrezikon shtrembërimin e konkurrencës në sektorin përkatës, pasi ndihma e dhënë nga shteti subjektit përfitues, EHRED dhe ASDC, përfshirë statusin e posaçëm dhe unik, avantazhon këtë sipërmarrës në krahasim me subjektet e tjera që ushtrojnë të njëjtën veprimtari. *Ndihma shtetërore* e dhënë këtij subjekti, përfshirë përjashtimin nga taksat, redukton koston e sipërmarrjes së favorizuar dhe tkurr sektorin e prekur. Fakti që masa ka qëllim arritjen e një objektivit ekonomik, social ose zhvillimin e një politike të caktuar tregtare, në fushën e punësimit, mjedisit etj., nuk përjashton zbatimin e nenit 107(1) të Traktatit të Funksionimit të Bashkimit Evropian (TFBE). Autoriteti i Konkurrencës ka vlerësuar se marrëveshja ka klauzola ekskluziviteti.

14.7.5 Pozita e veçantë që i është dhënë kompanisë së përzgjedhur ndikon negativisht në aktivitetin tregtar të sipërmarrësve/investitorëve të tjerë që, në kushte të njëjta tregu, nuk gëzojnë privilegj fiskal, për sa i përket ofertës dhe çmimit të hedhjes në treg të produktit të sipërmarrjes së tyre kundrejt produktit të sipërmarrësit të privilegjuar, frenon kërkesën në treg për produktin e sipërmarrjes së tyre kundrejt rritjes së kërkesës për produktin e sipërmarrësit të privilegjuar, ul të ardhurat e tyre ekonomike kundrejt rritjes të të ardhurave të sipërmarrësit të privilegjuar, frenon nismën dhe mundësinë ekonomike të tyre për të vijuar aktivitetin tregtar kundrejt rritjes së fuqisë ekonomike të sipërmarrësit të privilegjuar, i cili, si rrjedhojë e drejtpërdrejtë e privilegjit të dhënë, avantazhohet

përkundrejt subjekteve të tjera të ngjashme, për sa i përket konkurrimit me çmim të avantazhuar ose marzhit të përfitimit shumë më të lartë në kushte çmimi të njëjtë ose të krahasueshëm.

14.8 MSA-në, pasi marrëveshja e miratuar përmes ligjit nr. 79/2022 bie ndesh me nenin 71 të MSA-së, i cili ndalon shtrembërimin e konkurrencës, si dhe nenin 74 të saj, që përcakton liberalizimin e kontratave publike në bazë të parimit të mosdiskriminimit dhe reciprocitetit. Sipas ligjit për prokurimin publik, kompanitë e komunitetit evropian gëzojnë të drejtën e fitimit të kontratës në Shqipëri në të njëjtën mënyrë si shoqëritë shqiptare.

14.9 Të drejtën për transparencë, të parashikuar nga neni 83 i Kushtetutës, pasi:

14.9.1 Ligji është miratuar pa u zhvilluar seancë dëgjimore me përfaqësues të shoqërisë civile ose të grupeve të interesit, pa transparencë ndaj publikut për projektin, për përzgjedhjen e firmës që do të ndërtojë Portin e ri të Durrësit, për humbjet e shtetit shqiptar në kuadër të dëmit efektiv dhe atij të pritshëm, për përfitimet e pritshme në të ardhmen, pa vlerësuar historinë e Portit të Durrësit dhe pa u bërë takime me grupet e interesit për vlerat që ai mbart.

14.9.2 Po kështu, ligji është miratuar pa transparencë edhe ndaj ligjvënësit. Si një ndër parimet kushtetuese, i parashikuar edhe në Rregulloren e Kuvendit, transparenca detyronte propozuesin e projektligjit, Këshillin e Ministrave, që jo vetëm të përmbushte kërkesat e pikës 2 të nenit 68 të Rregullores, por të paraqiste në mënyrë transparente çdo aspekt të projektligjit, çka nënkupton bërjen publike të marrëveshjes së plotë, së bashku me anekset e saj.

14.9.3 Gjatë marrjes në pyetje nga deputetët, ministrja e Financave ka deklaruar se kontrata përmbante pjesë konfidenciale, të cilat nuk përfshiheshin në projektligj. Mungesa e transparencës në identifikimin e projektit, investimit dhe investitorit fundor rrezikon që investimi të burojë nga korrupsioni, krimi i organizuar, trafikimi i paligjshëm, terrorizmi dhe/ose pastrimi i parave. Procesi legjislativ është kryer në mashtim të ligjit, çka përbën si shkelje të procedurave parlamentare, ashtu edhe shkelje penale.

14.9.4 Ligji është miratuar me *procedurë të përsheptuar*, kjo edhe për të shmangur miratimin e projektligjit “Për identifikimin e pronarëve përfitues

të partnerëve në sektorin publik”, çka do të bënte të pamundur miratimin e ligjit objekt kërkesë.

14.10 Parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve në drejtim të parimit të decentralizimit dhe të autonomisë vendore, pasi territori në të cilin do të kryhen ndërtimet mbulohet nga Bashkia Durrës, ndaj bazuar në parashikimet e ligjit nr. 107/2014, “Për planifikimin dhe zhvillimin e territorit”, të ndryshuar (ligji nr. 107/2014), lejet e ndërtimit do të duhej të lëshoheshin nga kjo bashki. Subjekti përfitues është përjashtuar nga taksa e infrastrukturës dhe kontributi për strehim social, duke iu dhënë në këtë mënyrë privilegje fiskale dhe duke u krijuar ndaj tij një regjim i posaçëm fiskal. Po kështu, sipas shtojcës 2 të marrëveshjes kuadër të miratuar me ligjin nr. 79/2022, Bashkia Durrës është privuar nga menaxhimi i hapësirave publike, si dhe i vijës bregdetare për 35 vjet. Sipas pikës 10.6.1 të kësaj marrëveshjeje, kontratës së sipërmarrjes, draftkontratës së shitjes të njërive, marrëveshjes për prenotim interesi mes “Durrës Marina” sh.a. e palës së interesuar dhe planit të shlyerjes së vlerës së pronës, menaxhimi i hapësirave publike është e drejtë vetëm e investitorit strategjik, i cili ka të drejtën ekskluzive për ndërtimin e kompleksit elitär. Si rezultat i ligjit të kundërshtuar, hapësirat publike të krijuara nga zhvillimi i territorit, taksa në infrastrukturë dhe kontributi në banesa sociale nuk do të shkojnë në favor të kësaj bashkie dhe këto kontribute nuk do të përdoren për banorët e Durrësit.

14.11 Nenin 82, pika 1, të Kushtetutës, pasi:

14.11.1 Projektligji nuk është shoqëruar me raportin që përligj shpenzimet financiare për zbatimin e tij, me raporte për dobishmërinë e shtetit në transferimin e portit në Porto Romano ose për vlerësimin e të ardhurave buxhetore për periudhën tranzitore të kalimit. Konkluzioni i arritur nga Komisioni i Financave dhe Ekonomisë së Kuvendit se projektligji nuk shoqërohet me shpenzime financiare shtesë në buxhetin e shtetit nuk është i drejtë, pasi shteti shqiptar preket në aspektet financiare, buxhetore dhe ekonomike. Ky vlerësim bie në kundërshtim me konkluzionin e arritur nga Komisioni për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, sipas të cilit miratimi me ligj është bërë, ndër të tjera, për shkak të vlerës së madhe të investimit.

14.11.2 Projekti shoqërohet me shpenzime të mëdha financiare për shtetin. Vlera e tokës publike

“të falur” arrin në 124 milionë euro, ndërsa e truallit rreth 400 milion euro. Taksa e ndikimit në infrastrukturë kap vlerën 84 milionë euro, ndërsa detyrimi për strehimin social llogaritet në shumën 58.5 milionë euro. Po kështu, në mënyrë indirekte, shteti ngarkohet me detyrimin e pastrimit të territorit me një kosto rreth 25 milionë euro. Ndarja e kostove të kredisë, si detyrimin për aksionerin shtetëror, i korrespondon një vlere prej 8.25 milionë eurosh. Totali i kontributit në investim të palës shtetërore arrin vlerën 299.75 milionë euro, ku nuk janë llogaritur kredia prej 50.5 milionë eurosh e marrë për ndërtimin e terminalit të pasagjerëve dhe rregullimin e infrastrukturës së portit, grantet e Bashkimit Evropian (BE), kostot e financimit të portit të ri, pretendimet e kompanive gjermane dhe turke që kanë paditur në arbitrazh shtetin shqiptar në vlerën 140 milionë euro, kostot për të çuar në kufi të zonës së projektit infrastrukturën përkatëse rrugore, kanalizimet, energjinë, ujin etj.

14.11.3 Organi publik që ka shqyrtuar nismën nuk ka siguruar informacion për kuadrin e plotë ligjor, nuk ka bërë vlerësim të situatës aktuale në Portin e Durrësit, të investimeve të bëra, kontratave koncensionare në zbatim e sipër, nuk ka bërë transparente studimet e fundit bashkëkohore lidhur me studimin gjeologjik të truallit ku do të ndërtohet, të studimeve për vendosjen e portit në një hapësirë tjetër, të dhëna lidhur me projekte të ndërtimit të portit të ri dhe financimin e tij, leverdinë ekonomike të shtetit etj. Numri i vogël i jahteve që do të ankorohen në pjesën e dedikuar nuk justifikon shpenzimet e transferimit të pronës shtetërore te privati, sikurse parashikohet në marrëveshjen kuadër, si dhe investimet e ngritjes së portit në Porto Romano. Po kështu, kapacitetet e përpunimit në Porto Romano do të jenë sa 1/10-ta e përpunimit të anijeve me kapacitet të madh, çka tregon se humbjet e pritshme të investimit të pastudiuar do të jenë shumë të mëdha me dëm afatgjatë në buxhetin e shtetit.

14.12 Marrëveshja kuadër e miratuar me ligjin nr. 79/2022 parashikon zbatimin e programit të pasaportës së artë, përmes së drejtës së investitorit të huaj për të aplikuar për shtetësi ose rezidencë në Republikën e Shqipërisë, çka bie ndesh me Kushtetutën, MSA-në, rekomandimet e BE-së, si dhe marrëveshjen për heqjen e vizave mes Shqipërisë dhe BE-së.

C.2 Për VKM-në nr. 816/2021, të ndryshuar

14.13 VKM-ja nr. 861/2021 dhe VKM-të që e kanë ndryshuar atë cenojnë:

14.13.1 *Parimin e hierarkisë së normave* në lidhje me *parimin e shtetit të së drejtës*, pasi kanë disponuar për pasuri të paluajtshme shtetërore publike në kapërcim të tagrave të dhëna nga ligjet për pronat e paluajtshme të shtetit dhe për transferimin e pronave të paluajtshme publike të shtetit në njësitë e qeverisjes vendore. Kështu, krahas administrimit të pasurisë së paluajtshme shtetërore, përmes VKM-së nr. 861/2021 është vendosur heqja e pasurisë nga lista e inventarit të APD-së, si dhe janë transferuar vijë bregdetare, infrastrukturë aeroportuale e Durrësit, e truallit mbi të cilin janë vendosur këto prona, të cilat përbëjnë pronë publike të paluajtshme të shtetit. VKM-ja nr. 494/2022 ka disponuar për pasuri publike si vija bregdetare dhe Porti i Durrësit, ndërsa ka për objekt transferimin nga APD-ja në favor të FPPMIS-së dhe ndryshimin e administrimit tek MFE-ja. VKM-ja nr. 115/2023 bazohet në ligjin për transferimin e pronave të paluajtshme publike të shtetit në njësitë e qeverisjes vendore, çka nuk është rasti, pasi prona ka kaluar në pronësi të ASDC-së, e cila nuk ka lidhje me pushtetin vendor. Ajo do ta përdorë këtë pasuri në biznesin me shoqërinë arabe, me të cilën do të zhvillojë truallin. Zhvillimi i truallit të transferuar përmes vendimeve të KIS-it nuk ka lidhje me zhvillimin e portit të Durrësit. Zbatimi i këtyre normave në praktikë krijon paqartësi dhe pasiguri.

15. **Subjekti i interesuar, Kuvendi**, ka prapësuar:

A. Për juridiksionin e Gjykatës

A.1 Për ligjin nr. 79/2022

15.1 Kërkuesi ka pretenduar se të drejtat e cenuara nga ligji objekt kërkese garantohen nga ligjet nr. 27/2018, nr. 9632/2006, nr. 22/2018, nr. 107/2014 etj., të cilat kanë të njëjtën fuqi juridike me ligjin nr. 79/2022. Në këto kushte, shqyrtimi i çështjes nuk përfshihet në juridiksionin e Gjykatës, pasi ligji i kundërshtuar nuk prek probleme të kushtetutshmërisë. Referenca e kërkuesit në nenet 116 dhe 122 të Kushtetutës për të pretenduar antikushtetutshmëri nuk e përfshin çështjen në juridiksionin kushtetues.

A.2 Për VKM-në nr. 861/2021, të ndryshuar

15.2 VKM-ja nr. 861/2021 dhe VKM-të që e kanë ndryshuar atë, përbëjnë akte me karakter

individual, ndaj nuk i nënshtrohen juridiksionit kushtetues.

B. Për legjitimitimin e kërkesës

15.3 Kërkesuesi legjitimohet *ratione personae*, por jo *ratione materiae*. Argumentet për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike, parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit janë të njëjta me ato të parashtruara në Gjykatë për ligjin nr. 145/2020, për të cilin, me vendimin nr. 36/2023, Gjykata ka vlerësuar se, së bashku me pretendimet për cenimin e identitetit kombëtar, parimit të shtetit të së drejtës, sigurisë juridike dhe MSA-së, nuk mund t'i nënshtrohen kontrollit kushtetues. Shfuqizimi i ligjit nr. 79/2022 nga Gjykata do të sillte *de facto* shfuqizimin e marrëveshjes së bashkëpunimit ekonomik mes Këshillit të Ministrave dhe qeverisë së EBA-së, e cila është e detyrueshme për t'u zbatuar sipas nenit 5 të Kushtetutës.

C. Për themelin e pretendimeve

C.1 Për ligjin nr. 79/2022

15.4 Pretendimet për cenimin e identitetit kombëtar dhe të trashëgimisë kulturore nuk mbështeten në argumente dhe në kuadrin ligjor në fuqi për trashëgiminë kulturore. Sipas përkufizimit të ligjit nr. 27/2018 për trashëgiminë kulturore dhe muzetë e Institutit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore, ndërtimet në Portin e Durrësit nuk janë objekte kulturore dhe nuk kanë statusin “monument kulture”, “qendër historike”, “zonë arkeologjike” ose “zonë e mbrojtur”. Po kështu, funksioni kryesor i portit lidhet me veprimtarinë ekonomike dhe logjistike që përfshin transportin e mallrave dhe të pasagjerëve, dhe nuk përmban elemente që mundësojnë lidhje shpirtërore ose emocionale me komunitetin.

15.5 Pretendimet për cenimin e pronës shtetërore janë të pabazuara, pasi ligji nr. 79/2022 është bazuar në ligjin për investimet strategjike, neni 30 i të cilit parashikon të drejtën e shtetit për të qenë bashkëpjesëmarrës në investimet strategjike, përmes kontributit të tij, i cili, sipas akteve nënligjore në zbatim të ligjit, mund të jetë në kapital ose në natyrë.

15.6 Pretendimet për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike dhe parimit të barazisë përpara ligjit e mosdiskriminimit janë të pabazuara, pasi:

15.6.1 Ligji për investimet strategjike dhe ligji nr. 93/2015, datë 27.7.2015, “Për turizmin”, i ndryshuar (ligji për turizmin) u japin të drejtë të gjitha subjekteve të aplikojnë për të marrë statusin e investitorit strategjik dhe për projekte në fushën e

turizmit. Edhe pse ligjvënësi ka zgjedhur të përjashtojë nga procedurat specifike konkurruese subjektet që plotësojnë kriteret e përcaktuara në këto ligje, kjo nuk nënkupton diskriminimin e subjekteve të tjera. Marrëveshja e bashkëpunimit me EBA-në nuk e ka zhveshur Këshillin e Ministrave nga diskrecioni për të përzgjedhur projektin më të mirë për zonat e identifikuar në marrëveshje. Sipas kësaj marrëveshjeje, shteti shqiptar ka detyrimin të pranojë propozimin e një subjekti tregtar të EBA-së.

15.6.2 Ligji është në përputhje edhe me nenin 155 të Kushtetutës dhe nuk krijon pabarazi në zbatimin e detyrimeve tatimore e as përfitime të padrejta. Miratimi i tij është bërë në përputhje me kriteret e përcaktuara në nenin 17 të Kushtetutës, pasi kufizimet janë vendosur me ligj për ndërtimin e një projekti me interes publik, si dhe janë proporcionale. Ligji garanton interesin publik përmes ruajtjes së vlerës së aksioneve të shtetit pavarësisht investimeve ose shpenzimeve shtesë të investitorit; nuk lejon vendosjen kolateral nga investitori të asetëve shtetërore, përfshirë edhe token, për të siguruar financim; njeh të drejtën vendimmarrëse dhe të vetos së shtetit në Mbledhjet e Asamblesë për çështjet e rëndësishme që lidhen me planin e biznesit, buxhetin etj. Marina, infrastruktura e portit dhe bregdeti do të mbeten pronë shtetërore dhe do t'i kthehen shtetit pas 35 vjetëve. Në rastin e shkeljes së detyrimeve të marra përsipër shteti ka të drejtë të ndërpresë marrëdhëniet dhe t'i marrë aksionet investitorit pa kundërshtpërblim. Ligji garanton një garë të hapur, por me kriteret dhe procedura të rrepta për investitorët e huaj dhe vendas, të cilët paraqesin propozim me ndikim në zhvillimin e një sektori me rëndësi në ekonominë e vendit. Objektivi i ligjvënësit për zhvillimin e ekonomisë është mjaftueshëm i rëndësishëm për kufizimin e së drejtës.

15.7 Pretendimet për cenimin e MSA-së janë të pabazuara, pasi:

15.7.1 Ato kanë të bëjnë me marrëveshjen e miratuar me ligjin nr. 145/2020, sipas të cilit përzgjedhja e investitorit të paracaktuar bëhet pa garë. Kjo marrëveshje dhe MSA-ja gjenden në nivel të njëjtë hierarkik, ndaj Gjykata nuk mund të vendosë për papajtueshmërinë mes tyre. Neni 74 i MSA-së lejon konkurrimin e shoqërive të komunitetit njësoj si ato shqiptare, ndërkohë që marrëveshja e bashkëpunimit përjashton procedurat

e konkurrencës, pasi procedurat e përzgjedhjes së subjekteve, sipas rregullave të zakonshme të konkurrencës dhe tenderimit, nuk garantojnë në çdo rast përzgjedhjen e subjektit për realizimin e investimit dhe të projektit. Edhe ligjet nr. 162/2020, “Për prokurimin publik” (*ligji për prokurimin publik*) e nr. 125/2013, “Për koncesionet dhe partneritetin publik dhe privat” (*ligji për koncesionet dhe partneritetin publik privat*), të përafuara me legjislacionin e BE-së dhe nenin 74 të MSA-së, parashikojnë zbatimin e tyre deri në atë masë sa nuk bien ndesh me një marrëveshje ndërkombëtare. Nga ana tjetër, Autoriteti i Konkurrencës nuk ka evidentuar shkelje të rregullave të konkurrencës ose pasoja negative që mund të shkaktohen në treg.

15.7.2 Po kështu, pretendimet e kërkuarit se ligji përbën *ndihmë shtetërore* janë të pabazuara, pasi me vendimin nr. 108, datë 21.10.2022, Komisioni i Ndihmës Shtetërore ka vlerësuar se masat e marra nuk përbënin ndihmë të tillë.

15.8 Pretendimet për cenimin e *parimit të transparencës* janë të pabazuara, pasi:

15.8.1 Shqyrtimi dhe miratimi i ligjit nr. 79/2022 është realizuar në mënyrë transparente, duke i garantuar çdo deputeti aktet që kanë shoqëruar projektligjin, marrjen e informacionit të nevojshëm përmes pyetje-përgjigjeve me përfaqësuesit e Këshillit të Ministrave, përfshirë aktet që kanë shoqëruar projektligjin në debatin parlamentar. Moszhvillimi i seancave dëgjimore në procedurën e përshpejtuar nuk e bën atë jotransparente, pasi procesi i shqyrtimit në komisione ka qenë publik, palët e interesuara kanë pasur mundësi të kërkonin të merrnin pjesë në shqyrtimin e ligjit në komisione dhe Kuvendi u ka siguruar mekanizmat për realizimin e kësaj të drejte. Pretendimet për mënyrën e zhvillimit të procedurës parlamentare janë të natyrës procedurale, të parashikuara nga Rregullorja e Kuvendit dhe, si të tilla, nuk përbëjnë shkak për antikushtetutshmërinë e ligjit.

15.8.2 Po kështu, projektligji dhe dokumentacioni shoqëruar i tij janë publikuar në datën 10.11.2022 në faqen zyrtare të Kuvendit, së bashku me procesverbalet e mbledhjeve, raportet e komisioneve parlamentare dhe procesverbalin e seancës së datës 24.11.2022.

15.8.3 Pretendimet për miratimin e ligjit me *procedurë të përshpejtuar* nuk janë ngritur në nivel kushtetues, pasi legjislacioni parashikon edhe këtë mënyrë të miratimit të ligjeve, pa e lidhur atë me

plotësimin e ndonjë situatë ose kriteri të posaçëm, por e lë në çmimin e Këshillit të Ministrave, si propozues, si dhe Kuvendit. Në relacionin shpjegues të Këshillit të Ministrave dhe në raportet e komisioneve të Kuvendit është argumentuar nevoja e përdorimit të këtij mjeti kushtetues.

15.9 Pretendimet për cenimin e *nenit 82, pika 1, të Kushtetutës* janë të pabazuara. Sipas relacionit të Këshillit të Ministrave bashkëshoqërues të projektligjit, si dhe nga shqyrtimi në komisionet parlamentare, miratimi i ligjit nuk sjell efekte financiare shtesë në buxhetin e shtetit, pasi investimi do të realizohet nga investitori privat.

15.10 Ligji nuk cenon parimet e *ndarjes dhe të balancimit të pushteteve* e të *autonomisë vendore*, pasi:

15.10.1 Pasuria e paluajtshme e Portit të Durrësit nuk ka qenë në pronësi ose administrim të Bashkisë Durrës, por nën administrim të APD-së. Ndryshimi i përgjegjësisë së administrimit të pronave është e drejtë e Këshillit të Ministrave. Po kështu, sipas nenit 28 të ligjit për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, lejet e ndërtimit për llojet e zhvillimit komplekse dhe investime strategjike lëshohen nga Këshilli Kombëtar i Territorit (KKT) e jo nga Bashkia Durrës, ndërsa sipas nenit 19 të VKM-së nr. 408, datë 13.5.2015, “Për miratimin e Rregullores së Zhvillimit të Territorit” (*VKM nr. 408/2015*), llojet e zhvillimit komplekse përfshijnë edhe portet e investimet strategjike, siç është edhe projekti i investimit në fjalë.

15.10.2 Në asnjë dispozitë të tij ligji nuk cenon të drejtën e Bashkisë Durrës për të menaxhuar hapësirat e përbashkëta publike. Sipas nenit 10.6.1. të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, investitori mund të administrojë hapësirat e përbashkëta publike vetëm nëse lejohet nga legjislacioni në fuqi.

15.10.3 Pretendimet e kërkuarit se Bashkia Durrës është përjashtuar nga taksa e ndikimit në infrastrukturë dhe kontributi për strehimin social, janë të pabazuara, pasi neni 6 i ligjit nr. 9632/2006 përjashton nga taksat vendore subjektet e përcaktuara shprehimisht në këtë ligj ose në ligje të tjera të veçanta dhe se, për çdo përjashtim nga këto taksa, pushteti vendor kompensohet për efektet financiare nga buxheti i shtetit. Për më tepër, Bashkia Durrës nuk ka shprehur ndonjë rezervë për kontributet e taksës së ndikimit në infrastrukturë dhe strehimin social edhe pse ka qenë pjesë e grupit negociator të marrëveshjes.

C.2 Për VKM-në nr. 861/2021, të ndryshuar

15.11 Pretendimet e kërkuarit se VKM-ja nr. 861/2021 cenon *parimet e hierarkisë së akteve dhe shtetit të së drejtës*, janë të pabazuara, pasi ato nuk janë parashtruar në këndvështrimin kushtetues, por vetëm ligjor. Si të tilla, ato nuk përfshihen në juridiksionin e Gjykatës. Për më tepër, kjo VKM dhe ndryshimet që ajo ka pësuar kanë dalë në zbatim të dispozitave të ligjit nr. 8744, datë 22.2.2001, “Për transferimin e pronave të paluajtshme publike të shtetit në njësitë e qeverisjes vendore”, ligjit për investimet strategjike dhe ligjit nr. 79/2022, të cilat kanë autorizuar shprehimisht miratimin e këtyre akteve, në garantim të parashikimeve të nenit 118 të Kushtetutës.

16. **Subjekti i interesuar, Këshilli i Ministrave**, krahas prapësimeve të Kuvendit, për sa i përket *juridiksionit të Gjykatës për ligjin nr. 79/2022 dhe VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 e 115/2023, legjitimitetit të kërkuarit dhe themelit të pretendimeve*, ka prapësuar edhe për sa më poshtë:

A. Për juridiksionin e Gjykatës

16.1 Pretendimet e kërkuarit se ligji nr. 79/2022 cenon MSA-në kanë të bëjnë, në thelb, me ligjin nr. 145/2020, për të cilin Gjykata ka mbajtur qëndrim, ndaj ato nuk i nënshtrohen juridiksionit kushtetues.

16.2 Referuar kritereve të përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese, VKM-ja nr. 861/2021 dhe VKM-të nr. 494/2022, nr. 685/2022 dhe nr. 115/2023 që e kanë ndryshuar atë janë akte nënligjore me karakter individual. Në këndvështrim të nenit 131, pika 1, shkronja “c”, të Kushtetutës, objekt gjykimi kushtetues mund të jenë vetëm aktet nënligjore normative. Në rastin konkret, kërkuari nuk ka provuar që VKM-të konkrete t'i jenë nënshtruar gjykimit në gjykatën administrative të shkallës së parë ose Gjykatës Administrative të Apelit dhe këto të ishin mjete joefektive.

B. Për legjitimitetin e kërkuarit

16.3 Kërkuari nuk legjitimohet për pretendimet për cenimin e parimeve të decentralizimit, autonomisë vendore dhe ndarjes e balancimit të pushteteve. Në kushtet kur parashikimet e marrëveshjes përcaktojnë përjashtimin fiskal vetëm për projektin në fjalë, i cili prek vetëm Bashkinë Durrës, e drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën i përket kësaj bashkie dhe jo kërkuarit.

*C. Për themelin e pretendimeve**C.1 Për ligjin nr. 79/2022*

16.4 Pretendimet për cenimin e *identitetit dhe të trashëgimisë kulturore*, për shkak të lidhjes së vlerës kulturore e Portit të Durrësit me veprimtarinë e tij janë të pabazuara, pasi një veprimtari e tillë nuk përfshihet në përcaktimet e ligjit për trashëgiminë kulturore dhe muzetë. Për më tepër, ligji nr. 79/2022 ka parashikuar një proces të qartë për vlerësimin e impaktit kulturor të projektit. Porti do të vazhdojë të ekzistojë, pasi zhvendosja do të prekë vetëm aktivitetin e tij industrial, ndërsa porti aktual do të vazhdojë si port turistik, ku do të ankorohen anije dhe jahte.

16.5 Pretendimet për cenimin e *lirisë së veprimtarisë ekonomike, parimit të barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit* janë të pabazuara, pasi:

16.5.1 Nismat ligjore që synojnë rritjen ekonomike të vendit, nxitjen e investimeve të huaja dhe ofrimin e masave mbështetëse janë parashikuar nga ligjet për investimet e huaja dhe për turizmin, të ndryshuara. Me ratifikimin e marrëveshjes me EBA-në, Republika e Shqipërisë ka marrë përsipër një sërë detyrimesh, veçanërisht për sa u përket projekteve të parashikuara specifikisht në këtë marrëveshje, siç është edhe projekti për zhvillimin e Portit të Durrësit, për të cilin neni 22, shkronja “b”, i ligjit për investimet strategjike dhe neni 35 i ligjit për turizmin kërkojnë miratimin nga Kuvendi. Në rastin konkret, për projektin në fjalë është ndjekur procedura administrative në përputhje me legjislacionin në fuqi.

16.5.2 Përjashtimi i projektit nga taksa e ndërtimit në infrastrukturë dhe kontributi i strehimit social është bërë në përputhje me nenin 155 të Kushtetutës, ligjin për investimet strategjike dhe VKM-në nr. 1030/2015, “Për organizimin dhe formën e pjesëmarrjes së shtetit në investimet strategjike dhe rregullat për krijimin, funksionimin e administrimin e fondit të pasurive të paluajtshme për mbështetjen e investimeve strategjike (VKM nr. 1030/2015). Ky përjashtim konsiderohet kontribut i shtetit në kapitalin e shoqërisë, i cili do të mbledhet në formën e dividendit nga fitimi. Praktika të tilla janë ndjekur dhe më parë nga shteti shqiptar për projektet me rëndësi kombëtare dhe interes të lartë publik. Krahasimi i subjekteve sipërmarrëse me subjektet e tjera private nuk është objektiv dhe real, pasi këta të fundit ndodhen në kushte të ndryshme

e operojnë në fusha të ndryshme, për rrjedhojë të drejtat dhe detyrimet e tyre janë të ndryshme.

16.5.3 Neni 8, pika 1, i ligjit për prokurimin publik, i cili është në përputhje me Direktivën 2014/24 të BE-së, parashikon moszbatimin e procedurave të konkurrimit në rastet e përcaktuara me marrëveshje ndërkombëtare, e cila parashikon rregulla të posaçme prokurimi. Ky rregullim përcaktohet edhe në nenin 5 të ligjit për koncesionet dhe partneritetin publik privat, i cili është në përputhje me nenin 14 të Direktivës 2014/23 të BE-së. Në këtë kuptim, pretendimet për shkeljen e *nenit 71 të MSA-së*, që përcakton përafrimin e legjislacionit shqiptar me atë të BE-së, si dhe *nenin 74 të saj*, për sa u përket rregullave të konkurrencës, janë të pabazuara.

16.6 Pretendimet se marrëveshja e miratuar me ligjin objekt kundërshtimi përbën *ndihmë shtetërore* janë gjithashtu të pabazuara. Aktet e BE-së nuk ndalojnë krijimin e një shoqërie të posaçme me aksionarë shtetërorë, por përcaktojnë detyrimin e ndërmarrjeve të kësaj shoqërie për të njoftuar krijimin e saj tek Autoriteti i Konkurrencës. Edhe në rastin konkret, për të garantuar legjitimitetin e kushteve të marrëveshjes, përmes AIDA-së është kërkuar mendim nga Autoriteti i Konkurrencës dhe Komisioni i Ndhmës Shtetërore, të cilat nuk kanë konstatuar problematika në këtë drejtim.

16.7 Kufizimi i së drejtës është bërë në përputhje me *nenin 17 të Kushtetutës*, konkretisht me ligj, për një interes publik dhe është proporcional. Projekti do të ketë impakt shumë të madh në ekonominë e vendit e sektorë të ndryshëm si ndërtimi, turizmi dhe peshkimi. Ai do të kërkojë fuqi punëtore të kualifikuara, duke nxitur krijimin e shkollave e kurseve të specializuara dhe rritjen e cilësisë së krahut të punës. Kjo do të sjellë standarde të reja zhvillimi e ndërtimi në vend, duke ndikuar pozitivisht në konkurrencën dhe cilësinë e industrive të ndërtimit e turizmit. Projekti do të përmirësojë imazhin e vendit, duke tërhequr investitorë dhe turistë ndërkombëtarë dhe do të dëshmojë mundësitë e sigurta të investimit në vend. Po kështu, Plani i Përgjithshëm Kombëtar “Shqipëria 2030 (2016)” synon rritjen dhe fuqizimin e porteve kryesore ekzistuese me qëllim rritjen e funksionit turistik të qendrave të banuara. Masat e miratuara me ligjin nr. 79/2022 janë të justifikuara dhe të nevojshme për arritjen e objektivit të qeverisë, përfitimin maksimal në të mirë të interesit publik.

Përfitimet e projektit do të jenë të lidhura drejtpërdrejt me veprimtarinë e kompanisë, si dhe të tërthorta, përmes projektit. Aksionet e shtetit në projekt nuk do të zvogëlohen, por do të mbeten në masën 33%.

16.8 Pretendimet për cenimin e *parimit të transparencës* janë të pabazuara, pasi procesi i përzgjedhjes së partnerëve dhe investitorit strategjik është bërë në mënyrë transparente dhe është mbikëqyrur nga institucionet kompetente. Vendimet e KIS-it janë publikuar dhe regjistruar në regjistrin e investimeve strategjike, si dhe i janë njoftuar AIDA-së. Po kështu, edhe miratimi i ligjit është bërë me transparencë.

16.9 Pretendimet për marrjen e pasaportës shqiptare përmes investimit janë të pabazuara, pasi Raporti i Komisionit Evropian i cituar nga kërkuesi nuk referon ligjin objekt shqyrtimi. Për më tepër, sipas nenit 10.11 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, investitorët e huaj do të kenë të drejtë të aplikojnë për shtetësi dhe/ose rezidencë vetëm nëse e lejon legjislacioni shqiptar.

16.10 Pretendimet për cenimin e *parimit të autonomisë vendore* janë të pabazuara, pasi pasuritë e paluajtshme, pjesë e projektit, nuk kanë qenë ndonjëherë në pronësi ose administrim të Bashkisë Durrës, por pronë shtetërore.

16.11 Pretendimet për cenimin e *nenit 82 të Kushtetutës* janë të pabazuara, pasi, siç është theksuar në dokumentet shoqëruese të projektligjit dhe raportet e komisioneve parlamentare, ligji nuk sjell shpenzime financiare shtesë për buxhetin e shtetit. Sipas marrëveshjes, pesha e investimit do të jetë në ngarkim vetëm të palës investuese. Ligji ka 2 vjet që është miratuar dhe nuk ka pasur kosto shtesë të mbuluar nga buxheti i shtetit.

C.2 Për VKM-në nr. 861/2021, të ndryshuar

16.12 Pretendimet se VKM-ja nr. 861/2021 cenon *parimet e hierarkisë së akteve dhe shtetit të së drejtës*, janë të pabazuara, pasi ligjet për pronat e paluajtshme të shtetit, për transferimin e tyre njësisë të qeverisjes vendore dhe për investimet strategjike ngarkojnë në mënyrë të shprehur Këshillin e Ministrave për transferimin e pronës shtetërore, duke përcaktuar edhe mënyrën përkatëse.

17. **Subjekti i interesuar, Bashkia Durrës**, ka prapësuar:

A. Për legjitimitetin

17.1 Kërkuesi *nuk legjitimohet* për pretendimet për taksën e ndikimit në infrastrukturë, pasi

parashikimet e marrëveshjes i referohen përjashtimit fiskal për një rast individualisht të përcaktuar, siç është projekti në fjalë, i cili prek vetëm Bashkinë e Durrësit. Në këto kushte, e drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën për këtë pretendim i përket vetëm kësaj bashkie.

B. Për themelin e pretendimeve

17.2 Pretendimet për cenimin e *parimit të autonomisë vendore* janë të pabazuara, pasi ndërtimi i projektit do të ndikojë në rritjen e të ardhurave të saj, përmes taksave dhe tarifave vendore, si për sa u përket ndërtesave për banim që do të krijohen, ashtu edhe përmes shërbimeve të ndryshme për biznes. Disa nga taksat që do të përfitohen janë taksat për ndërtesat, për truallin, taksa e fjetjes në hotel, taksat e tabelës për qëllime identifikimi e reklame, taksa për kalimin e së drejtës së pronësisë për pasuritë e paluajtshme. Po kështu, tarifat që do të aplikohen janë ato të pastrimit e të largimit të mbetjeve, ndriçimit publik, gjelbërimit, transportit publik, parkimit të automjeteve, të zënies së sipërfaqeve të hapësirës publike, plazheve private, lejeve të ushtrimit të aktivitetit etj.

18. **Subjektet e interesuara, APD-ja dhe ASDC-ja**, krahas prapësimeve të Kuvendit dhe Këshillit të Ministrave, për sa i përket *juridiksionit të Gjykatës për ligjin nr. 79/2022, VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 dhe nr. 115/2023, legjitimitetit të kërkuarit dhe parimeve të decentralizimit e autonomisë vendore*, kanë prapësuar edhe për sa më poshtë:

18.1 Pretendimet për cenimin e *identitetit kombëtar dhe të trashëgimisë kulturore* janë të pabazuara, pasi ndërtimet e portit nuk përbëjnë objekte kulturore dhe nuk kanë impakt kulturor. Asnjë nga fazat e projektit nuk prek veprimtarinë operationale të portit, i cili do të zhvendoset në Porto Romano. Kjo veprimtari nuk mbart lidhje emocionale ose shpirtërore me komunitetin dhe nuk përbën tipar dallues ose simbol kombëtar. Zhvendosja e aktivitetit portual është hedhur si ide që me masterplanin e vitit 2008 dhe është konfirmuar më vonë me Planin e Biznesit të këtij porti 2009–2015.

18.2 Pretendimet për cenimin e *së drejtës së pronës publike* janë të pabazuara, pasi pasuria e paluajtshme e vënë në dispozicion të projektit përbën kontribut të shtetit në investim. Pronësia e tokës do t'i kalojë pjesë-pjesë zhvilluesit, shoqërisë së përbashkët “Durrës Marina” sh.a., ku shteti zotëron 33% të aksioneve. Sipas nenit 10.8 të marrëveshjes kuadër

dhe Marrëveshjes së Marinës, pronësia e infrastrukturës kritike detare, përfshirë kalatat, basenin e portit dhe kanalin hyrës do të mbeten gjithmonë pronë shtetërore dhe e patjetërsueshme. Nga zona zhvillimore prej 60 hektarësh, 20% e truallit do të kthehet në hapësirë publike për qytetin e Durrësit, e cila do të jetë në pronësi të shtetit.

18.3 Pretendimet për cenimin e *lirisë së veprimtarisë ekonomike dhe parimit të barazisë përpara ligjit e mosdiskriminimit* janë parashtruar nga kërkuarisi në mënyrë teorike e hipotetike, pa u shoqëruar me prova konkrete, pa analizë të tregut e të të ardhurave ose të ndikimeve të mundshme negative të masave mbështetëse. Subjekte tregtare me veprimtari të ngjashme me kompaninë nuk kanë shfaqur shqetësime dhe nuk kanë paraqitur ankim në këtë Gjykatë, çka tregon se nuk ka cenim real të lirisë së veprimtarisë së tyre ekonomike. Mungesa e procedurave konkurruese nuk është e barasvlershme me mungesën e konkurrencës, pasi ligji për investimet strategjike dhe ligji për turizmin njohin të drejtën e cilitdo investitor, përfshirë edhe të atyre me seli ose origjinë në BE, që përmbushin kushtet dhe kriteret të aplikojnë për zhvillimin e projekteve të investimit. Ligji nuk cenon as *parimin e barazisë përpara ligjit*, pasi zbatohet ndaj subjekteve në kushte të njëjta dhe jo të ndryshme. Vlera e detyrimit të përjashtuar për taksën e ndikimit në infrastrukturë dhe kontributin e strehimit social përbën kontributin e shtetit shqiptar në investim, e cila konvertohet në aksione të ASDC-së që do të vilen përmes fitimit që shteti do të marrë nga kompania në bazë të aksioneve që zotëron. Për më tepër, legjislacioni shqiptar lejon shprehimisht përjashtimin nga procedurat konkurruese të investimeve strategjike. Miratimi me ligj i një marrëdhënieje kontraktuale me një investitor strategjik është praktikë e përhershme e shtetit shqiptar dhe shfuqizimi i ligjit nr. 79/2022 do të cenonte këtë praktikë. Ligji nr. 79/2022 është miratuar në përputhje me ligjet për investimet strategjike dhe turizmin, si dhe VKM-të e nxjerra në këtë drejtim. Qëllimi i tij ka qenë nxitja e investimeve me potencial të lartë për zhvillimin ekonomik të vendit, qasje kjo që ka sjellë frytet e veta në turizmin shqiptar. Shembull i ngjashëm i investimeve nga EBA-ja është ai Porti Montenegro, i cili ka transformuar bregdetin malazez në qendër turistike.

18.4 Pretendimet për cenimin e *nenit 17 të Kushtetutës* janë të pabazuara, pasi ndërhyrja është

bërë me ligj për një interes publik dhe është proporcionale. Projekti nxit turizmin elitare, ndikon në zhvillimin ekonomik e infrastrukturor të zonës, krijon vende të reja pune, përmirëson cilësinë e jetës për banorët lokalë, ndikon pozitivisht në mjedis, promovon imazhin turistik të vendit e kulturën lokale. Ky interes përcaktohet në dispozitat e marrëveshjes, si dhe mbrohet përmes dispozitave të tjera të saj. Objektivi i ligjvënësit është mjaftueshëm i rëndësishëm për të justifikuar kufizimin e së drejtës. Masat e marra janë të lidhura në mënyrë të arsyeshme me objektivin, nuk janë arbitrare, të padrejta ose të bazuara në vlerësime alogjike.

18.5 Pretendimet për cenimin e *MSA-së* janë të pabazuara, pasi investitori nuk ka përfituar një të drejtë ekskluzive dhe mungesa e procedurave konkurruese është bërë në përputhje me legjislacionin në fuqi, i cili është në përputhje me direktivat e BE-së. Marrëveshja kuadër është vlerësuar nga Autoriteti i Konkurrencës dhe Komisioni i Ndihmës Shtetërore si në përputhje me rregullat e mbrojtjes së konkurrencës. Edhe shtetet e tjera, siç është Bullgaria, në legjislacionin e tyre për zhvillimin e investimeve kanë përcaktuar shitjen e investitorit të pasurive të paluajtshme në pronësi të shtetit ose të bashkisë. Nga ana tjetër, pretendimet e kërkuarit për cenimin e *MSA-së* kanë të bëjnë, në thelb, me marrëveshjen kuadër të miratuar me ligjin nr. 145/2020, për të cilën Gjykata ka mbajtur qëndrim në vendimin nr. 36/2023 të saj. Në kushtet kur kjo marrëveshje dhe *MSA-ja* qëndrojnë në të njëjtin nivel, çështja nuk përfshihet në juridiksionin e Gjykatës.

18.6. Pretendimet e kërkuarit për mungesën e *transparencës* në lidhje me pronarët fundorë përfitues të investitorit, janë të pabazuara, pasi këta pronarë janë deklaruar në marrëveshjen kuadër dhe janë regjistruar në Regjistrin e Pronarëve Përfitues kohë përpara depozitimit të projektligjit në Kuvend. Fakti i shitjes së kuotave të shoqërisë “Symphony Invest Limited” të shoqëria “North East Real Estate Holdings Limited” nuk ka ndryshuar pronarët përfitues të investitorit. Po në kuadër të këtij parimi, pretendimet e kërkuarit se investimi prej 2 miliardë eurosh i investitorit është joreal, është i pabazuar, pasi marrëveshja e vitit 2015 përcakton qartë se krahas parave në investim përfshihen edhe pasuritë e paluajtshme, aksionet, letrat me vlerë, obligacionet, huat, të drejtat dhe pretendimet për para, sipas kontratave që kanë një vlerë financiare, pronësia

intelektuale. Nga ana tjetër, kontrata tip e zhvillimit për investimet në turizëm, e miratuar me VKM-në nr. 691, datë 5.10.2016, ashtu si edhe kontratat koncesionare, të cilat janë nënshkruar nga të gjitha qeveritë shqiptare, pavarësisht spektrit politik, kërkon si kusht për efektivitetin e saj konfirmimin nga investitori që ka gjetur financimin. Zhvillimi i projekteve, përfshirë edhe ato madhore, nuk varet nga vlera e kapitalit fillestar të shoqërisë, por nga shëndeti financiar dhe mundësia për të gjetur financim.

18.7 Pretendimet në lidhje me ndjekjen e *procedurës së përshpejtuar* për miratimin e projektligjit nuk janë ngritur në nivel kushtetues. Neni 83, pika 2, i Kushtetutës dhe neni 28 i Rregullores së Kuvendit nuk kërkojnë dhënien e arsyeve nga Këshilli i Ministrave për propozimin e procedurës së përshpejtuar në miratimin e një projektligji. Nga ana tjetër, fakti i përzgjedhjes së kësaj procedure nuk nënkupton favorizimin e investitorit nga qeveria ose Kuvendi.

18.8 Pretendimet për marrjen e të ashtuquajturave “pasaporta të arta” janë të pabazuara. Raporti i Komisionit Evropian, të cilit kërkuari i referohet në këtë drejtim, nuk bën fjalë për projektin konkret, marrëveshjet e lidhura në funksion të tij ose ligjin nr. 79/2022, ndërsa në raportin e vitit 2023 Komisioni Evropian ka raportuar pezullimin nga Shqipëria të nismës për ngritjen e një skeme shtetësie për investitorët. Kërkuari ka keqinterpretuar dispozitën përkatëse të marrëveshjes, e cila përcakton shprehimisht se zbatimi i kësaj të drejte kërkon plotësimin e kriterëve të legjislacionit të zbatueshëm vendas.

18.9 Pretendimet për cenimin e *nenit 82, pika 1, të Kushtetutës* janë të pabazuara. Këshilli i Ministrave ka vlerësuar se projektligji nuk shoqërohet me shpenzime financiare shtesë në buxhetin e shtetit, pasi sipas marrëveshjes kuadër pesha e investimit bie mbi investitorin. Pretendimet për pastrimin e territorit, si detyrim buxhetor i shtetit, janë të pabazuara, pasi këto kosto do të përballohen nga kompania. Vetëm nëse këto kosto do të përballohen drejtpërdrejt nga investitori, atëherë ato do të rimbursohen proporcionalisht nga kompania, duke i shpërndarë investitorit para nga dividendi i ASDC-së.

19. **Subjektet e interesuara, EHRED dhe NSHMI**, nuk kanë paraqitur prapësime me shkrim, edhe pse janë njoftuar rregullisht.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për juridiksionin e Gjykatës

20. Gjykata vëren se objekt i këtij gjykimi kushtetues janë si ligji nr. 79/2022, ashtu edhe VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 e nr. 115/2023, ndaj ajo do të analizojë në vijim juridiksionin e saj për secilin prej tyre.

A.1 Për ligjin nr. 79/2022

21. Kërkuesi ka pretenduar, në thelb, se Gjykata ka juridiksion për gjykimin e kushtetutshmërisë së ligjit nr. 79/2022, për sa kohë që përmes tij janë miratuar marrëveshje të një lloji të veçantë për zhvillimin e projektit strategjik në Portin e Durrësit dhe dispozitat e tij bien ndesh me Kushtetutën dhe MSA-në.

22. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë pretenduar, në thelb, se ligji i kundërshtuar nuk prek probleme të kushtetutshmërisë, por të ligjshmërisë, çka nuk i përket juridiksionit kushtetues. Po sipas tyre, referenca e kërkuesit në nenet 116 dhe 122 të Kushtetutës për të pretenduar antikushtetutshmëri nuk e përfshin çështjen në juridiksionin e Gjykatës.

23. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka pohuar se, si përjashtim nga rregulli i përgjithshëm i natyrës së akteve normative, ligjvënësi ka zgjedhur të parashikojë në legjislacionin e brendshëm modele të tilla që lejojnë Kuvendin të ndërhyjë për miratimin edhe të akteve që, pavarësisht se nuk normojnë rregulla të përgjithshme sjelljeje, mbartin në vetvete interes publik ose kombëtar (*shih vendimin nr. 29, datë 2.7.2021 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë drejtim Gjykata ka marrë edhe më parë në shqyrtim ligje të cilat kanë miratuar marrëveshje të llojeve të ndryshme, duke vënë në dukje se marrëveshja që i bashkëlidhet një ligji merr veshje formale me ligj edhe pse tipikisht nuk përbën akt me karakter të përgjithshëm, që normon rregulla të përgjithshme sjelljeje. Megjithatë, në vlerësimin e Gjykatës, vetëm veshja formale me ligj nuk është e mjaftueshme për të përcaktuar juridiksionin kushtetues, për sa kohë që ai nuk aktivizohet automatikisht vetëm sepse një akt i caktuar me natyrë jonormative vishet formalisht me ligj për shkak të miratimit të tij nga

Kuvendi, duke qenë se juridiksioni kushtetues është i lidhur ngushtësisht edhe me natyrën kushtetuese të pretendimeve të ngritura (*shih vendimin nr. 34, datë 24.4.2024 të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, edhe në çështjen në shqyrtim, duke qenë se bëhet fjalë për kontrollin e kushtetutshmërisë së një ligji që ka miratuar një marrëveshje të një lloji të veçantë për zhvillimin e projektit strategjik në Portin e Durrësit, pra për një rast përjashtimi nga rregulli i përgjithshëm i natyrës të aktit të miratuar nga Kuvendi, Gjykata nuk ndalet vetëm në veshjen formale me ligj të marrëveshjes në fjalë, por thekson se natyra e pretendimeve të ngritura është përcaktuese për juridiksionin e saj.³

25. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar se parashikimet e ligjit nr. 79/2022 dhe të marrëveshjes së miratuar përmes tij cenojnë: a) *identitetin kombëtar e trashëgiminë kulturore në lidhje me parimin e shtetit të së drejtës*, të garantuara nga nenet 3 e 4 të Kushtetutës, për shkak se: (i) ligjvënësi nuk ka verifikuar interesin e Portit të Durrësit, si porti më i madh në vend, në drejtim të vlerave historike e kulturore që i mbart; (ii) kufiri i pronës së dhënë për zhvillim investimit strategjik mbivendoset me kufirin e zonave arkeologjike, pranë të cilave ndodhen edhe monumente kulture të kategorisë së parë; b) *mbrojtjen e pronës publike*, të garantuar nga neni 11, pika 2, i Kushtetutës, për shkak të vënies së pronës shtetërore në dispozicion të kompanisë së përzgjedhur për investimin strategjik pa konkurrencë; c) *lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe të konkurrencës së lirë*, të garantuar nga neni 11, pika 1, i Kushtetutës në lidhje me *parimin e barazisë përpara ligjit*, të garantuar nga neni 18 i Kushtetutës, si dhe me MSA-në, sipas nenit 122 të Kushtetutës, për shkak se: (i) përzgjedhja e kompanisë që do të kryejë investimin është bërë pa garë e në mënyrë preferenciale; si dhe se (ii) ndihma e dhënë nga shteti subjektit përfitues të investimit strategjik, përmes përjashtimit nga detyrimi për pagimin e taksës së ndikimit në infrastrukturë e kontributit për strehimin social, ka krijuar një regjim të posaçëm juridik të posaçëm, në shtrembërim të konkurrencës së lirë; c) *të drejtën për transparencë ndaj publikut dhe deputetëve*, të garantuara nga nenet 23, pika 3 dhe 83 të Kushtetutës, pasi: (i)

³ Gjyqtarja Sonila Bejtja mbajti të njëjtin qëndrim si ai i mbajtur prej saj në vendimin nr. 36, datë 16.6.2023 të Gjykatës, duke theksuar se ligji nr. 79/2022 përfshihet në

juridiksionin kushtetues bazuar në nenin 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës.

ligji është miratuar pa u zhvilluar seancë dëgjimore me përfaqësues të shoqërisë civile ose grupeve të interesit; (ii) gjatë procesit të miratimit të tij nuk janë bërë publike marrëveshja e plotë së bashku me anekset e saj dhe investitori fundor i projektit; (iii) ligji është miratuar me procedurë të përshpejtuar; c) *nenin 82, pika 1, të Kushtetutës*, pasi: (i) projektligji nuk është shoqëruar me shpenzimet financiare; (ii) zbatimi i ligjit prek aspektet financiare, buxhetore e ekonomike të shtetit; d) *parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve në drejtim të parimeve të decentralizimit dhe autonomisë vendore*, për shkak se: (i) ka parashikuar dhënien e lejeve të ndërtimit nga KRRRT-ja dhe jo Bashkia Durrës; (ii) ka përjashtuar investitorin strategjik nga detyrimi për pagesën e taksës në infrastrukturë dhe kontributi për strehimin social, duke cenuar të ardhurat e Bashkisë Durrës; (iii) ka përjashtuar Bashkinë Durrës nga menaxhimi i hapësirës publike, si dhe i vijës bregdetare për 35 vjet.

26. Për sa më sipër, duke pasur parasysh se pretendimet e kërkuarit kanë të bëjnë me të drejta, liri dhe parime kushtetuese, Gjykata vlerëson se ajo ka juridiksion për kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit objekt kërkesë, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës, jo vetëm për faktin se marrëveshja e miratuar me të dhe që i bashkëlidhet për këtë shkak ka marrë veshje formale me ligj, por edhe bazuar në natyrën kushtetuese të pretendimeve të parashtruara në kërkesë, si elemente përcaktuese të juridiksionit kushtetues.

A.2 Për VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 dhe nr. 115/2023

27. Në kërkesën drejtuar Gjykatës kërkuar se VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 dhe nr. 115/2023 përbëjnë akte nënligjore normative, për sa kohë që përmbajnë vullnetin e shprehur të organit publik në ushtrim të funksioneve publike, rregullojnë marrëdhënie të përcaktuara me ligj, duke vendosur rregulla të përgjithshme sjelljeje dhe nuk shpëtojnë në zbatimin e tyre. Po sipas kërkuarit, natyra normative e këtyre akteve lidhet me fuqinë e përgjithshme të tyre, në pikëpamje të aftësisë për të prekur situatën juridike të personave juridikë ose fizikë, përmes krijimit për ta të të drejtave dhe detyrimeve.

28. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se VKM-ja nr. 861/2021 dhe ndryshimet e saj përbëjnë akte me karakter individual, ndaj nuk i nënshtrohen

juridiksionit kushtetues. Po sipas këtyre subjekteve, në këndvështrim të nenit 131, pika 1, shkronja “c”, të Kushtetutës, objekt i gjykimit kushtetues mund të jenë vetëm aktet nënligjore normative. Në rastin konkret, kërkuar nuk ka provuar që VKM-të konkrete t'i jenë nënshtruar gjykimit në gjykatën administrative të shkallës së parë ose Gjykatës Administrative të Apelit dhe këto të ishin mjete joefektive.

29. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se karakteri normativ i aktit të kundërshtuar është elementi përcaktues që ndan juridiksionin kushtetues nga ai i gjykatave të zakonshme. Vetëm aktet normative mund të jenë objekt i kontrollit abstrakt të kushtetutshmërisë së normës që ushtron kjo Gjykatë, ndërkohë që aktet individuale i nënshtrohen kontrollit të sistemit të zakonshëm gjyqësor (*shih vendimet nr. 29, datë 2.7.2021; nr. 89, datë 28.12.2017; nr. 36, datë 1.6.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Gjatë ushtrimit të kontrollit abstrakt të normës Gjykata ndalet, paraprakisht, në natyrën e aktit të kundërshtuar, çka lidhet drejtpërdrejt me juridiksionin e saj për shqyrtimin substancial të aktit normativ (*shih vendimet nr. 86, datë 30.12.2016; nr. 37, datë 12.6.2015; nr. 54, datë 5.12.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

30. Gjykata ka individualizuar tre kritere që përcaktojnë ndarjen e aktit nënligjor në individual ose normativ: (i) subjektet të cilave u drejtohet akti - subjekte individualisht të përcaktuara të së drejtës/një grup personash të përcaktuar në bazë të karakteristikave të përgjithshme ose subjekte të papërcaktuara të së drejtës; (ii) objekti - krijimi, ndryshimi ose shuarja e një marrëdhënieje juridike konkrete e së drejtës administrative ose përcaktimi i normave të përgjithshme të sjelljes me karakter abstrakt; (iii) karakteri shterues/joshterues - efektet shtrihen te subjekte të përcaktuara dhe në mënyrë të njëhershme ose te subjekte të papërcaktuara të së drejtës në mënyrë të vazhdueshme dhe jo të njëhershme (*shih vendimet nr. 3, datë 30.1.2024; nr. 29, datë 2.7.2021; nr. 86, datë 30.12.2016 të Gjykatës Kushtetuese*). Po sipas Gjykatës, në shqyrtimin e natyrës së aktit ajo nuk e analizon atë, duke iu referuar thjesht emërimit zyrtar të tij (VKM, urdhër, udhëzim ose vendim këshilli bashkiak), ose bazës juridike të referuar, por duke shqyrtuar objektin dhe përmbajtjen e aktit (*shih vendimin nr. 29, datë 2.7.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

31. Duke pasur parasysh kriteret e mësipërme të përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese, në rastin konkret Gjykata konstaton se, sa i përket kriterit të parë, *subjekteve të së drejtës*, VKM-ja nr. 861/2021 u drejtohet Bashkisë Durrës, APD-së, MFE-së, AIDA-s, Agjencisë Shtetërore të Kadastrës (ASHK) dhe institucioneve që kanë në përgjegjësi administrimi pasuritë e vëna në dispozicion të projektit strategjik. VKM-të nr. 494/2022 dhe nr. 685/2022 u drejtohen Bashkisë Durrës, APD-së, MFE-së, Ministrisë së Brendshme, Ministrisë së Arsimit dhe Sportit, Ministrisë së Drejtësisë, AIDA-s, ASHK-së dhe institucioneve përgjegjëse për transferimin e pasurive në fjalë. Ndërsa VKM-ja nr. 115/2023 u drejtohet ASDC-së, EHRED-së, NSHMI-së, MFE-së dhe ASHK-së. Kjo do të thotë se VKM-të e kundërshtuara u drejtohen subjekteve individualisht të përcaktuara të së drejtës.

32. Po kështu, për sa i përket kriterit të dytë, *objektit të tyre*, Gjykata konstaton se VKM-ja nr. 861/2021 ka si objekt transferimin në FPPMIS të pronave të paluajtshme shtetërore në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës, për zhvillimin dhe realizimin e projektit investues strategjik “Marina dhe Jahtet e Durrësit” e ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga APD-ja tek MFE-ja. VKM-ja nr. 494/2022 ka si objekt bërjen e disa ndryshimeve në VKM-në nr. 861/2021 dhe ndryshimin e përgjegjësisë së administrimit nga APD tek MFE-ja, VKM-ja nr. 685/2022, bërjen e ndryshimeve dhe shtesave në VKM-në nr. 861.2021, të ndryshuar, ndërsa VKM-ja nr. 115/2023 transferimin në pronësi të ASDC-së të pronave të paluajtshme shtetërore, pjesë e FPPMIS-së me vendndodhje në zonën kadastrale nr. 8514, Bashkia Durrës. Pra, VKM-të kanë për objekt krijimin dhe ndryshimin e marrëdhënieve juridike konkrete të së drejtës administrative.

33. Për sa i përket kriterit të tretë, *karakterit të akteve*, nisur nga përmbajtja e VKM-ve në fjalë, Gjykata konstaton se efektet e tyre shtrihen në mënyrë të njëhershme te subjektet e së drejtës të cilave ato u drejtohen, duke krijuar të drejta dhe

detyrime për këto subjekte, që do të thotë se karakteri i tyre është shterues.

34. Për sa më sipër, bazuar në kriteret e përcaktuara nga jurisprudenca kushtetuese, si dhe në objektin e përmbajtjen e VKM-ve të kundërshtuara, Gjykata çmon se ato përbëjnë akte normative me karakter individual, për rrjedhojë nuk përfshihen në juridiksionin e saj.⁴

B. Për legjitimimin e kërkuarit

35. Çështja e legjitimitit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen një procesi kushtetues. Kushtetuta, në nenin 134, pika 1, të saj, ka përcaktuar në mënyrë shteruese rrethin e subjekteve kushtetuese që legjitimohen të vënë në lëvizje juridiksionin kushtetues.

B.1 Për legjitimimin *ratione personae*

36. Kërkuesi ka pretenduar, në thelb, se, si subjekt i pakushtëzuar, ai legjitimohet në kontrollin abstrakt të ligjit nr. 79/2022, ndërsa subjektet e interesuara, Këshilli i Ministrave dhe Bashkia Durrës, kanë prapësuar se kërkuesi nuk legjitimohet *ratione personae* për pretendimet për cenimin e parimeve të decentralizimit, autonomisë vendore dhe ndarjes e balancimit të pushteteve, për arsye se, në kushtet kur parashikimet e marrëveshjes përcaktojnë përjashtimin fiskal të taksës së ndikimit në infrastrukturë vetëm për projektin në fjalë, i cili prek vetëm Bashkinë Durrës, e drejta për të vënë në lëvizje Gjykatën i përket kësaj bashkie dhe jo kërkuesit.

37. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkesa për kundërshtimin e ligjit nr. 79/2022 është paraqitur nga një grup prej 32 deputetësh të Kuvendit, të cilët përbëjnë subjektin kushtetues, jo më pak se një të pestën e deputetëve të Kuvendit, në kuptim të nenit 134, pika 1, shkronja “c”, të Kushtetutës dhe nenit 49, pika 1, të ligjit nr. 8577/2000, për rrjedhojë çmon se kërkuesi legjitimohet *ratione personae* në aspektin formal.

38. Për sa i përket aspektit substancial, në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se jo më pak se një e pesta e deputetëve, si subjekt i parashikuar në nenin 134, pika 1, shkronja “c”, të Kushtetutës dhe nenin 49, pika 1, të ligjit nr.

⁴ Gjyqtarja Sonila Bejtja mbajti qëndrimin se, nisur nga natyra e tyre dhe pasojat që sjellin për pasuritë publike, VKM-të nr. 861/2021, nr. 494/2022, nr. 685/2022 dhe nr. 115/2023 përbëjnë akte normative, të cilat i nënshtrohen juridiksionit kushtetues dhe duheshin trajtuar në themel. Në lidhje me VKM-në nr. 861/2021, ajo evidenton se kërkesa

nuk përmbush kriterin *ratione temporis*, ndërsa VKM-të e tjera duheshin trajtuar në themel, pasi e plotësojnë këtë kriter dhe për këto akte kërkesa është paraqitur brenda afatit 2-vjeçar, i cili fillon nga data e publikimit të tyre në Fletoren Zyrtare deri në datën e depozitimit të kërkesës në Gjykatë.

8577/2000, ka të drejtë të vërë në lëvizje juridiksionin kushtetues për arsye të një interesi publik, pa u kushtëzuar me një interes subjektiv konkret. Sipas Gjykatës, interesi publik i këtyre funksionarëve publikë është i prezumuar, pasi një kërkesë e tyre vë në lëvizje një kontroll abstrakt e objektiv të aktit normativ dhe interesi publik që kërkohej të mbrohet lidhet me respektimin e parimeve kushtetuese dhe funksionimin e shtetit të së drejtës (*shih vendimet nr. 1, datë 25.05.2024; nr. 34, datë 24.4.2024; nr. 18, datë 7.7.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Në këndvështrim të kësaj jurisprudence, në rastin konkret Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet *ratione personae* për kontrollin abstrakt të kushtetutshmërisë së ligjit nr. 79/2022, si në aspektin formal, në kushtet kur kërkesa është paraqitur nga një numër prej 32 deputetësh të Kuvendit, ashtu edhe në aspektin substancial, duke pasur parasysh interesin publik të prezumuar të tij për pretendimet e ngritura, ndaj i vlerëson të pabazuara prapësimet e subjekteve të interesuara në këtë drejtim.

B.2 Për legjitimimin *ratione temporis*

40. Neni 50, pika 1, i ligjit nr. 8577/2000 parashikon se afati për paraqitjen e kërkesës për kontrollin e pajtueshmërisë së ligjit me Kushtetutën është 2 vjet nga hyrja në fuqi e tij.

41. Në rastin konkret, Gjykata vëren se ligji nr. 79/2022, së bashku me marrëveshjen kuadër bashkëlidhur tij, janë publikuar në Fletoren Zyrtare nr. 173, datë 22.12.2022 dhe kanë hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit në këtë fletore, ndërsa kërkesa është regjistruar në Gjykatë në datën 22.4.2024, pra brenda afatit ligjor.

B.3 Për legjitimimin *ratione materiae*

42. Kërkuesi ka pretenduar se ligji nr. 79/2022 cenon *identitetin kombëtar dhe trashëgiminë kulturore* në lidhje me *parimin e shtetit të së drejtës*, të garantuara nga nenet 3 dhe 4 të Kushtetutës; *mbrojtjen e pronës publike*, të garantuar nga neni 11, pika 2, i Kushtetutës; *lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe konkurrencën e lirë*, të garantuar nga neni 11, pika 1, i Kushtetutës në lidhje me *parimin e barazisë përpara ligjit dhe mosdiskriminimit*, të garantuar nga neni 18 i Kushtetutës, si dhe me *MSA-në*, sipas nenit 122 të Kushtetutës; *të drejtën për transparencë ndaj publikut*, të garantuar nga neni 23, pika 3, i Kushtetutës dhe *ndaj deputetëve*, sipas nenit 83 të Kushtetutës; *nenin 82, pika 1, të Kushtetutës*, për sa i përket shoqërimit të projektligjit me raportin që

përligj shpenzimet financiare; *parimin e ndarjes dhe balancimit të pushteteve* në drejtim të *parimit të decentralizimit e të autonomisë vendore*, sipas nenit 113 të Kushtetutës; pretendime të cilat përfshihen në juridiksionin kushtetues.

43. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se kërkuesi nuk legjitimohet *ratione materiae*, pasi shfuqizimi i ligjit nr. 79/2022 nga Gjykata do të sillte *de facto* shfuqizimin e marrëveshjes së bashkëpunimit ekonomik mes Këshillit të Ministrave dhe qeverisë së EBA-së, e cila është e detyrueshme për t'u zbatuar sipas nenit 5 të Kushtetutës.

44. Gjykata vëren se, për sa i takon cenimit të *identitetit kombëtar dhe trashëgiminë kulturore në lidhje me parimin e shtetit të së drejtës*, kërkuesi ka pretenduar se në miratimin e ligjit nr. 79/2022 ligjvënësi nuk ka verifikuar nëse Porti i Durrësit mbartte vlera të trashëgimisë historike dhe kulturore, si dhe se Instituti Kombëtar i Trashëgimisë Kulturore ka vlerësuar se kufiri i pronës për zhvillim mbivendoset me kufirin jugor të zonës arkeologjike A dhe B të Durrësit, Parku Arkeologjik Durrës dhe pranë kësaj zone ndodhen monumente kulture të kategorisë së parë.

45. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se pretendimet e kërkuessit në këtë drejtim nuk mbështeten në kuadrin ligjor në fuqi për trashëgiminë kulturore dhe se veprimtaria e portit nuk përmban elemente që mundësojnë lidhje shpirtërore ose emocionale me komunitetin. Për më tepër, ligji nr. 79/2022 ka parashikuar një proces të qartë për vlerësimin e impaktit kulturor të projektit. Porti do të vazhdojë të ekzistojë, pasi zhvendosja do të prekte vetëm aktivitetin e tij industrial. Po sipas tyre, ndërtimet në Portin e Durrësit nuk janë objekte kulturore dhe nuk kanë statusin “monument kulture”, “qendër historike”, “zonë arkeologjike” ose “zonë e mbrojtur”, sipas përkufizimit të ligjit nr. 27/2018 dhe vlerësimit të Institutit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore.

46. Nisur nga thelbi i argumenteve të parashtruara nga kërkuesi, Gjykata vëren se pretendimet për cenimin e *identitetit kombëtar dhe trashëgiminë kulturore në lidhje me parimin e shtetit të së drejtës* ngrihen në drejtim të: (i) statusit të Portit të Durrësit si trashëgimi kulturore; si dhe të (ii) gjetjeve të Institutit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore për mbivendosjen e kufijve të projektit me kufijtë e

zonave arkeologjike të mbrojtura dhe ndikimit potencial të zhvillimit të projektit në monumentet e kulturës të ndodhura pranë.

47. Neni 3 i Kushtetutës përcakton identitetin dhe trashëgiminë kombëtare si një prej bazave që shteti ka për detyrë t'i respektojë dhe t'i mbrojë. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se trashëgimia kulturore është pjesë e trashëgimisë së popullit, si dhe përbën kujtesën e prekshme dhe të paprekshme të asaj që njeriu ka krijuar (dhe vazhdon të krijojë) për pasardhësit e tij. Po sipas Gjykatës, në këtë drejtim ligji nr. 27/2018 ka parashikuar një proces të veçantë vlerësimi për të përcaktuar nëse objekte të caktuara hyjnë ose jo në trashëgiminë kulturore (*shih vendimin nr. 29, datë 20.7.2021 të Gjykatës Kushtetuese*).

48. Referuar jurisprudencës së saj, si dhe bazuar në thelbin e pretendimeve të kërkuarit, Gjykata, duke pasur në vëmendje edhe procesin për përcaktimin e statusit të objekteve që përbëjnë trashëgimi kulturore, sipas ligjit nr. 27/2018, në rastin konkret do të analizojë nëse pretendimet e kërkuarit kanë të bëjnë me çështje të natyrës kushtetuese, pra të tilla që cenojnë parashikimet e nenit 3 të Kushtetutës ose lidhen me çështje që kanë të bëjnë me interpretimin dhe zbatimin e ligjit për trashëgiminë kulturore.

49. Për sa i takon pretendimit për *statusin e Portit të Durrësit si trashëgimi kulturore* (i), Gjykata vë në dukje se ligji nr. 27/2018 ka përcaktuar se çfarë do të konsiderohet pasuri kulturore, klasifikimin e tyre, mënyrën e verifikimit e të deklarimit të interesit kulturor, regjistrimin e pasurisë kulturore, institucionet përgjegjëse në këtë drejtim etj. Në këndvështrim të këtyre parashikimeve, në rastin konkret Gjykata vëren se nga materialet e depozituara së bashku me kërkesën, por edhe gjatë gjykimit nuk u provua që Porti i Durrësit të jetë vlerësuar si trashëgimi kulturore, të jetë regjistruar si e tillë ose në lidhje me të të jetë paraqitur kërkesë për deklarimin e interesit kulturor, sipas parashikimeve të ligjit nr. 27/2018. Në këtë situatë, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për statusin e Portit të Durrësit si trashëgimi kulturore kanë të bëjnë me çështje që parashikohen nga ligji nr. 27/2018, i cili ka përcaktuar kriteret dhe mekanizmat se si një pasuri, edhe në rastet kur ajo është në pronësi shtetërore, shpallet trashëgimi kulturore kombëtare, pra, thënë ndryshe, kanë të bëjnë me zbatimin e ligjit për trashëgiminë kulturore,

çka nuk i nënshtrohet kontrollit kushtetues, prandaj ato nuk do të merren në shqyrtim.

50. Në lidhje me pretendimin për *gjetjet e Institutit Kombëtar të Trashëgimisë Kulturore* (ii), mbi bazën e të cilave kërkuari pretendon se zhvillimi i projektit strategjik krijon mbivendosje me zona arkeologjike, Gjykata vëren se, sipas gjetjeve të këtij instituti, mbivendosja mes zonave në fjalë ndodh vetëm në kufirin e tyre, në pjesën jugore të sipërfaqes së pronës për zhvillim. Ashtu siç rezultoi edhe gjatë gjykimit, kjo nënkupton se këto zona janë vetëm kufitare, çka në thelb do të thotë se sipërfaqet e tyre nuk krijojnë mbivendosje me njëra-tjetrën, por ato kanë kufi të përbashkët. Po kështu, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuarit për mbivendosjen e kufijve të zonës ku do të zhvillohet projekti me kufijtë e zonave të mbrojtura kanë të bëjnë në vetvete me procesin e zbatimit të projektit të investimit strategjik, proces i cili, pavarësisht subjektit investitor ose statusit të tij (investitor strategjik), i nënshtrohet në çdo rast rregullave të legjislacionit në fuqi për marrjen nga organet përkatëse të lejeve dhe miratimeve për zhvillimin e pronës objekt të projektit, përfshirë këtu edhe miratimet përkatëse nga Këshilli i Trashëgimisë Kulturore Materiale. Për pasojë edhe ky pretendim nuk do të merret në shqyrtim.

51. Kërkuari ka pretenduar gjithashtu se ligji nr. 79/2022 cenon *pronën publike*, të garantuar nga neni 11, pika 2, i Kushtetutës, pasi pa konkurrencë, analiza, studime ose vlerësime të plota të argumentuara për mënyrën e shkëmbimit ose vlerësimin ekonomik të pronës, përmes ligjit të kundërshtuar kompanisë së përzgjedhur i janë vënë në dispozicion 82 ha tokë pronë shtetërore.

52. Gjykata vëren se pretendimet e kërkuarit për sa më sipër ngrihen në dy drejtime: (i) *mbrojtjes së pronës publike*, të garantuar nga neni 11, pika 2, i Kushtetutës, sipas të cilit prona private dhe publike mbrohen njëllë me ligj, (ii) *lirisë së veprimtarisë ekonomike*, të sanksionuar në nenin 11, pika 1, të Kushtetutës, sipas të cilit sistemi ekonomik i Republikës së Shqipërisë bazohet në pronën private e publike, si dhe në ekonominë e tregut dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike. Në këto rrethana, për të vlerësuar nëse miratimi i ligjit nr. 79/2022 dhe i marrëveshjes bashkëlidhur tij ka sjellë cenim të këtyre parashikime kushtetuese, Gjykata çmon të shqyrtojë në vijim pretendimet e parashtruara nga kërkuari, duke i analizuar ato në këndvështrim të

garancive që ofrojnë dispozitat kushtetuese në fjalë. Po kështu, duke qenë se pretendimet për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike, si rrjedhojë e përzgjedhjes pa konkurrencë të kompanisë që do të realizojë projektin, parashtrihen nga kërkuesi edhe në lidhje me parimin e barazisë përpara ligjit dhe MSA-në, Gjykata do t'i analizojë ato së bashku.

53. Në lidhje me pretendimin e kërkuesit për *cenimin e pronës publike (i)*, subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se vënia e pronës shtetërore në dispozicion të investimit strategjik është bazuar në ligjin për investimet strategjike dhe jo ligjin objekt shqyrtimi kushtetues. Po sipas këtyre subjekteve, neni 30 i ligjit për investimet strategjike parashikon edhe të drejtën e shtetit për të qenë bashkëpjesëmarrës në investim, i cili, sipas akteve nënligjore në zbatim të ligjit, mund të jetë përmes kontributit në kapital ose në natyrë. Sipas subjekteve të interesuara, edhe në rastin konkret, pasuria e paluajtshme shtetërore e vënë në dispozicion të projektit përbën kontribut të shtetit në investim.

54. Neni 11, pika 2, i Kushtetutës parashikon se prona private dhe publike mbrohen njëllë me ligj. Gjykata vëren se në zbatim të këtij parashikimi kushtetues, ligjvënësi ka miratuar ligjin për investimet strategjike, i cili parashikon, ndër të tjera, edhe vënien në dispozicion të pasurisë së paluajtshme shtetërore për qëllime të zhvillimit e të realizimit të projekteve investuese strategjike. Po kështu, për sa i përket mënyrës së vënies në dispozicion të kësaj pasurie, ky ligj ka parashikuar se ajo bëhet me vendim të Këshillit të Ministrave (*nenet 8 dhe 27*).

55. Në rastin konkret, Gjykata konstaton se neni 2, pika 3, i ligjit objekt shqyrtimi, ka parashikuar se pronat e paluajtshme shtetërore të transferuara në FPPMIS për zhvillimin e realizimin e projektit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit” kalojnë në pronësi të ASDC-së me vendim të Këshillit të Ministrave. Në këndvështrim të këtij rregullimi ligjor, Gjykata vë në dukje se ligji nr. 79/2022 nuk normon për herë të parë të drejtën për transferimin e pronës publike, por detajon një të drejtë të parashikuar nga ligji për investimet strategjike. Thënë ndryshe, kjo mënyrë e transferimit të pasurisë së paluajtshme shtetërore për qëllime të nxitjes së investimeve strategjike në vend nuk parashikohet si institut juridik nga ligji objekt shqyrtimi, por është një e drejtë që parashikohet nga ligji për investimet

strategjike, për shkak të statusit të projektit si investim strategjik. Në këtë kuptim, ligji objekt shqyrtimi kushtetues vetëm sa ka zbatuar modelin e përcaktuar nga ligjvënësi në ligjin për investimet strategjike. Për sa i takon këtij të fundit, i pyetur në seancë, kërkuesi pranoi se vlerësimi i kushtetutshmërisë së ligjit për investimet strategjike, për aq sa ai lidhej me ligjin nr. 79/2022, nuk ishte objekt i kërkesës së tij drejtuar Gjykatës.

56. Për sa më sipër, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesit për cenimin e pronës publike, të garantuar nga neni 11, pika 2, i Kushtetutës kanë të bëjnë me modelin e parashikuar nga ligjvënësi në ligjin për investimet strategjike, i cili nuk është objekt i kontrollit kushtetues, ndaj, për rrjedhojë, çmon se edhe ky pretendim i kërkuesit nuk mund të merret në shqyrtim.

57. Kërkuesi gjithashtu ka pretenduar se ligji nr. 79/2022 cenon *lirinë e veprimtarisë ekonomike në lidhje me parimin e barazisë përpara ligjit dhe MSA-në (ii)*, për shkak të përzgjedhjes pa konkurrencë e në mënyrë preferenciale të kompanisë që do të kryejë investimin. Sipas tij, kjo përzgjedhje ka kufizuar pjesëmarrjen e kompanive të tjera vendase ose evropiane, si dhe të investitorëve të fuqishëm nga partnerë të tjerë strategjikë të vendit, në kundërshtim me nenet 71 dhe 74 të MSA-së. Po sipas kërkuesit, ligji për prokurimin publik përcakton se kompanitë e komunitetit evropian gëzojnë të drejtën e fitimit të kontratës në Shqipëri në të njëjtën mënyrë si shoqëritë shqiptare.

58. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja i kanë prapësuar si të pabazuara këto pretendime. Sipas tyre, legjislacioni në fuqi njeh të drejtën e kujt do për të investuar në fushën e turizmit e për të aplikuar në marrjen e statusit të investitorit strategjik, si dhe të drejtën e shtetit për të qenë bashkëpjesëmarrës në investime strategjike. Edhe pse ligjvënësi ka zgjedhur të përjashtojë nga procedurat konkurruese subjektet të cilat plotësojnë kriteret e përcaktuara në këto ligje, kjo nuk nënkupton diskriminimin e subjekteve të tjera. Edhe ligjet për prokurimin publik e për koncesionet dhe partneritetin publik e privat, të përafruara me legjislacionin e BE-së dhe nenin 74 të MSA-së, parashikojnë zbatimin e tyre deri në atë masë sa nuk bien ndesh me një marrëveshje ndërkombëtare.

59. Për sa u takon këtyre pretendimeve, Gjykata vëren se përzgjedhja e zhvilluesit pa konkurrim

është parashikuar në marrëveshjen ndërkombëtare ndërmjet Këshillit të Ministrave dhe EBA-së, të miratuar me ligjin nr. 145/2020 për qëllime të nxitjes dhe të mbrojtjes së investimeve mes dy vendeve dhe jo ligjin objekt shqyrtimi. Për më tepër, sipas ligjit për investimet strategjike, konkurrimi ndërmjet zhvilluesve realizohet në fazën e marrjes së statusit të investitorit strategjik dhe jo gjatë fazave të tjera të procedurës së zhvillimit dhe realizimit të projekteve, të cilave, bazuar në parashikimet ligjore në fuqi, u është dhënë statusi i investimeve strategjike. Në këto kushte, për sa kohë që përzgjedhja në këtë mënyrë e zhvilluesit të projektit të investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit” nuk është realizuar për shkak të ligjit nr. 79/2022, por për shkak të zbatimit të ligjit për investimet strategjike, në kuadër të të cilit ky projekt ka fituar statusin e investimit strategjik dhe investitori strategjik ka fituar të drejtën për ta realizuar atë, Gjykata çmon se, ashtu siç u vlerësua edhe më lart (*shih paragrafët 55-56 të vendimit*), pretendimet e kërkuarit për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike dhe MSA-së për këtë shkak nuk mund të merren në shqyrtim, pasi ligji për investimet strategjike nuk është objekt i shqyrtimit kushtetues.

60. Për sa më sipër, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit për cenimin e së drejtës së pronës dhe lirisë së veprimtarisë ekonomike në lidhje me MSA-në, për shkak të vënies në dispozicion të pronës shtetërore investitorit strategjik pa konkurrencë, kanë të bëjnë me zbatimin e ligjit për investimet strategjike dhe, si të tilla, nuk mund të merren në shqyrtim. Po kështu, për sa kohë që edhe pretendimet për cenimin e parimit të barazisë përpara ligjit, të parashtruara nga kërkuari në lidhje me lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe MSA-në, kanë të bëjnë me ligjin për investimet strategjike dhe jo me ligjin objekt të gjyqimit kushtetues, Gjykata çmon se ato gjithashtu nuk mund të merren në shqyrtim.

61. Kërkuari ka pretenduar gjithashtu se ligji nr. 79/2022 cenon të drejtën për transparencë ndaj publikut, pasi ai është miratuar pa u zhvilluar seancë dëgjimore me përfaqësues të shoqërisë civile ose të grupeve të interesit, pa transparencë ndaj publikut për projektin, për përzgjedhjen e firmës që do të ndërtojë Portin e ri të Durrësit, për humbjet e shtetit shqiptar dhe përfitimet e pritshme në të ardhmen dhe pa u bërë takime me grupet e interesit për vlerat që porti mbart. Po sipas kërkuarit, ligji është

miratuar pa transparencë edhe ndaj ligjvënësit. Kjo e drejtë detyron Këshillin e Ministrave, që jo vetëm të përmbushë kërkesat e pikës 2 të nenit 68 të Rregullores së Kuvendit, por të paraqiste në mënyrë transparente çdo aspekt të projektligjit, çka nënkupton bërjen publike të marrëveshjes së plotë, së bashku me anekset e saj, si dhe të investitorit fundor të projektit. Po kështu, sipas kërkuarit, miratimi me *procedurë të përsheptuar* i tij është bërë *për shmangien e miratimit të projektligjit “Për identifikimin e pronarëve përfitues të partnerëve në sektorin publik”*.

62. Subjektet e interesuara, Kuvendi dhe Këshilli i Ministrave, kanë prapësuar se miratimi i ligjit është bërë në garantim të së drejtës për transparencë ndaj publikut, pasi aktet bashkëshoqëruese të tij janë publikuar në faqen zyrtare të Kuvendit dhe procesi i shqyrtimit në komisione ka qenë publik, ku palët e interesuara kanë pasur mundësi të kërkonin të merrnin pjesë dhe Kuvendi u ka siguruar mekanizmat për realizimin e kësaj të drejte. Po sipas këtyre subjekteve, çdo deputeti i janë vënë në dispozicion aktet që kanë shoqëruar projektligjin dhe ata kanë marrë informacionin e nevojshëm edhe përmes pyetje-përgjigjeve me përfaqësuesit e Këshillit të Ministrave. Pretendimet për mënyrën e zhvillimit të procedurës parlamentare janë të natyrës procedurale, të parashikuara nga Rregullorja e Kuvendit dhe, si të tilla, nuk përbëjnë shkak për antikushtetutshmëri, ndërsa pretendimet për miratimin e ligjit me *procedurë të përsheptuar* nuk janë ngritur në nivel kushtetues, pasi legjislacioni parashikon edhe këtë mënyrë të miratimit të ligjeve, pa e lidhur atë me plotësimin e ndonjë shtate ose kriteri të posaçëm. Në relacionin shpjegues të Këshillit të Ministrave dhe në raportet e komisioneve të Kuvendit është argumentuar nevoja e përdorimit të këtij mjeti kushtetues.

63. Sipas APD-së dhe ASDC-së, pretendimet e kërkuarit për mungesën e transparencës për pronarët fundorë përfitues të investitorit janë të pabazuara, pasi këta pronarë janë deklaruar në marrëveshjen kuadër dhe janë regjistruar në Regjistrin e Pronarëve Përfitues kohë përpara depozitimit të projektligjit në Kuvend. Fakti i shitjes së kuotave të shoqërisë “Symphony Invest Limited” të shoqëria “North East Real Estate Holdings Limited” nuk ka ndryshuar këta pronarë. Nga ana tjetër, miratimi i ligjeve me procedurë të përsheptuar parashikohet shprehimisht nga Kushtetuta dhe fakti i përzgjedhjes së kësaj

procedure nuk nënkupton favorizimin e investitorit nga qeveria ose Kuvendi.

64. Bazuar në thelbin e argumenteve të parashtruara nga kërkuesi, Gjykata vëren se pretendimet për cenimin e parimit të transparencës në miratimin e ligjit nr. 79/2022 parashtrohen nga kërkuesi në katër drejtime, konkretisht mungesës së transparencës: (i) ndaj publikut dhe grupeve të interesit; (ii) ndaj deputetëve; (iii) lidhur me mosbërjen publik të pronarit fundor përfitues të investitorit; (iv) për shkak të miratimit të tij me procedurë të përsheptuar.

65. Gjykata vlerëson të shqyrtojë në vijim këto pretendime të kërkuesit për të përcaktuar nëse procedura e miratimit të ligjit nr. 79/2022 është zhvilluar në përputhje me kërkesat kushtetuese për transparencën ndaj publikut dhe grupeve të interesit. Në vijim, Gjykata do të analizojë pretendimet për mungesën e transparencës në procesin e miratimit të ligjit në Kuvend, duke u ndalur fillimisht në juridiksionin e saj për shqyrtimin e kësaj veprimtarie legislative. Po kështu, pretendimet që lidhen me mosbërjen publike të pronarit fundor përfitues të investitorit strategjik do të shqyrtohen si në aspektin e transparencës ndaj publikut, ashtu edhe të transparencës ndaj deputetëve. Së fundmi, Gjykata do të vlerësojë nëse miratimi i ligjit nr. 79/2022 përmes një procedure të përsheptuar është kryer në pajtim me parashikimet kushtetuese dhe nëse një procedurë e tillë ka cenuar të drejtën e kërkuesit për transparencë në këtë proces.

66. Në lidhje me pretendimet për cenimin e së drejtës për transparencë ndaj publikut dhe grupeve të interesit (i), Gjykata vëren se ato parashtrohen në kuadër të parashikimeve të nenit 23, pika 3, të Kushtetutës, sipas të cilit kujtdo i jepet mundësia të ndjekë mbledhjet e organeve të zgjedhura kolektive. Në këtë drejtim, në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar rolin e veçantë të transparencës së veprimtarisë së autoriteteve shtetërore në kuadër të garantimit të aksesit të publikut në informacion dhe përfshirjes së tij në proceset e veprimtaritë që sjellin ndikim ndaj tij (*shih vendimin nr. 3, datë 30.1.2024 të Gjykatës Kushtetuese*).

67. Në rastin në shqyrtim, Gjykata vë në dukje se vendimet nr. 14/6, 14/45 e nr. 14/61 të KIS-it për dhënien projektit të statusit të investimit strategjik, realizimin e tij nga EHRED-ja me garantues financiar NSHMI-në, pranimin e pjesëmarrjes së shtetit në investim dhe transferimin e statusit

strategjik shoqërisë së posaçme të krijuar mes ASDC-së dhe EHRED-së, me garantues financiar NSHMI-në, janë publikuar në faqen zyrtare të këtij organi. Po kështu, projektligji për miratimin e marrëveshjes kuadër për projektin, relacioni i projektligjit, materialet për transferimin e truallit, akti i themelimit të shoqërisë “Durrës Marina” sh.a., masterplani, plani i biznesit, marrëveshja e zhvillimit, si dhe raportet e komisioneve përkatëse të Kuvendit për projektligjin janë publikuar rregullisht në faqen zyrtare të Kuvendit. Gjykata konstaton gjithashtu se edhe diskutimet e projektligjit në mbledhjet e tre komisioneve përkatëse të Kuvendit (Komisionin për Çështjet Ligjore, Administratën Publike dhe të Drejtat e Njeriut, Komisionin për Ekonominë dhe Financat, Komisionin për Veprimtaritë Prodhuese, Tregtinë dhe Mjedisin) kanë qenë publike dhe kushdo, qoftë edhe grupet e interesit, kanë pasur mundësinë të marrin pjesë në to.

68. Për sa më sipër, Gjykata vëren se, në përputhje me nenin 23, pika 3, të Kushtetutës, në procesin e miratimit të ligjit nr. 79/2022 publiku dhe grupet e interesit kanë pasur akses në informacionin për projektin e investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, si dhe u është dhënë mundësia të ndjekin mbledhjet e komisioneve të Kuvendit lidhur me diskutimet për projektligjin në fjalë, për rrjedhojë çmon se pretendimet e kërkuesit për mungesën e transparencës ndaj publikut dhe grupeve të interesit janë haptazi të pabazuara.

69. Në lidhje me pretendimin për cenimin e transparencës ndaj deputetëve (ii), Gjykata evidenton se, ndonëse në kërkesë kërkuesi i është referuar nenit 83 të Kushtetutës, pretendimet e tij parashtrohen në kuadër të parashikimeve të nenit 68, pika 2, të Rregullores së Kuvendit, për sa u takon materialeve që duhet të ishin vënë në dispozicion të deputetëve së bashku me projektligjin për miratimin e marrëveshjes kuadër për qëllime të zhvillimit të procedurës ligjvënëse.

70. Në këtë drejtim, ashtu siç Gjykata ka theksuar edhe më parë, për shkak të parimit të vetërregullimit të Kuvendit, juridiksioni i saj për kontrollin e zbatimit të dispozitave të Rregullores së Kuvendit është i kufizuar dhe mosrespektimi i kësaj rregulloreje e bën veprimtarinë parlamentare antikushtetuese vetëm nëse janë prekur dispozita të nivelit kushtetues, që gjejnë pasqyrim në të (*shih vendimet nr. 48, datë 19.6.2024; nr. 1, datë 23.1.2023; nr. 1, datë 16.2.2022 të Gjykatës Kushtetuese*).

71. Duke iu kthyer rastit konkret, Gjykata vëren se në pretendimin e tij kërkuesi nuk ka evidentuar normën kushtetuese të cenuar përgjatë procesit ligjvënës në këtë aspekt. Argumentet e tij parashtrihen në drejtim të atyre parashikimeve të Rregullores së Kuvendit, të cilat, për sa kohë nuk përbëjnë reflektim të dispozitave kushtetuese konkrete, nuk mund të bëhen objekt vlerësimi kushtetues. Për më tepër në këtë drejtim, Gjykata vëren se projektligji objekt kontrolli kushtetues, krahas shqyrtimit në komisionet përkatëse, është shqyrtuar edhe në seancë plenare të Kuvendit, ku deputetet kanë pasur mundësi të bëjnë pyetje, si dhe të shprehin mendimet e qëndrimet e tyre në lidhje me të. Në këto kushte, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuesit për cenimin e parimit të transparencës ndaj deputetëve nuk janë argumentuar nga pikëpamja kushtetuese, por vetëm në kuadër të zbatimit të Rregullores së Kuvendit, për rrjedhojë ato nuk mund të merren në shqyrtim.

72. Në lidhje me pretendimin për *mosbërjen publike të pronarit fundor përfitues të investitorit strategjik (iii)*, të parashtruar nga kërkuesi, si në drejtim të transparencës ndaj publikut, ashtu edhe ndaj deputetëve, Gjykata vëren se ato ngrihen në dy aspekte, konkretisht për sa i takon: (a) investitorit strategjik; (b) garantuesit financiar, subjektit NSHMI.

73. Për sa u përket të dhënave për *investitorin strategjik (a)*, gjatë shqyrtimit të çështjes në seancë gjyqësore dhe dëgjimit të pretendimeve të parashtruar nga palët, Gjykata vëren se të dhënat që lidhen me shoqërinë e përbashkët “Durrës Marina”, e cila është krijuar dhe funksionon në përputhje me dispozitat e ligjit nr. 79/2022 për zhvillimin dhe realizimin e projektit të investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, janë publike dhe, si të tilla, të aksesueshme nga subjektet e interesuara, në përputhje me legjislacionin në fuqi për transparencën dhe aksesin në informacion.

74. Për sa u përket të dhënave për *garantuesin financiar të projektit (b)*, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuesit ngrihen në drejtim të mungesës, gjatë shqyrtimit të projektligjit në seancë plenare të Kuvendit, të transparencës së ministres së Financave në lidhje me këtë garantues. Në këtë drejtim, Gjykata sjell në vëmendje se ligji nr. 112/2020, “Për regjistrin e pronarëve përfitues”, i ndryshuar (ligji nr. 112/2020), ka përcaktuar se ai zbatohet për subjektet raportuese, personat juridikë

të regjistruar në Republikën e Shqipërisë, sipas parashikimit të nenit 2, pika 1, të tij. Po sipas këtij ligji, si pronar përfitues do të konsiderohet individ i cili ka në pronësi ose kontrollon i fundit subjektin dhe/ose individ i cili ka në pronësi ose kontrollon i fundit një person juridik, përmes pronësisë direkte ose indirekte të një përqindjeje të mjaftueshme të aksioneve ose të drejtave të votimit, ose të pjesëmarrjes në kapitalin e atij entiteti, përfshirë përmes mbajtjes së aksioneve ose përmes kontrollit nëpërmjet mjeteve të tjera, ose përfiton nga transaksionet e kryera nga personi juridik në emër të tij (*neni 3, pika 1*). Në këndvështrim të këtyre parashikimeve, Gjykata vëren se garantuesi financiar i projektit, NSHMI, nuk rezulton të jetë i regjistruar si person juridik në Republikën e Shqipërisë dhe, për rrjedhojë, nuk është subjekt i ligjit nr. 112/2020. Në këto kushte, Gjykata çmon se kërkuesi nuk ka arritur të paraqesë argumente kushtetuese për sa i përket transparencës për garantuesin financiar të projektit “Marina & Jahtet e Durrësit”, ndaj ky pretendim nuk mund të merret në shqyrtim.

75. Për sa u përket pretendimeve të kërkuesit për *mungesën e transparencës, për shkak të procedurës së përsheptuar (iv)*, Gjykata evidenton se një procedurë e tillë parashikohet shprehimisht në nenin 83, pika 2, të Kushtetutës, kur ajo kërkohet nga Këshilli i Ministrave. Në zbatim të kësaj dispozite kushtetuese, Rregullorja e Kuvendit, në nenin 28 të saj, ka përshkruar në mënyrë të detajuar një tërësi veprimesh procedurale që duhet të zbatohen gjatë shqyrtimit dhe miratimit të një projektligji me procedurë të përsheptuar.

76. Gjykata, ashtu siç ka pranuar edhe më parë, thekson se evidentimi qartësisht i bazës kushtetuese në pjesën hyrëse të projektligjit përbën një garanci më shumë për respektimin e kriterëve procedurale gjatë procedurës së miratimit të ligjit. Në rastet kur kjo procedurë vihet në diskutim në aspektin kushtetues, ajo verifikon veçanërisht natyrën e projektligjit, duke marrë në konsideratë qëllimin dhe objektin e tij (*shih vendimin nr. 20, datë 15.4.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Ky verifikim është i nevojshëm për të siguruar që procesi legjislativ është zhvilluar në përputhje me parimet kushtetuese.

77. Në rastin konkret, referuar përmbajtjes së projektligjit nr. 79/2022 të propozuar nga Këshilli i Ministrave, Gjykata evidenton se ai ka përcaktuar

qartësisht ndjekjen e procedurës së përshpejtuar, sipas nenit 83, pika 2, të Kushtetutës për qëllime të miratimit të marrëveshjes kuadër për projektin e investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”. Referuar natyrës së ligjit, Gjykata vëren se ai nuk përfshihet në asnjë nga rastet e parashikuara nga neni 81 i Kushtetutës, për të cilat neni 83, pika 3, i Kushtetutës ka përjashtuar shprehimisht ndjekjen e procedurës së përshpejtuar. Në këtë situatë, duke pasur parasysh se ndjekja e procedurës së përshpejtuar në miratimin e ligjit nr. 79/2022 nuk bie në kundërshtim me normat kushtetuese, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e së drejtës për transparencë ndaj ligjvënësit, si rrjedhojë e miratimit të ligjit përmes kësaj procedure, është i pabazuar.

78. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit për mungesën e transparencës ndaj publikut dhe grupeve të interesit në miratimin e ligjit nr. 79/2022, për mosbërjen me dije të pronarit fundor të investitorit strategjik, si dhe për miratimin e ligjit me procedurë të përshpejtuar, janë haptazi të pabazuara, ndërsa pretendimet për mungesën e transparencës ndaj deputetëve, si dhe për mosbërjen me dije të pronarit fundor të garantuesit financiar të investimit strategjik nuk mund të merren në shqyrtim.

79. Në kërkesën drejtuar Gjykatës kërkuari ka parashtruar gjithashtu se *përfitimi i së drejtës për të aplikuar për shtetësi ose rezidencë në Republikën e Shqipërisë* nga investitorët e huaj që do të blejnë drejtpërdrejt nga prona e investitorit strategjik, bie ndesh me Kushtetutën, MSA-në, rekomandimet e BE-së, si dhe me marrëveshjen për heqjen e vizave mes Shqipërisë dhe BE-së. Subjektet e interesuara, APD-ja dhe ASDC-ja, kanë prapësuar se kërkuari ka keqinterpretuar dispozitën përkatëse të marrëveshjes, e cila përcakton shprehimisht se zbatimi i kësaj të drejte kërkon plotësimin e kriterëve të legjislacionit të zbatueshëm vendas.

80. Gjykata vëren se pretendimet e mësipërme të kërkuarit ngrihen ndaj parashikimit të pikës 10.11 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, sipas të cilit, investitorët e huaj do të kenë të drejtë të aplikojnë për shtetësi dhe/ose rezidencë vetëm nëse plotësojnë kriteret e kërkuara nga legjislacioni i zbatueshëm. Për sa i takon këtij rregullimi të marrëveshjes, Gjykata evidenton se, si në kërkesën drejtuar asaj, ashtu edhe gjatë gjykimit, kërkuari nuk ka identifikuar dispozitën kushtetuese konkrete të

cenuar si rrjedhojë e këtij parashikimi, në raport me kuadrin rregullator në fuqi. Në këto kushte, Gjykata çmon se pretendimet për cenimin e Kushtetutës, MSA-së, rekomandimeve të BE-së, si dhe marrëveshjes për heqjen e vizave mes Shqipërisë dhe BE-së nuk mund të merren në shqyrtim.

81. Po kështu, në kërkesën drejtuar Gjykatës, kërkuari ka pretenduar cenimin e *parimit të decentralizimit dhe autonomisë vendore*, për shkak se, bazuar në parashikimet e ligjit për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, lejet e ndërtimit do të duhej të lëshoheshin nga Bashkia Durrës dhe jo KKT-ja. Po sipas tij, me ligjin nr. 79/2022 investitorit strategjik i janë dhënë privilegje fiskale, përmes përjashtimit të pagesës së taksës në infrastrukturë dhe kontributit në banesa sociale, në cenim të parimit të autonomisë vendore. Kërkuari ka pretenduar gjithashtu se, sipas marrëveshjes kuadër të miratuar me ligjin objekt gjykimi, Bashkia Durrës është privuar nga menaxhimi i hapësirave publike dhe i vijës bregdetare për 35 vjet.

82. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se këto pretendime janë të pabazuara, pasi sipas nenit 28 të ligjit për planifikimin dhe zhvillimin e territorit, lejet e ndërtimit për llojet e zhvillimit komplekse dhe investime strategjike lëshohen nga KKT-ja e jo nga bashkia, ndërsa sipas nenit 19 të VKM-së nr. 408/2015, llojet e zhvillimit komplekse përfshijnë edhe portet e investimet strategjike. Po sipas tyre, ligji për sistemin e taksave vendore përjashton nga taksat vendore subjektet e përcaktuara shprehimisht në të ose në ligje të tjera të veçanta, si dhe se për çdo përjashtim pushteti vendor kompensohet për efektet financiare nga buxheti i shtetit. Për sa i takon menaxhimit të hapësirave publike, subjektet e interesuara kanë prapësuar se asnjë dispozitë e ligjit nuk cenon të drejtën e Bashkisë Durrës për t'i menaxhuar ato dhe se, sipas marrëveshjes kuadër, investitori mund të administrojë hapësirat e përbashkëta publike vetëm nëse lejohet nga legjislacioni në fuqi. Edhe sipas Bashkisë Durrës, ligji nuk cenon parimin e autonomisë vendore, përkundrazi, projekti do të ndikojë në rritjen e të ardhurave të saj përmes taksave dhe tarifave vendore.

83. Bazuar në sa më sipër, Gjykata vëren pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimit të decentralizimit dhe të autonomisë vendore ngrihen në tre drejtime, konkretisht: (i) *dhënies së lejeve të*

ndërtimit të projektit nga qeverisja qendrore dhe jo ajo vendore, (ii) përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare, (iii) menaxhimit të hapësirave publike të projektit nga investitori strategjik. Duke pasur parasysh parashikimet kushtetuese dhe standardet e vendosura nga jurisprudenca kushtetuese, Gjykata çmon të analizojë në vijim këto pretendime të kërkuarit për të përcaktuar nëse ndërhyrja e ligjvënësit me ligjin objekt gjykimi dhe me marrëveshjen kuadër të miratuar përmes tij ka çuar në shkelje të parimeve të decentralizimit dhe të autonomisë vendore.

84. Për sa i përket pretendimit (i) për dhënien e lejeve të ndërtimit nga qeverisja qendrore dhe jo ajo vendore, Gjykata vë në dukje se parimi i decentralizimit të pushtetit dhe i autonomisë vendore garantohen nga neni 13 i Kushtetutës, ndërsa në nenin 113 të saj kushtetutëbërësi ka përcaktuar kufijtë e shtrirjes së autonomisë së pushtetit vendor. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka pranuar se shumë çështje kanë implikime si vendore, ashtu edhe kombëtare dhe përgjegjësia për to ndryshon në hapësirë dhe në kohë dhe, për më tepër, kjo përgjegjësi mund të ndahet edhe ndërmjet niveleve të ndryshme të qeverisjes. Po sipas Gjykatës, është e lejueshme që çështje me rëndësi kombëtare e strategjike për interesat e vendit dhe që lidhen me miratimin e masterplaneve dhe të studimeve urbanistike rajonale e më gjerë, të ushtrohen nën autoritetin e pushtetit qendror, i cili është përgjegjës për politikën e zhvillimit ekonomik e politik të vendit. Megjithatë, do të konsiderohej si cenim i së drejtës për vetëqeverisje të pushtetit vendor, nëse ligjvënësi, duke u hequr kompetenca organeve vendore, do ta dobësonte aq shumë rolin e këtyre, sa që ekzistenca ose vetëqeverisja e tyre do të bëheshin të pandjeshme (*shih vendimet nr. 4, datë 2.2.2015; nr. 29, datë 21.12.2006 të Gjykatës Kushtetuese*).

85. Gjykata vëren se në zbatim të parashikimeve kushtetuese, përmes ligjeve të veçanta ligjvënësi ka përcaktuar në mënyrë më të detajuar përgjegjësitë që i përkasin pushtetit qendror dhe atij vendor. Për sa u takon pretendimeve të kërkuarit, neni 28 i ligjit nr. 107/2014, në fuqi në kohën e miratimit të ligjit objekt gjykimi, përcaktonte KKT-në si autoritetin përgjegjës për dhënien e lejeve të zhvillimit dhe të lejeve të ndërtimit për llojet e zhvillimit komplekse, të përcaktuara në rregulloren e zhvillimit, si dhe për ato të lidhura me investime strategjike për interesat e vendit, ndërsa me ndryshimet e bëra me ligjin nr.

41/2024, datë 2.5.2024, ka zgjeruar kompetencat e këtij organi, duke parashikuar tashmë se Këshilli Kombëtar i Territorit dhe i Ujit (KKTU) është autoriteti përgjegjës vendimmarrës për: leje zhvillimi dhe leje ndërtimi për të gjitha llojet e zhvillimeve komplekse, të përcaktuara në rregulloren e zhvillimit të territorit; leje zhvillimi dhe ndërtimi për objektet brenda brezit bregdetar, sipas legjislacionit në fuqi; investime strategjike për interesat e vendit; dhënien e autorizimit për ndërtimin e strukturave ankoruese dhe portuale (*pika 1, shkronjat “a”, “b”, “c” dhe “dh”*), ndërsa sipas nenit 19 të VKM-së nr. 408/2015, llojet e zhvillimit komplekse për vendimmarrjen e të cilave është përgjegjës KKTU-ja, në bazë të nenit 28 të ligjit nr. 107/2014, janë edhe investimet strategjike, sipas ligjit përkatës (*pika 1, shkronja “s”*).

86. Duke iu referuar rrethanave konkrete të çështjes, Gjykata çmon të evidentojë paraprakisht se ligji objekt shqyrtimi kushtetues nuk ka krijuar një regjim të veçantë juridik, jashtë kuadrit ligjor ekzistues, për dhënien e lejeve të zhvillimit dhe të ndërtimit. Në këtë kontekst, projekti “Marina & Jahtet e Durrësit”, i konsideruar si një investim strategjik me rëndësi për interesat e vendit, është klasifikuar në kategorinë e zhvillimeve komplekse, konform përcaktimeve të ligjit nr. 107/2014. Po kështu, sipas parashikimeve të këtij ligji, objektet që do të ndërtohen në kuadër të këtij projekti, përfshirë infrastrukturën ankoruese dhe portuale, ndodhen brenda brezit bregdetar.

87. Në këtë situatë, Gjykata vë në dukje se si përpara hyrjes në fuqi të ligjit objekt shqyrtimi, ashtu edhe aktualisht, dhënia e lejeve të zhvillimit dhe ndërtimit për projektet komplekse të investimit strategjik ka qenë dhe vazhdon të mbetet kompetencë e KKTU-së, pra e qeverisë qendrore dhe ligji objekt shqyrtimi nuk ka bërë ndryshime në kompetencat që i përkasin organit vendor. Po kështu, Gjykata vëren se pretendimet e kërkuarit në këtë drejtim kanë të bëjnë, në thelb, me modelin e parashikuar nga ligji nr. 107/2014, i cili nuk është objekt shqyrtimi kushtetues, për rrjedhojë çmon se ky pretendim i tij nuk mund të merret në shqyrtim.

88. Në lidhje me pretendimin e kërkuarit për cenimin e parimeve të decentralizimit dhe të autonomisë vendore, për shkak të (ii) përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare, Gjykata vëren se, sipas nenit 155 të Kushtetutës, taksat, tatimet dhe detyrimet financiare kombëtare e vendore, si dhe përjashtimi prej tyre i kategorive të

caktuara të paguesve caktohen me ligj. Në këndvështrim të këtij rregullimi kushtetues, në rastin konkret Gjykata vëren se përjashtimi, sipas nenit 2, pika 1, të ligjit nr. 79/2022, i shoqërisë së përbashkët për realizimin e projektit nga detyrimi për të paguar taksën e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe kontributin e strehimit social është bërë me ligj të Kuvendit dhe se në përjashtimin e investitorit strategjik nga detyrimet financiare ligjvënësi ka ushtruar të drejtën e tij në përputhje me nenin 155 të Kushtetutës. Në këto kushte, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimit të autonomisë vendore, për shkak të përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare, janë të pabazuara.

89. Në këndvështrim të sa më lart, Gjykata çmon se pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimeve të decentralizimit dhe të autonomisë vendore, për shkak të dhënies së lejeve të ndërtimit dhe të zhvillimit të projektit të investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit” KKTU-së dhe jo bashkisë, nuk mund të merren në shqyrtim, pasi kanë të bëjnë me ligjin nr. 107/2014, i cili nuk është objekt shqyrtimi kushtetues, ndërsa ato për përjashtimin e investitorit strategjik nga detyrimet financiare janë të pabazuara.

90. Për sa u përket pretendimeve për cenimin e parimit të decentralizimit dhe autonomisë vendore, për shkak të parashikimeve të marrëveshjes kuadër të miratuar me ligjin nr. 79/2022, që kanë njohur të drejtën ekskluzive të investitorit strategjik për të menaxhuar hapësirat e përbashkëta publike të projektit, duke pasur parasysh argumentet që qëndrojnë në thelb të këtyre pretendimeve, Gjykata çmon se ato janë të tilla që kërkojnë shqyrtimin e tyre në themel.

91. Kërkuari ka pretenduar gjithashtu se ligji nr. 79/2022 cenon edhe nenin 82, pika 1, të Kushtetutës, pasi projekti shoqërohet me shpenzime të mëdha financiare dhe humbjet e pritshme të investimit të pastudiuar do të jenë shumë të mëdha me dëm afatgjatë në buxhetin e shtetit. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se zbatimi i ligjit nuk sjell shpenzime financiare shtesë për buxhetin e shtetit, pasi pesha e investimit bie mbi investitorin, por edhe nëse do të ketë kosto shtesë, ato nuk do të jenë buxhetore.

92. Neni 82, pika 1, i Kushtetutës përcakton se propozimi i ligjeve, ku është rasti, duhet të shoqërohet kurdoherë me raportin që përligj shpenzimet financiare për zbatimin e tij. Në lidhje

me çështjen në shqyrtim, referuar akteve bashkëshoqëruese të projektligjit, Gjykata vëren se propozimi për miratimin i tij i është parashtruar fillimisht Këshillit të Ministrave nga ministri i Financave dhe Ekonomisë. Më pas, përmbajtja e projektligjit i është propozuar Kuvendit nga Këshilli i Ministrave. Sipas relacionit bashkëshoqërues të projektligjit, rezulton se zbatimi i tij nuk shoqërohet me shpenzime financiare shtesë për buxhetin e shtetit, çka është pranuar edhe nga komisionet respektive të Kuvendit. Po kështu, Gjykata vëren se në kërkesë kërkuari nuk ka parashtruar argumente konkrete në kuadër të rritjes së shpenzimeve ose pakësimit të të ardhurave në buxhetin e shtetit si rrjedhojë e zbatimit të ligjit të kundërshtuar. Në këto kushte, Gjykata çmon që pretendimet e kërkuarit se zbatimi i ligjit passjell shpenzime financiare shtesë në buxhetin e shtetit janë haptazi të pabazuara *ratione materiae*.

93. Në kërkesën drejtuar Gjykatës, kërkuari ka pretenduar edhe se ligji nr. 79/2022 cenon *lirinë e veprimtarisë ekonomike, konkurrencën e lirë e MSA-në*, për shkak se ndihma e dhënë nga shteti subjektit përfitues të investimit strategjik, përmes përjashtimit nga detyrimi për pagimin e taksës së ndikimit në infrastrukturë e kontributi për strehimin social, krijon një regjim të posaçëm juridik për këtë subjekt kundrejt regjimit juridik fiskal të përgjithshëm, çka shtrembëron konkurrencën e lirë.

94. Neni 11, pikat 1 dhe 3, të Kushtetutës parashikojnë se sistemi ekonomik bazohet në pronën private e publike, si dhe në ekonominë e tregut dhe në lirinë e veprimtarisë ekonomike dhe se kufizimet e lirisë ekonomike mund të bëhen vetëm me ligj, për një arsye të rëndësishme publike. Po kështu, neni 71 i MSA-së, e cili është bërë pjesë e legjislacionit tonë të brendshëm pas ratifikimit me ligjin nr. 9590, datë 27.7.2006, ndalon, ndër të tjera, çdo ndihmë shtetërore që shtrembëron ose rrezikon të shtrembërojë konkurrencën, duke favorizuar sipërmarrje të caktuara, kurse neni 74 i kësaj marrëveshjeje vendos për shtetin shqiptar detyrimin për liberalizimin e kontratave publike në bazë të parimit të mosdiskriminimit dhe reciprocitetit, si për sa u përket kompanive shqiptare, ashtu edhe atyre komunitare.

95. Duke pasur parasysh parashikimet e mësipërme, si dhe se pretendimet e kërkuarit për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike, konkurrencës së lirë dhe MSA-së parashtrohen në

kuadër të ndihmës shtetërore të dhënë subjektit investues strategjik përmes ligjit objekt shqyrtimi kushtetues, çka përbën pretendim të natyrës kushtetuese, Gjykata çmon t'i analizojë ato në themel në drejtim të lirisë së veprimtarisë ekonomike, konkurrencës së lirë dhe MSA-së në lidhje me ndihmën shtetërore përmes përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare.

96. Për sa më sipër, Gjykata do të shqyrtojë në vijim bazueshmërinë në themel të pretendimeve të kërkuarit për cenimin e parimit të *decentralizimit dhe të autonomisë vendore* në lidhje me menaxhimin e hapësirave publike, si dhe të *lirisë së veprimtarisë ekonomike, konkurrencës së lirë e MSA-së* përmes përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare.

C. Për themelin e pretendimeve për ligjin nr. 79/2022

C.1 Për cenimin e parimeve të *decentralizimit dhe të autonomisë vendore* në lidhje me menaxhimin e hapësirave publike

97. Kërkuarisi ka pretenduar se sipas shtojcës 2 të marrëveshjes kuadër të miratuar me ligjin nr. 79/2022, Bashkia Durrës është privuar nga menaxhimi i hapësirave të përbashkëta publike, si dhe i vijës bregdetare për 35 vjet. Po kështu, sipas pikës 10.6.1 të kësaj marrëveshjeje, kontratës së sipërmarrjes, draftkontratës së shitjes së njërive, marrëveshjes për prenotim, interesi mes “Durrës Marina” sh.a. e palës së interesuar dhe planit të shlyerjes së vlerës së pronës, menaxhimi i hapësirave publike është e drejtë vetëm e investitorit strategjik, që ka të drejtën ekskluzive për ndërtimin e kompleksit elitari.

98. Subjektet e interesuara, Kuvendi, Këshilli i Ministrave, APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar se ligji nuk cenon të drejtën e Bashkisë Durrës për të menaxhuar hapësirat e përbashkëta publike. Sipas pikës 10.6.1 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, investitori mund të administrojë hapësirat e përbashkëta publike vetëm nëse lejohet nga legjislacioni në fuqi.

99. Neni 13 i Kushtetutës parashikon se qeverisja vendore në Republikën e Shqipërisë ngrihet në bazën e parimit të decentralizimit të pushtetit dhe ushtrohet sipas parimit të autonomisë vendore, ndërsa neni 113 i Kushtetutës ka rregulluar aspekte të ndryshme të ushtrimit të autonomisë vendore. Po kështu, në kuadër të këtyre garancive kushtetuese, me ligjin nr. 8548, datë 11.11.1999, Kuvendi ka ratifikuar Kartën Evropiane të Autonomisë

Vendore, e cila ka përcaktuar, ndër të tjera, detyrimin për respektimin e parimeve të decentralizimit të pushtetit, autonomisë vendore, subsidiaritetit dhe proporcionalitetit.

100. Në jurisprudencën e saj Gjykata ka theksuar se vetëqeverisja vendore paraqitet me një status kushtetues që konsiston, midis të tjerave, në ushtrimin nga organet e qeverisjes vendore të funksioneve brenda juridiksionit të tyre, pa ndërhyrjen e organeve të pushtetit qendror, ndërsa parimi i decentralizimit kërkon që zgjidhja t'i besohet qeverisë vendore, përveç rasteve kur natyra dhe përmasa e problemit është e tillë që i takon një zone shumë të madhe territoriale dhe me interesa të rëndësishëm ekonomikë. Në këtë drejtim, Gjykata ka pranuar se shumë çështje kanë implikime, si vendore, ashtu edhe kombëtare dhe përgjegjësia për to ndryshon në hapësirë dhe në kohë dhe, për më tepër, kjo përgjegjësi mund të ndahet edhe ndërmjet niveleve të ndryshme të qeverisjes (*shih vendimet nr. 54, datë 5.12.2014; nr. 22, datë 5.5.2010 të Gjykatës Kushtetuese*). Po sipas Gjykatës, planifikimi urban dhe menaxhimi i tokës janë kompetenca të plota dhe ekskluzive të autoriteteve vendore dhe përfshihen në konceptin ligjor “*funksionet e vetë*”, sipas të cilit, nëpërmjet lirisë dhe autoritetit për të marrë vendime, ato janë përgjegjëse për realizimin e tyre (*shih vendimet nr. 37, datë 12.6.2015; nr. 54, datë 5.12.2014; nr. 22, datë 5.5.2010 të Gjykatës Kushtetuese*).

101. Në rastin konkret, për arritjen e një konkluzioni në lidhje me pretendimet e kërkuarit për cenimin e parimeve të decentralizimit dhe të autonomisë vendore Gjykata do të analizojë nëse, për sa i takon menaxhimin të hapësirës publike që do të krijohet si rrjedhojë e realizimit të projektit “Marina & Jahtet e Durrësit”, parashikimet e nenit 10.6.1 të marrëveshjes, pjesë e ligjit nr. 79/2022, bien ose jo ndesh me këto parime.

102. Gjykata vëren se marrëveshja e miratuar me ligjin nr. 79/2022, në pikën 10.6 të saj, ka përcaktuar të drejtën për të menaxhuar zonat e përbashkëta. Kështu, sipas pikës 10.6.1, në masën që përmbush kërkesat e legjislacionit të zbatueshëm dhe siç mund të kërkohej për t'u mbajtur cilësia e shërbimeve për një përdorim të përzier të klasit botëror të zhvillimit të pasurive të paluajtshme, ASDC-ja dhe/ose qeveria e Shqipërisë bien dakord që investitori strategjik (ose shoqëritë e kontrolluara të tij në pronësi të plotë), do të kenë të drejtat dhe detyrimet e mëposhtme për zonat e përbashkëta të seksioneve

për t'u zhvilluar në sheshin e projektit: a) të drejtën dhe detyrimin për të zhvilluar dhe mirëmbajtur infrastrukturën e nevojshme brenda sheshit të projektit (duke përfshirë rrugët, trotualet, parqet, peizazhet etj.), (zonat e përbashkëta publike); b) të drejtën dhe detyrimin për të zhvilluar zonat e përbashkëta të ndërtesave të banimit dhe tregtare (zonat e përbashkëta private) dhe të drejtën për të ofruar shërbime të menaxhimit të pronës për zonat e përbashkëta private dhe zonat e përbashkëta publike dhe të drejtën për të vendosur tarifa adekuate për menaxhimin e pronës për shërbime të tilla, sipas kushteve të marrëveshjes së bashkëpunimit me klientët dhe kushteve të këtij neni; c) të drejta të tjera të nevojshme për të menaxhuar siç duhet seksionet e zhvilluara të sheshit të projektit, në mënyrë që të arrihet niveli i përvojës së kërkuar të Eagle Hills, përfshirë, por pa u kufizuar në të drejtën për të operuar dhe për të menaxhuar zonat e përbashkëta publike dhe private për 35 vjet (ose kushte të tjera të rritura, siç mund të bihet dakord), duke përfshirë, pa kufizim, të drejtat për të menaxhuar reklamat dhe kioskat, pikat e ushqimit dhe të pijeve ose atraksione të tjera, siç përdoren zakonisht në vende publike në komunitetet me masterplan.

103. Nga ana tjetër, pika 10.6.5 e marrëveshjes kuadër ka përcaktuar se qeveria shqiptare, përmes institucioneve të saj qeveritare, merr përsipër të bashkëpunojë dhe të bëjë përpjekje të arsyeshme maksimale për të mundur, sa herë që kërkohej nga investitori strategjik, zbatimin e të drejtave të sipërpërmendura për mirëmbajtjen dhe menaxhimin. Nëse klientët ose investitori strategjik nuk arrijnë të lidhin një marrëveshje për menaxhimin e zonave të përbashkëta publike dhe/ose private ose nëse kjo/këto marrëveshje, pasi të jenë lidhur do të ndërpriten për çfarëdo arsye, në varësi të paragrafit 10.6.2, investitori strategjik nuk do të jetë i detyruar të ofrojë shërbimet e tij menaxhuese dhe këto hapësira të përbashkëta do të menaxhohen sipas legjislacionit të zbatueshëm.

104. Në analizë të kuadrit ligjor në fuqi, konkretisht të nenit 23, të ligjit nr. 139/2015, datë 17.12.2015, "Për vetëqeverisjen vendore", të ndryshuar, i cili ka përcaktuar funksionet e bashkive në fushën e infrastrukturës dhe shërbimeve publike, si dhe përgjegjësitë e tyre; nenit 4/1 të ligjit nr. 107/2014, të shtuar me ligjin nr. 73/2015, datë 9.7.2015, që ka përcaktuar se çfarë do të konsiderohet hapësirë publike, si dhe mënyrën e

menaxhimit të saj; vendimeve nr. 1096, datë 28.12.2015, "Për miratimin e rregullave, kushteve e procedurave për përdorimin dhe menaxhimin e hapësirës publike" (VKM nr. 1096/2015) dhe nr. 671, datë 29.7.2015 të Këshillit të Ministrave, "Për miratimin e Rregullores së Planifikimit të Territorit" (nr. 671/2015), të cilët kanë përcaktuar mënyrën, rregullat, kushtet dhe procedurat për përdorimin dhe menaxhimin e hapësirës publike, Gjykata vëren se ligjvënësi ka njohur mundësinë e subjektit privat për të administruar dhe menaxhuar hapësirat e përbashkëta publike, përmes lidhjes së marrëveshjeve në formën e partneritetit publik-privat. Gjykata vëren gjithashtu se edhe me ndryshimet e bëra ligjit nr. 107/2014 me ligjin nr. 41/2024, datë 2.5.2024, pra pas hyrjes në fuqi të ligjit objekt ankimi kushtetues, mënyra e menaxhimit të hapësirës publike nuk ka ndryshuar.

105. Në këndvështrim të këtij kuadri ligjor, në rastin konkret, Gjykata vë në dukje se modeli i menaxhimit të hapësirave publike përcaktohet nga ligji nr. 107/2014 dhe VKM-të nr. 1096/2015 e nr. 671/2015, ndërsa sipas pikës 10.6.1 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, zbatimin e të drejtës së investitorit strategjik (ASDC dhe EHRED) për të menaxhuar zonat e përbashkëta publike ose private në seksionet e zhvilluara të sheshit të projektit, do të bëhet në masën që përmbush kërkesat e legjislacionit në fuqi. Në këtë kuptim, Gjykata çmon se pika 10.6.1 e marrëveshjes nuk përjashton, por, përkundrazi, njeh zbatimin e kuadrit rregullator në fuqi për lidhjen e marrëveshjes së partneritetit publik-privat për administrimin dhe menaxhimin e zonave të përbashkëta (publike ose private) që do të krijohen nga zhvillimi i projektit. Po sipas parashikimeve të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, lidhja e një marrëveshjeje partneriteti publik-privat për menaxhimin e hapësirave publike nuk rezulton të jetë absolute, për sa kohë që pika 10.6.5 e saj parashikon mundësinë e moslidhjes ose të ndërprerjes së marrëveshjes së partneritetit dhe menaxhimin në këto raste të hapësirave të përbashkëta publike sipas legjislacionit të zbatueshëm. Në këtë kuptim, parashikimet e marrëveshjes nuk përjashtojnë të drejtën e pushtetit vendor për të mbikëqyrur mënyrën e menaxhimit të hapësirës së përbashkët publike nga subjekti privat.

106. Për sa më sipër, Gjykata vëren se parashikimet e kontestuara të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022 nuk krijojnë një

model të posaçëm në menaxhimin e hapësirave të përbashkëta publike ose private të projektit, por respektojnë modelet e përcaktuara nga legjislacioni në fuqi. Në interpretim të parashikimeve të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022 përkundrejt neneve 13 dhe 113 të Kushtetutës, të cilat garantojnë autonominë vendore të pushtetit lokal, Gjykata thekson se menaxhimi i hapësirave publike, në parim, përfshihet brenda funksioneve të pushtetit vendor dhe, në rastin konkret, menaxhimi i hapësirave të projektit nga investitori strategjik (shoqëri e përbashkët privat-shtet), sipas nenit 10.6.1 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, nënkupton mundësinë e pjesëmarrjes së investitorit privat në menaxhim, e cila në vetvete nuk shmanget drejtën e pushtetit vendor për ushtrimin e rolit të tij mbikëqyrës e kontrollues të këtij menaxhimi ose ushtrimin drejtpërsëdrejti të kësaj përgjegjësie në rastet e parashikuara në pikën 10.6.5 të marrëveshjes në fjalë.

107. Për sa më sipër, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuarit për cenimin e parimit të decentralizimit dhe të autonomisë vendore për menaxhimin e hapësirave publike është i papabuar.

C.2 Për cenimin e lirisë së veprimtarisë ekonomike, konkurrencës së lirë dhe MSA-së në lidhje me ndihmën shtetërore përmes përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare

108. Kërkuari ka pretenduar se neni 2, pika 1, i ligjit nr. 79/2022 dhe neni 10.12 i marrëveshjes, pjesë integrale e këtij ligji, krijojnë një regjim të posaçëm juridik vetëm për një subjekt të caktuar kundrejt regjimit juridik fiskal të përgjithshëm, të aplikueshëm për sipërmarrësit që veprojnë brenda së njëjtës veprimtari ekonomike në Republikën e Shqipërisë. Sipas tij, ky regjim devijon haptazi nga regjimi fiskal i aplikueshëm për të gjithë kategorinë e taksapaguesve operatorë ekonomikë sipërmarrës, që ushtrojnë veprimtarinë e tyre në sektorin ekonomik të sipërmarrjes dhe ndërtimit, pasi investimi strategjik është përjashtuar nga detyrimi për pagimin e taksës së infrastrukturës, të përcaktuar nga neni 27 i ligjit nr. 9632/2006 në vlerën prej 4% të çmimit të shitjes, si dhe kontributit për strehimin social, të përcaktuar nga neni 19 i ligjit nr. 22/2018 në vlerën 3% të sipërfaqes funksionale të ndërtimit. Po sipas kërkuarit, përfshirja e shtetit si aksionar në subjektin përfitues nuk justifikon shkeljen e parimeve kushtetuese, për sa kohë që shteti, si subjekt ekonomik në qarkullimin e lirë civil, nuk gëzon

privilegje ligjore dhe është i barabartë përpara ligjit me çdo subjekt tjetër privat. Ndihma e dhënë nga shteti subjektit përfitues, shoqërisë së përbashkët “Durrës Marina”, avantazhon këtë sipërmarrës në krahasim me subjektet e tjera që ushtrojnë të njëjtën veprimtari. Kjo ndihmë redukton koston e sipërmarrjes së favorizuar, tkurr sektorin e prekur dhe bie në kundërshtim me MSA-në, e cila ndalon shtrembërimin e konkurrencës.

109. Subjekti i interesuar, Kuvendi, ka prapësuar se ligji nr. 79/2022 është në përputhje edhe me nenin 155 të Kushtetutës dhe nuk krijon pabarazi në zbatimin e detyrimeve tatimore e as përfitime të padrejta, ndërsa sipas Këshillit të Ministrave ky ligj është bazuar në ligjin për investimet strategjike, neni 30 i të cilit parashikon të drejtën e shtetit për të qenë bashkëpjesëmarrës në investimet strategjike, përmes kontributit të tij, i cili, sipas akteve nënligjore në zbatim të ligjit, mund të jetë në kapital ose në natyrë. Po sipas Këshillit të Ministrave, përjashtimi i shoqërisë së përbashkët nga pagesa e taksës në infrastrukturë dhe kontributi për strehim social përbën kontributin e shtetit në kapitalin e shoqërisë, i cili do të mbledhet në formën e dividendit nga fitimi. Praktika të tilla janë ndjekur edhe më parë nga shteti shqiptar për projektet me rëndësi kombëtare dhe me interes të lartë publik. Po kështu, miratimi i ligjit është bërë në përputhje me kriteret e përcaktuara në nenin 17 të Kushtetutës. Objektivi i ligjvënësit për zhvillimin e ekonomisë është mjaftueshëm i rëndësishëm për kufizimin e së drejtës. Nga ana tjetër, pretendimet se marrëveshja e miratuar me ligjin objekt kundërshtimi përbën *ndihmë shtetërore* janë gjithashtu të papabzuara. Aktet e BE-së nuk ndalojnë krijimin e një shoqërie të posaçme me aksionarë shtetërorë, por përcaktojnë detyrimin e ndërmarrjeve të kësaj shoqërie për të njoftuar krijimin e saj tek Autoriteti i Konkurrencës. Edhe në rastin konkret, për të garantuar legjitimitetin e kushteve të marrëveshjes, përmes AIDA-s është kërkuar mendim nga Autoriteti i Konkurrencës dhe Komisioni i Ndihmës Shtetërore, të cilat nuk kanë konstatuar problematika në këtë drejtim.

110. Krahas prapësimeve të parashtruara nga Kuvendi dhe Këshilli i Ministrave, subjektet e interesuara APD-ja dhe ASDC-ja kanë prapësuar edhe se ligji nr. 79/2022 nuk është kundërshtuar nga subjektet tregtare me veprimtari të ngjashme, çka tregon se nuk ka cenim real të lirisë së veprimtarisë së tyre ekonomike. Sipas këtyre subjekteve, vlera e

detyrimit të përjashtuar për taksën e ndikimit në infrastrukturë dhe kontributin e strehimit social përbën kontributin e shtetit shqiptar në investim, e cila konvertohet në aksione të shoqërisë “Durrës Marina” që do të vilen përmes fitimit që shteti do të marrë nga kompania në bazë të aksioneve që zotëron. Po sipas këtyre subjekteve, pretendimet për cenimin e nenit 17 të Kushtetutës janë të pabazuara. Objektivi i ligjvënësit është mjaftueshëm i rëndësishëm për të justifikuar kufizimin e së drejtës dhe masat e marra janë të lidhura në mënyrë të arsyeshme me këtë objektiv. Pretendimet për cenimin e MSA-së janë gjithashtu të pabazuara, pasi investitori nuk ka përfutur një të drejtë ekskluzive.

111. Në kuadër të ndihmës shtetërore, Gjykata Evropiane e Drejtësisë (GJED) ka theksuar se kjo lloj ndihme përfshin çdo mjet financiar përmes të cilit autoritetet publike mund të mbështesin sipërmarrje, pavarësisht nëse këto mjete janë ose jo asete të përhershme të sektorit publik (*shih vendimet e GJED-së për çështjet C-78/76 Steinike Sc Weinlig kundër Gjermanisë, datë 22.3.1977, § 21; C-290/83 Komisioni kundër Francës, datë 30.1.1985, § 14; C-67/85, 68/85 dhe 70/85 Van der Kooy dhe të tjerë kundër Komisionit, datë 2.2.1988, § 35; C-305/89 Italia kundër Komisionit, datë 21.3.1991, §13; C-482/99, Franca kundër Komisionit, datë 16.5.2002, § 37*), ku me sipërmarrje do të kuptohet çdo person fizik ose juridik që ushtron aktivitet ekonomik, pavarësisht statusit ligjor ose mënyrës se si financohet (*shih vendimin e GJED-së C-41/90, Höfner and Elser kundër Macrotron GmbH, datë 23.4.1991, § 21*). Po sipas GJED-së, koncepti i “ndihmës shtetërore” nuk mbulon masat që bëjnë dallim midis sipërmarrjeve, të cilat, në dritën e objektivit të ndjekur nga regjimi juridik në fjalë, janë në një situatë të krahasueshme faktike dhe ligjore, dhe për rrjedhojë *a priori* selektive, kur shteti në fjalë është në gjendje të tregojë se ky diferencim është i justifikuar, pasi rrjedh nga natyra ose struktura e përgjithshme e sistemit, pjesë e së cilës është edhe kjo masë (*shih vendimin e GJED-së C 374/17, datë 19.12.2018, § 44*).

112. Në rastin konkret, Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar se përjashtimi i shoqërisë së përbashkët privat-shtet që do të zhvillojë dhe realizojë projektin “Marina & Jahtet e Durrësit” nga detyrimi i pagesës së taksës në infrastrukturë dhe kontributi i strehimit social përbën ndihmë shtetërore, e cila bie në kundërshtim me nenin 11, pika 1, të Kushtetutës dhe nenet 71 dhe 74 të MSA-

së. Në këto kushte, Gjykata, në vijim, do të analizojë këto pretendime të kërkuesit përkundrejt parashikimeve të nenit 11, pika 1, të Kushtetutës, jurisprudencës kushtetuese, si dhe nenit 71 të MSA-së, për të përcaktuar nëse këto përjashtime përbëjnë ose jo ndihmë shtetërore.

113. Gjykata vëren se neni 2, pika 1, i ligjit nr. 79/2022 ka përcaktuar se shoqëria e përbashkët për realizimin e projektit “Marina & Jahtet e Durrësit”, me kapital 67% EHRED dhe 33% ASDC (*pika 4.5.1 e marrëveshjes kuadër*), përjashtohet nga detyrimi për të paguar taksën e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe kontributin e strehimit social sipas legjislacionit në fuqi për sistemin e taksave vendore dhe për strehimin social. Vlera e detyrimit të përjashtuar është pjesë e kontributit të shtetit shqiptar në investim, sipas marrëveshjes së përcaktuar në nenin 1 të këtij ligji. Po kështu, sipas pikës 10.12 të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022, qeveria shqiptare do t’i kontribuojë projektit vlerën e shumës së kontributit në fondin e banesave sociale të projektit dhe taksës së ndikimit në infrastrukturë, të cilën investitori strategjik përndryshe do të jetë i detyruar ta paguajë gjatë periudhës së zhvillimit deri në datën e përfundimit (kontributi tatimor i qeverisë shqiptare). Lejet e ndërtimit/certifikatat e përdorimit të lëshuara për investitorin strategjik do të njohin plotësisht përjashtimin e investitorit strategjik për detyrimin për të paguar ose kontribuar çdo tatim të lidhur me banesat sociale dhe tatimin mbi ndikimin në infrastrukturë gjatë kësaj periudhe.

114. Gjykata vëren gjithashtu se detyrimi për pagesën e taksës së ndikimit në infrastrukturë parashikohet nga neni 27 i ligjit nr. 9632/2006. Sipas pikës 2 të këtij neni, në rastin e ndërtimeve të destinuara për qëllime banimi ose për njësi tregtimi dhe shërbimi, të cilat kryhen nga shoqëri ndërtimi, shkalla e taksës së ndikimit në infrastrukturë është në masën 4% deri në 8% të çmimit të shitjes për metër katror (*pika 2*). Në rastin e ndërtimeve, të ndryshme nga ato të përcaktuara në pikën 2 të këtij neni, niveli i taksës shprehet si përqindje e vlerës së investimit dhe për ndërtime që destinohen për përdorim, ndër të tjera, në sektorin e turizmit, si dhe të ndërtimeve për qëllime publike, taksa e ndikimit në infrastrukturë është 1% deri në 3% të vlerës së investimit (*pika 3, shërkronja “a”*), ndërsa për projekte të infrastrukturës për ndërtimin, ndër të tjera, të porteve, përfshirë makineritë dhe pajisjet për këto

projekte, taksa e ndikimit në infrastrukturë të ndërtimeve të reja është 0,1% të vlerës së investimit, por jo më pak se kostoja e rehabilitimit të infrastrukturës së dëmtuar, kur kjo kosto nuk është përfshirë në preventivin e investimit (*pika 3, shkronja "b"*). Kurse, pika 7 e nenit 27 ka përcaktuar përjashtimin nga pagesa e kësaj takse të investimeve të kryera për ndërtimin e strukturave akomoduese "Hotel/Resort me pesë yje, status special", sipas përcaktimit në legjislacionin e fushës së turizmit dhe që janë mbajtës të një marke tregtare të regjistruar dhe të njohur ndërkombëtarisht "*brand name*".

115. Po kështu, kontributi i sektorit privat në krijimin e fondit publik parashikohet në nenin 19 të ligjit nr. 22/2018, ku sipas pikës 1 të tij, çdo subjekt privat që aplikon për leje zhvillimi dhe ndërtimi për ndërtime me sipërfaqe ndërtimore banimi mbi 2000 metra katrorë, siguron kalimin pa shpërblim për të paktën 3% të sipërfaqes funksionale, me kushtet e një strehimi të përshtatshëm, në favor të fondit publik të banesave sociale.

116. Në analizë të parashikimeve të marrëveshjes së miratuar me ligjin nr. 79/2022 përkundrejt legjislacionit të zbatueshëm në fuqi, Gjykata eidenton se dispozitat e marrëveshjes kanë përcaktuar përjashtimin e investitorit strategjik, shoqërisë së përbashkët privat-shtet, nga detyrimet për pagesën e taksës në infrastrukturë dhe kontributit për strehimin social. Megjithatë, në vlerësimin në tërësi të kësaj mase, Gjykata vëren se shteti është bërë bashkëpjesëmarrës në investimin strategjik në masën 33% të aksioneve të tij në projekt, ndaj, në këtë situatë, pavarësisht lehtësive në dukje të dhëna investitorit strategjik, shoqërisë së përbashkët privat-shtet, për qëllime të realizimit të projektit të investimit strategjik "Marina & Jahtet e Durrësit", shteti është pjesëmarrës në fitimin që do të realizohet nga zhvillimi dhe zbatimi i projektit, në masën e pjesëmarrjes së tij në kuotat e shoqërisë së përbashkët. Në këtë këndvështrim, edhe pse ndarja e dividendit do të kryhet në një kohë më të vonë, konkretisht në përfundim të realizimit të projektit dhe vënies së tij në zbatim, ajo përbën një detyrim financiar, përmbushja e të cilit çon në pakësimin e masës së fitimit të shoqërisë. Kjo do të thotë se detyrimi financiar i investitorit strategjik vetëm është shtyrë në kohë.

117. Për sa më sipër, Gjykata vëren se, në këmbim të përjashtimit nga detyrimet ligjore për pagesën e taksës në infrastrukturë dhe të kontributit

për strehimin social, shteti do të realizojë fitime si rrjedhojë e realizimit dhe zhvillimit të projektit të investimit strategjik, të cilat ligji objekt shqyrtimi kushtetues i ka përcaktuar si detyrime të investitorit strategjik.⁴ Në këto kushte, Gjykata vlerëson se, në kundërshtim nga sa pretendohet, investitori strategjik "Durrës Marina" nuk është vendosur në situatë të privilegjuar në raport me investitorët strategjikë vendas ose të huaj, të cilët operojnë në vend, ndaj çmon se pretendimet e kërkuarit se përjashtimi i shoqërisë së përbashkët privat-shtet që do të zhvillojë dhe do të realizojë projektin "Marina & Jahtet e Durrësit" nga detyrimi i pagesës së taksës në infrastrukturë dhe kontributi i strehimit social përbën ndihmë shtetërore është i pabazuar.

118. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimet e kërkuarit janë të pabazuara, sipas arsytimit të mësipërm, ndaj kërkesa rrëzohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja "a" dhe 134, pika 1, shkronja "c", të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, "Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë", të ndryshuar, me shumicë votash,

VENDOSI:

1. Rrëzimin e kërkesës.

Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 21.2.2025.

Shpallur më 11.4.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtarë: Fiona Papajorgji, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Gent Ibrahimi, Marjana Semini

Anëtarë kundër: Marsida Xhaferllari, Ilir Toska

MENDIM PJESËRISHT KUNDËR

1. Në gjykimin kushtetues të vënë në lëvizje nga një grup prej 32 deputetësh të Kuvendit (jo më pak se një e pesta), me objekt shfuqizimin si antikushtetues të ligjit nr. 79/2022 dhe të akteve nënligjore të lidhura me projektin e investimit strategjik "Marina & Jahtet e Durrësit", ndërsa bashkohem me shumicën se vendimet e Këshillit të

Ministrave janë akte individuale, ndaj nuk i nënshtrohen juridiksionit kushtetues (*shih paragrafët 27-34 të vendimit*), jam kundër qëndrimit të saj për rrëzimin e kërkesës lidhur me ligjin, për të cilën vlerësoj se duhej të ishte pranuar. Për të njëjtat argumente procedurale, të cilat i kam shprehur në mendimin e pakicës, që shoqëron vendimin nr. 34, datë 24.4.2024, për ligjin miratues të marrëveshjes për administrimin e Parkut Kombëtar të Butrintit, çmoj se edhe në rastin në shqyrtim ligji nr. 79/2022 bie ndesh me Kushtetutën, pasi nuk respekton parimet kushtetuese që lidhen me funksionet e Kuvendit dhe sistemin normativ. Në mbështetje të nenit 132, pika 3, të Kushtetutës dhe nenit 72, pika 8, të ligjit nr. 8577/2000, që parashikojnë publikimin e mendimit të pakicës së bashku me vendimin përfundimtar të Gjykatës, parashtroj në vijim argumentet mbi të cilat bazohet qëndrimi im.

2. *Së pari*, për rolin dhe funksionet e Kuvendit, Gjykata ka pohuar se demokracia kushtetuese e vendosur në Kushtetutë bazohet në shtetin e së drejtës, parimin e ndarjes dhe të balancimit të pushteteve dhe në respektimin e të drejtave dhe lirive themelore të njeriut. Kuvendi është një nga organet e autoritetit të shtetit, kompetencat e të cilit dhe, për pasojë, sfera e veprimtarisë së tij, është përcaktuar në Kushtetutë dhe në ligje. Kuvendi gëzon, brenda këtyre limiteve, një autonomi të konsiderueshme për vendimet që lidhen me ligjvënien. Brenda kësaj sfere shkalla e autonomisë së Kuvendit është më e madhe se në sfera të tjera të kompetencave të tij, për shkak të faktit se ai është organi ligjvënës i shtetit (*shih vendimet nr. 22, datë 5.5.2010; nr. 18, datë 14.5.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

3. Në ushtrim të kompetencave të tij kushtetuese Kuvendi kryen funksione legjislativ, kontrolluese, emëruese dhe buxhetore. Në rastin në gjykim, është e nevojshme analiza e funksionit legjislativ, që ka të bëjë me miratimin e ligjeve dhe funksionin kontrollues. Ky i fundit, siç ka theksuar jurisprudenca kushtetuese, është i rëndësishëm në një shoqëri demokratike, sepse ai materializohet pikërisht në rolin e deputetëve, që, nga njëra anë, miratojnë ligjet dhe, nga ana tjetër, ushtrojnë kontrollin mbi pushtetet e tjera deri në atë masë që ky pushtet zbatohet. Në këtë drejtim, *kontrolli parlamentar* nënkupton të drejtën e pushtetit legjislativ për t'u informuar dhe për të realizuar mbikëqyrjen për zbatimin e ligjeve nga organet e pushtetit publik, me qëllim marrjen e masave të

domosdoshme për parandalimin e paligjshmërisë, si dhe nxjerrjen e përgjegjësisë, sipas rasteve konkrete. Gjithashtu, nëpërmjet këtij kontrolli, krijohet mundësia e kontrollit publik të funksionimit të administratës shtetërore (*shih vendimet nr. 22, datë 5.5.2010; nr. 18, datë 14.5.2003 të Gjykatës Kushtetuese*).

4. Miratimi në Kuvend i marrëveshjeve të administrimit të pasurive shtetërore në funksion të projekteve strategjike, ku përfshihet edhe rasti konkret, është tregues i interesit publik që ato paraqesin. Megjithatë rëndësia e interesit publik për miratimin e këtyre lloj marrëveshjeve në Kuvend nuk duhet interpretuar, siç ka ndodhur në rastin konkret, se Kuvendi duhet të vërë në lëvizje procesin legjislativ dhe në përfundim të nxjerrë një ligj, pra të ushtrojë funksionin legjislativ.

5. *Së dyti*, në rastin e miratimit të kontratave administrative të tilla Kuvendi duhet të ndërhyjë për të ushtruar funksionin kontrollues ndaj pushtetit ekzekutiv, për shkak të interesit publik që vihet në diskutim i lidhur me zhvillimet e pritshme nga një projekt me rëndësi strategjike. Pa u zhveshur nga funksioni i tij kryesor, ai i ligjvënies, Kuvendi ka të drejtën gjithashtu të miratojë edhe akte të tjera me natyrë juridike që ndjekin qëllime të ndryshme nga ai i rregullimit normativ, siç janë vendimet, të cilat janë të përshtatshme për të realizuar funksionin kontrollues. Në të kundërt, praktika e nxjerrjes së ligjeve përmes procedurës parlamentare ligjvënese, siç ka ndodhur në rastin konkret, për të ushtruar funksionin kontrollues, jo vetëm që deformon funksionin ligjvënës të Kuvendit, por e largon atë nga funksioni kontrollues mbi ekzekutivin në një republikë parlamentare.

6. *Së treti*, miratimi i kontratave administrative me ligj, që duket se është një praktikë që po përdoret nga Kuvendi edhe në raste të tjera, në fakt denatyrton sistemin normativ të vendit, sepse një ligj i tillë merr tiparet e aktit individual, ai zbatohet për një marrëdhënie juridike të caktuar ndaj subjekteve të individualizuara dhe shteron në zbatimin e tij. Një ligj i tillë i mungojnë karakteristikat e aktit normativ, ai është pa përmbajtje, nuk rregullon situata dhe sjellje në mënyrë të përgjithshme. Në këtë mënyrë, ky lloj ligji nuk lejon as interpretimin e normave të tij, proces i cili kryhet gjatë zbatimit të normave me karakter të përgjithshëm. Për këtë arsye, një akt miratues i Kuvendit, që emërtohet ligj dhe që vjen si rezultat i procedurës parlamentare ligjvënese, është e pamundur që, për nga natyra e tij,

të bëhet pjesë e sistemit normativ dhe të renditet në piramidën e akteve normative, sipas neneve 4 dhe 116 të Kushtetutës, duke u shndërruar, për pasojë, në një akt të pushtetit publik jashtë nomenklature.

7. *Së katërti*, qasja e Kuvendit për miratimin me ligj të marrëveshjes, përmes procedurës parlamentare ligjvënëse, deformon edhe procedurat e kontrollit gjyqësor të saj, si një akt të vullnetit të palëve. Kështu, për sa kohë që marrëveshja nuk përbën akt normativ, veshja e saj me ligj e përjashton nga juridiksioni i zakonshëm gjyqësor, ndërsa Gjykatën e vendos në situatën që të pranojë në juridiksionin e saj kontrollin e akteve me natyrë individuale. Një qasje e tillë nuk përputhet me parimin e shtetit të së drejtës, i cili imponon kërkesën që rendi juridik të ketë një sistem të plotë dhe të qartë ankimesh dhe procedurash gjyqësore, të cilat bëjnë të mundur që aktet e nxjerra nga organet e pushtetit publik t'i nënshtrohen kontrollit të përputhshmërisë me Kushtetutën dhe aktet e tjera të sistemit normativ, kur ato akte cenojnë parime kushtetuese, të drejta themelore ose interesa të ligjshëm.

8. Në përmbledhje të arsyeve të mësipërme dhe bazuar në nenet 4, 81–85, 116 dhe 131, shkronja “a”, të Kushtetutës, vlerësoj se ligji objekt kundërshtimi është i papajtueshëm me Kushtetutën në aspektin formal, për sa kohë që Kuvendi ka vepruar në kundërshtim me kompetencat dhe procedurën parlamentare ligjvënëse. Për rrjedhojë, Gjykata duhej të kishte pranuar kërkesën pjesërisht dhe të vendoste shfuqizimin e ligjit objekt kërkesë.

Anëtar: Marsida Xhaferllari

MENDIM PJESËRISHT KUNDËR

1. Në çështjen nr. 3 (Nj) 2023 të Regjistrat Themeltar, me palë dhe objekt si më sipër, ndaj qasje të ndryshme nga shumica në drejtim të juridiksionit të Gjykatës për kontrollin e akteve që i bashkëlidhen ligjit nr. 79/2022, “Për miratimin e marrëveshjes kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development Company, sh.a., dhe NSHMI Development L.L.C., në lidhje me projektin e investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit””, konkretisht të marrëveshjes kuadër, të statutit të shoqërisë së përbashkët, të marrëveshjes së zhvillimit dhe kontratës për

transferimin e titullit të pronësisë dhe të marrëveshjes “Për Marinën e Durrësit”. Kjo qasje bazohet mbi të njëjtat argumente ku kam bazuar edhe qëndrimin tim kundër në vendimin nr. 34, datë 24.4.2024, i cili ka pasur për objekt kundërshtimin e ligjit miratues të marrëveshjes për administrimin e Parkut Kombëtar të Butrintit.

2. Në vlerësimin tim, ndërsa vetë ligji i miratuar nga Kuvendi, formalisht dhe substancialisht, bën pjesë në aktet që sipas nenit 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës i nënshtrohen juridiksionit kushtetues, kjo nuk është e mjaftueshme për të bërë pjesë të këtij kontrolli edhe çdo akt që i bashkëlidhet një akti të tillë normativ. Unë i qëndroj qasjes se një marrëveshje ose një akt tjetër juridik i miratuar me ligj dhe që i bashkëlidhet atij, duke mos mundur të marrë vetëm për këtë shkak natyrën e aktit që e miraton (ligjit) dhe e bën pjesë të rendit të brendshëm, duhet t'i nënshtrohet në çdo rast verifikimit të kriterëve që përcaktojnë natyrën normative të akteve që i nënshtrohen kontrollit kushtetues abstrakt, për sa kohë jemi përpara dy akteve juridike të mëvetshme që as marrin, as i japin njëri-tjetrit natyrën e tyre normative ose individuale.

3. Shumica ka vlerësuar se Gjykata ka juridiksion për kontrollin e kushtetutshmërisë së ligjit objekt kërkesë, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës, jo vetëm për faktin se marrëveshja e miratuar me të dhe që i bashkëlidhet për këtë shkak ka marrë veshje formale me ligj, por edhe bazuar në natyrën kushtetuese të pretendimeve të parashtruara në kërkesë, si elemente përcaktuese të juridiksionit kushtetues (*shih paragrafin 26 të vendimit*). Kjo qasje e shumicës, në vijim edhe të asaj të mbajtur në çështjen e Parkut të Butrintit (*vendimi nr. 34, datë 24.4.2024*), është e ndryshme nga ajo e mbajtur gjatë shqyrtimit të pajtueshmërisë me Kushtetutën të ligjit nr. 145/2020, “Për ratifikimin e marrëveshjes për bashkëpunim ekonomik ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Qeverisë së Emirateve të Bashkuara Arabe” (*vendimi nr. 36, datë 10.6.2023*), ku Gjykata vuri në diskutim statusin e aktit të miratuar në raport me atë të aktit miratues (ligjit), që i jep efektivitet në rendin e brendshëm ligjor. Gjykata vlerësoi, në thelb, se pavarësisht faktit se akti juridik i bashkëlidhet ligjit dhe është pjesë përbërëse e tij, ai nuk merr për këtë shkak të njëjtën vlerë juridike, por në këto raste kemi të bëjmë me dy akte të ndryshme që nuk marrin natyrën dhe vlerën juridike të njëri-tjetrit.

4. Në vlerësimin tim, edhe në rastin konkret, Kuvendi, pavarësisht se ka ndërhyrë përmes miratimit me një akt normativ të një marrëveshjeje kuadër të lidhur mes Këshillit të Ministrave dhe disa shoqërive të së drejtës private të huaja, por edhe të një marrëveshjeje për zhvillimin dhe akteve që rrjedhin apo kanë për bazë atë, ku përcaktohen të drejtat dhe detyrimet e palëve, ai nuk merr cilësinë e palës në këto marrëveshje dhe, si i tillë, nuk është i autorizuar të ndërhyjë për të ndryshuar ose shuar këtë marrëdhënie të së drejtës private. Dhënia e pëlqimit dhe shfaqja e vullnetit të Kuvendit nuk ndryshojnë natyrën e marrëveshjes dhe akteve pjesë të saj, për rrjedhojë nuk e bëjnë atë pjesë të rendit juridik normativ të brendshëm. Miratimi i marrëveshjes me ligj nga Kuvendi nuk sjell asnjë efekt në përmbajtjen e saj apo të drejtat dhe detyrimet e palëve dhe efektet që prodhon për to. Pavarësisht miratimit të saj me ligj, ky i fundit nuk i jep dispozitave të marrëveshjes karakter normativ, që është kriteri që përcakton juridiksionin kushtetues për kontrollin abstrakt të aktit.

5. Për sa më sipër, vlerësoj se, edhe në rastin konkret, për sa kohë gjendemi përpara akteve juridike të ndryshme, ushtrimi i juridiksionit kushtetues është i lejueshëm vetëm ndaj ligjit miratues, ndërkohë që aktet juridike që i bashkëlidhen këtij ligji, për sa kohë që nuk kanë natyrë normative, duke qenë ato akte të vullnetit mes palëve të saj, pra me natyrë të pastër individuale, përjashtohen nga juridiksioni kushtetues në këndvështrim të nenit 131, pika 1, shkronja “a”, të Kushtetutës. Parashikimet e marrëveshjes dhe të akteve të tjera juridike, pavarësisht se janë miratuar nga Kuvendi me ligj, nuk transformohen në norma me natyrë abstrakte dhe të përgjithshme, që, në kuptim të kësaj dispozite kushtetuese, është elementi përcaktues i juridiksionit kushtetues. Në masën në të cilën fusha e veprimit të marrëveshjes është e përcaktuar në mënyrë konkrete, për shkak të qëllimit *intuitu personae* të saj, që ka të bëjë me natyrën personale të marrëdhënies kontraktore të lidhur specifikisht mbi bazën e cilësive ose karakteristikave të palëve të përfshira, ajo ka karakter individual, duke qenë e konceptuar për t'u zbatuar jo në një numër të pacaktuar rastesh konkrete, në funksion të përfshirjes së tyre në hipotezën e normës, por në një rast të vetëm të përcaktuar. Duke qenë përpara akteve me natyrë thelbësisht individuale, vlerësoj se qëndrimi i shumicës se ato janë veshur formalisht

me ligj, për shkak se janë miratuar me ligj nga Kuvendi, është i papranueshëm në aspektin kushtetues.

6. Duke u munguar akteve bashkëlidhur ligjit natyra normative, si i vetmi kriter që, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronjat “a” dhe “c”, të Kushtetutës, i bën ato të afta t'i nënshtrohen kontrollit kushtetues abstrakt, nuk ka asnjë relevancë për çështjen konkrete natyra e pretendimeve të parashtruara në kërkesë, për sa kohë që ajo nuk përcakton juridiksionin kushtetues në drejtim të kompetencës konkrete që ushtron Gjykata, por lëndën e këtij kontrolli në çdo rast kur ajo vihet në lëvizje për shqyrtimin e një çështjeje që bën pjesë në juridiksionin kushtetues në kuptim të nenit 131, pika 1, të Kushtetutës.

7. Në kuptim të sa më sipër, në vlerësimin tim kontrolli kushtetues në rastin konkret mund të shtrihej vetëm ndaj dispozitave të ligjit nr. 79/2022, por jo edhe të marrëveshjeve të miratuara përmes tij. Këto të fundit janë marrëveshje/kontrata shtetërore dhe pavarësisht se janë të lidhura me subjekte të huaja (të së drejtës private), dallojnë në mënyrë esenciale nga traktatet ndërkombëtare të cilat lidhen midis subjekteve të së drejtës ndërkombëtare publike, për të cilat, vetëm në mënyrë përjashtimore përpara ratifikimit me ligj të Kuvendit, Gjykata ka kompetencë të shqyrtojë kushtetutshmërinë e tyre.

8. Pasi është sqaruar sa më sipër në drejtim të juridiksionit të Gjykatës, në vijim do të ndalem në vetë përmbajtjen e ligjit miratues nr. 79/2022. Fillimisht evidentoj se ai ka 6 dispozita. Konkretisht, përmes nenit 1 të tij është miratuar marrëveshja kuadër ndërmjet Këshillit të Ministrave të Republikës së Shqipërisë dhe Eagle Hills Real Estate Development, Albanian Seaports Development Company sh.a. dhe NSHMI Development L.L.C. për projektin e investimit strategjik “Marina & Jahtet e Durrësit”, si dhe shtojcat e kësaj marrëveshjeje kuadër sipas tekstit që i bashkëlidhet këtij ligji. Neni 2 i ligjit ka rregulluar disa aspekte të veçanta që kanë të bëjnë me regjimin e posaçëm në zbatim të marrëveshjes, i cili shtrihet në drejtim të: përjashtimit të shoqërisë së përbashkët për realizimin e projektit “Marina & Jahtet e Durrësit” nga detyrimi për të paguar taksën e ndikimit në infrastrukturë për ndërtimet e reja dhe kontributin e strehimit social sipas legjislacionit në fuqi (pika 1); dhënies së lejeve, licencave dhe akteve të tjera administrative të nevojshme për realizimin e projektit brenda një afati

prej jo më shumë se 150 ditësh (pika 2); kalimit me VKM në pronësi të shoqërisë “Albanian Seaports Development Company” sh.a. të pronave të paluajtshme shtetërore, të transferuara në FPPMIS (pika 3). Kurse përmes nenit 3 të ligjit është miratuar statuti i shoqërisë së përbashkët që do të krijohet sipas marrëveshjes kuadër, duke përcaktuar se kushtet thelbësore të atij statuti janë sipas shtojcës 8 që i bashkëlidhet ligjit. Në vijim, neni 4 i ligjit përcakton se Albanian Seaports Development Company sh.a. lidh marrëveshjen e zhvillimit dhe kontratën për transferimin e titullit të pronësisë sipas tekstit të dokumenteve bashkëlidhur këtij ligji (pika 1), ndërsa Ministria e Infrastrukturës dhe Energjisë lidh marrëveshjen “Për Marinën e Durrësit” sipas tekstit të dokumentit bashkëlidhur këtij ligji. Ndërkohë, neni 5 i ligjit ngarkon Këshillin e Ministrave për miratimin e aktit nënligjor sipas pikës 3 të nenit 2 të këtij ligji, kurse neni 6 i tij përcakton hyrjen në fuqi të ligjit nr. 79/2022.

9. Në vlerësimin tim, një akt juridik i Kuvendit synon të rregullojë marrëdhënie sociale të përgjithshme, pra një sferë më të gjerë raportesh juridike në kuadër dhe interes të shoqërisë, për rrjedhojë për nga qëllimi kushtetues është një akt me zbatim të përgjithshëm. Në këtë kuptim, nëse qëllimi i lidhjes së një marrëveshjeje/kontrate synon interesin e palëve të saj, qëllimi i ligjbërjes synon interesin e përgjithshëm të shoqërisë. Ndërsa ligji ka natyrë unilaterale, duke i dhënë shprehje vullnetit të ligjvënës, përmbajtja dhe forma e të cilit përcaktohen nga nevoja për të rregulluar një fushë të caktuar të marrëdhënieve sociale, marrëveshja/kontrata është një akt që përcakton një marrëdhënie bilaterale, ku secila nga palët ka shprehur vullnetin e saj nëpërmjet paraqitjes së ofertës nga njëra palë dhe pranimit të saj nga pala tjetër.

10. Në këtë kuptim, ligji nr. 79/2022 për nga natyra e tij, për shkak të çështjes që ka synuar të rregullojë përmes neneve 1, 3 dhe 4 të tij, bie ndesh me parimin e shtetit të së drejtës që parashikohet në preambulën dhe nenet 3 dhe 4, pika 1, të Kushtetutës, pjesë e rëndësishme e të cilit është ndarja e pushteteve, e parashikuar në nenin 7 të Kushtetutës. Kjo pasi Kuvendi ka ndërhyrë në rregullimin e një çështjeje që nuk bën pjesë në ato që i përkasin pushtetit ligjvënës. Ndërhyrja e Kuvendit në këtë rast përmes miratimit me ligj të marrëveshjes kuadër, të statutit të shoqërisë së përbashkët, të

marrëveshjes së zhvillimit dhe kontratës për transferimin e titullit të pronësisë dhe të marrëveshjes “Për Marinën e Durrësit”, pra përmes një akti me natyrë të përgjithshme, e bën këtë veprimtari jokushtetuese. Kuvendi ka ndërhyrë për rregullimin e një çështjeje që i përket vlerësimit dhe miratimit nga pushteti ekzekutiv, duke qenë përpara një marrëveshjeje vullneti, që në praktikë realizohet përmes ofertës dhe pranimit të saj, pra me natyrë të pastër ekzekutive. Vullneti i ligjvënës në këtë rast nuk është i shprehur në cilësinë e organit përfaqësues të vullnetit të popullit, pra si vullneti i një lloji autoritar, por vetëm me synimin për t’i dhënë vlerë juridike dispozitave të një marrëveshjeje që është detyruese dhe sjell pasoja vetëm ndaj palëve të saj.

11. Për sa më sipër, në vlerësimin tim, miratimi i marrëveshjes kuadër, i statutit të shoqërisë së përbashkët, i marrëveshjes së zhvillimit dhe kontratës për transferimin e titullit të pronësisë dhe i marrëveshjes “Për Marinën e Durrësit” përmes ligjit nr. 79/2022 e veson vetë aktin nga pikëpamja e kushtetutshmërisë, për sa kohë bie ndesh me parimin e shtetit të së drejtës dhe parimin e ndarjes e balancimit ndërmjet pushteteve. Nisur nga kjo, mbajta qëndrimin se nenet 1, 3 dhe 4 të ligjit në fjalë duhet të shfuqizohen si të papajtueshme me Kushtetutën, çka, nga ana tjetër, do të hiqte pengesën e çdo kontrolli të mundshëm nga sistemi gjyqësor i zakonshëm të atyre akteve juridike me natyrë individuale të mëvetësishme nga ligji, duke u garantuar në këtë mënyrë edhe respektimi i parimit të mbrojtjes gjyqësore të të drejtave të parashikuar në nenin 42 të Kushtetutës. Vlerësoj të theksoj, gjithashtu, se Kushtetuta i ka njohur Kuvendit në mënyrë të shprehur kompetencën për të miratuar ligje të tilla me natyrë individuale vetëm në raste përjashtimore, siç është ai për ratifikimin e marrëveshjeve ndërkombëtare dhe vetëm për çështje të caktuara, me qëllim që t’i bëjë pjesë edhe të rendit të brendshëm juridik. Ndërkohë që parashikimi i një kompetence të tillë me ligje të veçanta, për miratimin edhe të marrëveshjeve të lidhura mes subjekteve të së drejtës, pavarësisht se njëri prej tyre mund të jetë organi ekzekutiv, nuk përputhet as me funksionin e organit legjislativ dhe as me qëllimin e ligjbërjes.

12. Mbi këtë qasje dhe argumente konstatoj se ligji nr. 79/2022, përveç dispozitave të mësipërme (nenet 1, 3 dhe 4) përmban edhe parashikime ligjore

që synojnë rregullimin dhe normimin e çështjeve të veçanta. Kështu, ligji ka rregulluar disa aspekte të veçanta që kanë të bëjnë me regjimin e posaçëm në zbatim të marrëveshjes (neni 2), sikundër edhe rezervën ligjore relative në lidhje këtë regjim të posaçëm (neni 5). Duke pasur parasysh përmbajtjen e këtyre dispozitave dhe qëllimin e tyre, si dhe faktin se organi ligjbërës nuk ndalohet nga Kushtetuta për të rregulluar me ligj të veçantë edhe çështje të caktuara që mbartin interes publik, vlerësoj se parashikimet e neneve 2 dhe 5 të ligjit nr. 79/2022 plotësojnë kriteret për t'iu nënshtuar kontrollit të pajtueshmërisë së tyre me Kushtetutën.

13. Për sa i përket themelit të pretendimeve në lidhje me këto dispozita, që kanë të bëjnë me cenimin e parimit të decentralizimit dhe autonomisë vendore në lidhje me menaxhimin e hapësirave publike dhe lirisë së veprimtarisë ekonomike, konkurrencës së lirë dhe MSA-së lidhje me ndihmën shtetërore përmes përjashtimit të investitorit strategjik nga detyrimet financiare, unë i bashkohem qëndrimit të shumicës se ato janë të pabazuara, ndaj duhet të rrëzohen, sipas arsyetimit të mësipërm të vendimit.

Anëtar: Ilir Toska

VENDIM
Nr. 11, datë 13.3.2025

NË EMËR TË REPUBLIKËS
SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë,
e përbërë nga:

Holta Zaçaj,	kryetare;
Marsida Xhaferllari,	anëtare;
Fiona Papajorgji,	anëtare;
Sandër Beci,	anëtar;
Ilir Toska,	anëtar;
Genti Ibrahim, i,	anëtar;
Marjana Semini,	anëtare;
Sonila Bejtja,	anëtare,

me sekretare Belma Lleshi, në datën 13.3.2025 mori në shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve çështjen nr. 5 (I) 2024 të Regjistrat Themeltar, që u përket:

KËRKUES: Ilir Paja, përfaqësuar nga avokat Ardian Visha, me akt përfaqësimi.

SUBJEKT I INTERESUAR:

Prokuroria e Përgjithshme, përfaqësuar nga prokurori Arqile Koca, me autorizim.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë; nr. 1340 (30-2023-4400), datë 28.7.2023, të Gjykatës së Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm; nr. 00-2024-184, datë 6.2.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

Pezullimi i vendimit nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe lirimi i menjëhershëm nga vuajtja e dënimit i kërkuesit deri në një vendim përfundimtar të Gjykatës Kushtetuese.

BAZA LIGJORE: Nenet 34, 42, 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë (*Kushtetuta*); nenet 27 e vijuese, 45 dhe 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*); neni 514, pika 1, shkronja “dh”, i Kodit të Procedurës Penale (*KPP*);

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Sonila Bejtja, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuesit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, prapësimet me shkrim të subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, që ka kërkuar pranimin pjesërisht të kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I
Rrethanat e çështjes

1. Prokuroria pranë Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë (*Prokuroria për Krimet e Rënda*) ka regjistruar procedimin penal nr. 28 të vitit 2008 në ngarkim të kërkuesit për kryerjen e veprave penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese” dhe “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyes dhe i municionit”, të parashikuara nga nenet 79/c e 22 dhe 278, paragrafi i dytë, të Kodit Penal (*KP*), që lidhet me ngjarjet e datës 6.3.2008, të ndodhura në territorin e Republikës së Shqipërisë. Në vijim të procesit penal, kërkuesi është dënuar

përfundimisht me 6 vjet e 8 muaj burgim për veprat penale “Plagosja e rëndë me dashje” dhe “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyes dhe i municionit”, të parashikuara nga nenet 88, paragrafi i parë dhe 278, paragrafi i dytë, të KP-së, me vendimin nr. 23, datë 6.4.2010, të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda.

2. Rezulton gjithashtu, se gjatë hetimeve paraprake të këtij procedimi penal janë administruar edhe akte të përcjella nga Prokuroria e Përgjithshme me shkresën nr. 55/6, datë 6.3.2008, të cilat lidheshin me letërporosinë e autoriteteve të drejtësisë italiane me objekt kallëzimin e fakteve kriminale të konsumuara në Itali, nga kërkuesi, letërporosi së cilës i ishte dhënë rrugë nga Ministria e Drejtësisë e Republikës së Shqipërisë me shkresën nr. 1679/1 prot. OTH, datë 5.3.2008. Sipas akteve të dërguara nga autoritetet e drejtësisë italiane, në atë shtet ndaj kërkuesit është regjistruar procedimi penal nr. 34416 i vitit 2006, R.G.N.R. Lidhur me faktet e kallëzuara për kryerjen nga kërkuesi të veprave penale në territorin e shtetit italian, Prokuroria për Krimet e Rënda ka vendosur ndarjen e çështjes, duke regjistruar për këto të fundit një procedim penal të ri me nr. 28/1 të vitit 2008.

3. Procedimi penal nr. 28/1 i vitit 2008, fillimisht është pushuar, ndërsa autoritetet e drejtësisë italiane nuk kanë ekzekutuar letërporosinë për dërgimin e akteve procedurale me vlerë provuese në lidhje me faktet e kallëzuara për kryerjen nga kërkuesi të veprave penale në territorin e shtetit italian. Në vijim, pas dërgimit të akteve të kërkuara, hetimi për këtë procedim penal ka rifilluar dhe kërkuesi është akuzuar nga Prokuroria për Krime të Rënda Tiranë, për kryerjen e veprave penale: (1) “Vrasja me dashje”, të kryer në bashkëpunim, në dëm të shtetasit ekuadorian Ramires Saca Louis Gonzalo, të parashikuar nga nenet 76 dhe 25 të KP-së; (2) “Vrasja me dashje”, të kryer në bashkëpunim dhe mbetur në tentativë, në dëm të shtetasit tjetër ekuadorian Orellana Calle Jose Enrique, të parashikuar nga nenet 76, 25 e 22 të KP-së; (3) “Rrëmbimi dhe mbajtja peng”, i shtetasë rumune Lascar Nina Alexandra, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së; (4) “Plagosja e lehtë me dashje”, të kryer në bashkëpunim, në dëm të po asaj shtetaseje, të parashikuar nga nenet 89 e 25 të KP-së; (5) “Marrëdhënie seksuale me dhunë me të rritura”, në dëm të po asaj shtetase, të parashikuar nga neni 102,

paragrafi i parë, i KP-së; (6) “Mbajtja pa leje e armëve luftarake”, më tepër se një herë dhe në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i dytë, i KP-së; (7) “Mbajtja pa leje e municioneve luftarake”, në bashkëpunim, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i tretë, i KP-së. Kërkuesi është dërguar për gjykim me këto akuza. Gjatë gjykimit të çështjes, organi i prokurorisë ka ndryshuar cilësimin juridik për dy veprat e para penale, duke e akuzuar kërkuesin për veprën penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të kryer në bashkëpunim, kundër dy ose më shumë personave, të parashikuar nga nenet 79, shkronja “dh” dhe 25 të KP-së. Kurse për veprën penale “Plagosja e lehtë me dashje”, organi i prokurorisë ka kërkuar pushimin e akuzës për shkak të amnistisë së kësaj vepre sipas nenit 5 të ligjit nr. 9678, datë 13.1.2007, “Për dhënie amnistie”.

4. Në përfundim të gjykimit në lidhje me akuzat e mësipërme, Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, me vendimin nr. 51, datë 10.10.2011 (*vendimi nr. 51/2011*), ka vendosur të deklarojë fajtor kërkuesin për kryerjen e veprave penale: (1) “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të kryer në bashkëpunim, kundër dy ose më shumë personave, të parashikuar nga nenet 79, shkronja “dh” dhe 25 të KP-së dhe dënimin e tij me 20 vjet burgim; (2) “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së dhe dënimin e tij me 12 vjet burgim dhe 3,000,000 lekë gjobë; (3) “Marrëdhënie seksuale me dhunë me të rritura”, të parashikuar nga neni 102, paragrafi i parë, i KP-së dhe dënimin e tij me 4 vjet burgim; (4) “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyes dhe i municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i dytë, i KP-së dhe dënimin e tij me 3 vjet burgim. Në bashkim të dënimeve sipas nenit 55 të KP-së, gjykata e ka dënuar kërkuesin me 23 vjet burgim e 3,000,000 lekë gjobë dhe përfundimisht, në aplikim edhe të nenit 406, pika 1, të KPP-së, ka vendosur dënimin e tij me 15 vjet e 4 muaj burgim dhe 2,000,000 lekë gjobë. Në lidhje me akuzat për veprat penale “Plagosja e lehtë me dashje” në dëm të shtetasë rumune, të parashikuar nga nenet 89 e 25 të KP-së dhe “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i tretë, i KP-së, ajo gjykatë ka vendosur pushimin e çështjes për shkak të amnistisë. Ky vendim ka marrë formë të prerë në datën 20.10.2011, pasi ndaj tij nuk është bërë ankim.

5. Rezulton se me vendimin nr. 58, datë 4.10.2012, të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda është vendosur bashkimi i dënimit prej 15 vjetësh e 4 muajsh burgim të dhënë për kërkuesin me vendimin nr. 51/2011, me dënimin tjetër prej 6 vjetësh e 8 muajsh burgim, të dhënë me vendimin nr. 23, datë 6.4.2010, të Gjykatës së Apelit për Krime të Rënda (shih paragrafin 1), duke iu caktuar një dënim i vetëm prej 17 vjetësh burgim dhe 2.000.000 lekë gjobë, si dhe duke përcaktuar si datë të fillimit të vuajtjes së dënimit atë të arrestimit, datën 6.3.2008. Po kështu, rezulton se me vendimin nr. 65 akti, datë 6.11.2017, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Krujë dhe akteve të dala në zbatim të tij, ndaj kërkuesit është aplikuar dënim i alternativ “Qëndrimi në shtëpi”, për pjesën e mbetur të dënimit prej një viti, tetë muajsh e nëntë ditëve burgim, duke u liruar menjëherë nga burgimi.

6. Nga ana tjetër, rezulton, gjithashtu, se autoritetet e drejtësisë italiane kanë vijuar procedimin penal (nr. 34416/2006) ndaj kërkuesit, për faktet penale të ngjara në territorin e shtetit italian dhe, në përfundim të procesit gjyqësor, me vendimin penal nr. 1/2021, datë 18.1.2021, të Gjykatës së Asizit Milano - Seksioni i parë (*vendimi i gjykatës italiane*), konfirmuar me vendimin nr. 47/2021, datë 24.11.2021, të Gjykatës së Asizit të Apelit Milano (hedhur poshtë rekursi me vendimin nr. 2218/2022 regjistri i përgjithshëm, datë 24.6.2022, të Gjykatës së Kasacionit), ai është dënuar me 25 vjet e 4 muaj burgim për kryerjen e veprave penale: (1) “Vrasja me dashje”, në dëm të shtetasit ekuadorian Ramires Saca Louis Gonzalo; (2) “Vrasja me dashje e mbetur në tentativë”, në dëm të shtetasit tjetër ekuadorian Orellana Calle Jose Enrique; (3) “Rrëmbimi i personit”, në dëm të shtetasës rumune Lascar Nina Alexandra; (4) “Marrëdhënie seksuale me dhunë”, në dëm të po asaj shtetase; (5) “Armëmbajtja pa leje”, të parashikuara nga dispozitat përkatëse të Kodit Penal italian. Për sa i përket akuzës për mbajtjen në shtëpi dhe sjelljen në vende publike të një pistolette gjysmë automatike të kalibrit 7.65, me numër serie 32496, model Browning 10/22, të pajisur me silenciator, kërkuesi është deklaruar i pafajshëm nga gjykata italiane, për shkak se nuk e kishte kryer faktin penal.

7. Për ekzekutimin e dënimit të dhënë me vendimin e gjykatës italiane kërkuesi është shpallur në kërkim ndërkombëtar nga Interpol Roma Itali dhe në datën 3.11.2022, ora 21:30, sipas

procesverbalit të mbajtur nga oficerët e Policisë Gjyqësore pranë Drejtorisë Vendore të Policisë Tiranë, ai është arrestuar me qëllim ekstradimin e tij për këtë shkak. Në bazë të kërkesës së organit të prokurorisë, me vendimin nr. 2324 regj., them., datë 5.11.2022, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka caktuar ndaj kërkuesit masën e sigurimit personal “Arresti në burg” për qëllime ekstradimi. Procedura e ekstradimit të kërkuesit nuk ka vijuar, pasi autoritetet e drejtësisë italiane kanë dërguar kërkesë për “Njohjen dhe ekzekutimin në Shqipëri të vendimit penal italian në ngarkim të shtetasit shqiptar Ilir Paja”.

8. Kërkesa e autoriteteve të drejtësisë italiane, me shkresën nr. 3580/9 prot., datë 23.11.2022 të ministrit të Drejtësisë së Republikës së Shqipërisë, i është përcjellë Prokurorisë së Përgjithshme, e cila në vijim ia ka dërguar Prokurorisë pranë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Kjo e fundit ka paraqitur në gjykatë kërkesë për njohjen e vendimit të gjykatës italiane të dhënë ndaj kërkuesit.

9. Fillimisht, me kërkesë të organit të prokurorisë, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 1010 regj., them., datë 3.12.2022, ka vendosur revokimin e masës së sigurimit “Arresti në burg” të dhënë ndaj kërkuesit për qëllime ekstradimi dhe caktimin e po së njëjtës masë sigurimi për efekt të njohjes dhe ekzekutimit në Shqipëri të vendimit penal të huaj në ngarkim të tij (vendimit të gjykatës italiane).

10. Gjatë shqyrtimit të çështjes kërkuesi e ka kundërshtuar kërkesën e prokurorisë për njohjen e vendimit penal të gjykatës italiane, me pretendimin se për të njëjtat fakte penale për të cilat është dënuar me vendimin penal të huaj që kërkohet të njihet, ai është dënuar edhe me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, dënim të cilin, sipas tij, e ka kryer tashmë. Për rrjedhojë, ai ka pretenduar se bazuar në nenin 514 të KPP-së, ligjin nr. 10193, datë 3.12.2009, “Për marrëdhëniet juridiksionale me autoritetet e huaja në çështjet penale”, të ndryshuar dhe Konventën Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*) vendimi i gjykatës italiane nuk duhet të njihet dhe ai duhet të lirohet menjëherë nga paraburgimi.

11. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, me vendimin nr. 370 akti, datë 28.3.2023, ka pranuar kërkesën e prokurorisë për njohjen e vendimit të gjykatës italiane, duke caktuar për kërkuesin dënimin: (1) me 20 vjet burgim për kryerjen e veprës

penale “Vrasja me dashje”, në dëm të shtetasit ekuadorian Ramires Saca Luois Gonzales, të parashikuar nga nenet 76 dhe 25 të KP-së; (2) me 20 vjet burgim për kryerjen e veprës penale “Vrasja me dashje”, e mbetur në tentativë, në bashkëpunim, në dëm të shtetasit tjetër ekuadorian Orellana Calle Jose Enrique, të parashikuar nga nenet 76, 22 e 25 të KP-së; (3) me 12 vjet burgim për kryerjen e veprës penale “Rrëmbim ose mbajtje peng personi”, në bashkëpunim, në dëm të shtetases rumune Lascar Nina Alexandra, të parashikuar nga nenet 109, paragrafi i parë dhe 25 të KP-së; (4) me 4 vjet burgim për kryerjen e veprës penale “Marrëdhënie seksuale me dhunë me të rritura” në bashkëpunim, në dëm të së njëjtës shtetase rumune, të parashikuar nga neni 102, paragrafi i dytë, i KP-së; (5) me 3 vjet burgim për kryerjen e veprës penale “Prodhimi dhe mbajtja pa leje e armëve luftarake dhe municionit”, të parashikuar nga neni 278, paragrafi i dytë, i KP-së. Në aplikim të nenit 55 të KP-së, ajo gjykatë e ka dënuar përfundimisht kërkuesin me 25 vjet dhe 4 muaj burgim. Në lidhje me pretendimet e kërkuesit, ajo gjykatë ka arsyetuar se ai është dënuar nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda me vendimin nr. 51/2011 për akuza të ngjashme, por jo të njëjta dhe po ashtu, bazuar në arsyetimin e vendimit të gjykatës italiane, të përkthyer zyrtarisht, konstatohet se veprat penale për të cilat është dënuar me vendimin penal të huaj kanë kualifikim të ndryshëm ligjor nga ato për të cilat është dënuar nga gjykata shqiptare. Po sipas asaj gjykate, referuar përmbajtjes së vendimit penal të gjykatës italiane, rezulton se faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të tij nuk janë të njëjta me ato të gjykuara në shtetin shqiptar me vendimin nr. 51/2011. Ndaj këtij vendimi ka bërë ankim kërkuesi.

12. Gjykata e Apelit të Juridiksionit të Përgjithshëm Tiranë, me vendimin nr. 1340 (30-2023-4400), datë 28.7.2023, ka vendosur lënien në fuqi të vendimit nr. 370 akti, datë 28.3.2023 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Sipas gjykatës së apelit, kërkuesi është gjykuar në juridiksione të ndryshme për vepra të ndryshme penale, ndërkohe që referuar vendimit penal të gjykatës italiane, vendimi i dënimit në shtetin shqiptar nuk përbën shkak për mosvazhdimin e gjykimit të çështjes të filluar në shtetin italian. Gjykata e apelit, në të njëjtën mënyrë si ajo e shkallës së parë, ka vlerësuar se kërkuesi është dënuar nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda për akuza të ngjashme, por jo të

njëjta me ato për të cilat është dënuar me vendimin penal të gjykatës italiane dhe se faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të atij vendimi nuk janë të njëjta me ato të gjykuara në shtetin shqiptar me vendimin nr. 51/2011. Kundër vendimit të gjykatës së apelit ka bërë rekurs kërkuesi, duke pretenduar se me vendimin penal të gjykatës italiane ai është dënuar për kryerjen e të njëjtave fakte penale për të cilat është dënuar me vendimin nr. 51/2011 nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë, ndaj njohja e atij vendimi penal të huaj përbën cenim të parimit të mosgjykimit dy herë për të njëjtën veprë penale (*ne bis in idem*).

13. Kolegji Penal i Gjykatës së Lartë, në dhomën e këshillimit, me vendimin nr. 00-2024-184, datë 6.2.2024, mbështetur në nenet 433 dhe 441 të KPP-së, ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga kërkuesi. Sipas Kolegjit Penal, gjykatat i kanë argumentuar vendimet në përputhje me faktin dhe ligjin dhe vendimmarrja e tyre nuk ka vend për t’u cenuar. Sipas atij kolegji, veprat penale për të cilat është dënuar kërkuesi me vendimin e gjykatës italiane kanë kualifikim të ndryshëm ligjor nga veprat penale për të cilat është dënuar nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda me vendimin nr. 51/2011 dhe faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të vendimit të gjykatës italiane (ku bëhet fjalë për dëmtimet ndaj shtetases rumune Nina Lascar) nuk janë të njëjta me ato të gjykuara më parë nga gjykata shqiptare.

14. Në datën 11.6.2024 kërkuesi ka paraqitur ankim kushtetues individual në Gjykatën Kushtetuese (*Gjykata*), i cili, pasi është plotësuar sipas parashikimeve të ligjit nr. 8577/2000, është regjistruar në datën 24.7.2024. Kolegji i Gjykatës në datën 18.9.2024 ka vendosur kalimin e kërkesës për shqyrtim në Mbledhjen e Gjyqtarëve dhe kjo e fundit në datën 5.11.2024 ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë të dokumenteve. Po në këtë datë, Mbledhja e Gjyqtarëve ka marrë në shqyrtim edhe kërkesën e kërkuesit për pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë dhe në kuptim të përmbajtjes së nenit 45 të ligjit nr. 8577/2000 ka vendosur shqyrtimin e saj në seancë plenare.

II

Pretendimet në Gjykatën Kushtetuese

15. Kërkuesi, në mënyrë të përmbledhur, ka pretenduar, se është cenuar parimi i mosgjyqimit dy herë për të njëjtën veprë penale (*ne bis in idem*), pasi:

15.1. Vendimi penal i gjykatës italiane, i njohur nga gjykatat shqiptare me vendimet objekt kërkese, e ka dënuar kërkuesin për të njëjtat fakte penale të kryera në vitin 2006 në Itali, për të cilat ai është dënuar nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë me vendimin nr. 51/2011, dënim të cilin e ka shlyer tashmë. Gjykatat e kanë njohur vendimin penal të gjykatës italiane në kundërshtim me nenin 514, pika 1, shkronja “dh”, të KPP-së. Në gjykimin e themelit të çështjes penale, për akuzat në kuadër të procedimit penal nr. 28/1 të vitit 2008, prokuroria, pas kalimit të çështjes penale në ngarkim të kërkuesit në seancë gjyqësore, ka kërkuar përpara gjykatës ndryshimin e cilësimit juridik të veprave penale “Vrasja me dashje”, të kryer në bashkëpunim në dëm të shtetasit Ramires Saca Louis Gonzalo dhe “Vrasja me dashje”, të kryer në bashkëpunim, të mbetur në tentativë, në dëm të shtetasit Orellana Calle Jose Enrique, në atë “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të kryer në bashkëpunim, kundër dy ose më shumë personave. Veprat dhe faktet penale për të cilat është dënuar kërkuesi nga gjykatat e të dyja shteteve janë të njëjta, edhe pse përpara gjykatës organi i akuzës ka kërkuar rikualifikim të këtyre veprave penale.

15.2. Kualifikimi i ndryshëm i të njëjtit fakt penal, nuk justifikon cenimin e parimit *ne bis in idem*. Interpretimi që gjykatat i kanë bërë këtij parimi, në kuadër të procesit gjyqësor për njohjen e vendimit penal të huaj, përbën precedent të rrezikshëm për sigurinë juridike, pasi të njëjtë fakt gjykatat mund t'i japin kualifikim të ndryshëm, duke e dënuar kështu dy herë të njëjtin subjekt. Faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të vendimit të gjykatës italiane (që bëjnë fjalë për dëmtimet e shtetases rumune Nina Lascar), nuk mund të kualifikohen si vrasje me paramendim. Gjykata italiane e ka kualifikuar këtë fakt si “Rrëmbim ose mbajtje peng të personit”, në bashkëpunim dhe “Marrëdhënie seksuale me dhunë me të rritura”, në bashkëpunim. Gjykatat shqiptare kanë veçuar një fakt penal, të cilin nuk e kanë përfshirë në vendimin e njohjes dhe pikërisht këtë fakt e përdorin për të justifikuar dënimin e dyfishtë të kërkuesit.

16. Subjekti i interesuar, Prokuroria e Përgjithshme, në mënyrë të përmbledhur, ka prapësuar si vijon:

16.1. Në arsyetimin e tyre gjykatat kanë gabuar në lidhje me “faktin penal” (përmendur si “vepra penale”), i cili parashikohet nga nenet 7 dhe 514, pika 1, shkronja “dh”, të KPP-së, dhe njësimin e kualifikimit ligjor të atij fakti penal në rastin e kërkuesit. Referuar akteve dhe vendimeve gjyqësore rezulton se faktet penale të vrasjes së shtetasit Louis Gonzalo Saca Ramires dhe vrasjes së mbetur në tentativë të shtetasit Orellana Calle janë gjykuar me vendim të formës së prerë edhe nga juridiksioni shqiptar, por janë përfshirë në figurën e veprës penale të parashikuar nga neni 79, shkronja “dh”, i KP-së “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, ndërkohë që nga juridiksioni italian janë kualifikuar si dy figura veprash penale më vete. Për këtë arsye është cenuar parimi *ne bis in idem*.

16.2. Edhe në lidhje me qëndrimin se faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të vendimit penal të gjykatës italiane (dëmtimi i shtetases rumune Nina Lascar) nuk janë të njëjta me ato të gjykuara me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, arsyetimi i gjykatave nuk është shterues, duke cenuar të drejtën e aksesit dhe standardin e arsyetimit të vendimit gjyqësor. Nga gjykatat nuk është arsyetuar se çfarë faktesh janë vendosur në secilin vendim në raport me dëmtimet e shkaktuara asaj shtetase, ku është ndryshimi i fakteve mes tyre, sikurse dhe mënyra e ndikimit në vendimmarrje. Gjykatat nuk kanë bërë asnjë analizë për faktet e tjera penale, si ai i rrëmbimit, marrëdhënies seksuale me dhunë ose armëmbajtjes pa leje. Për rrjedhojë, kërkuesit i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

17. Çështja e legjitimitimit (*locus standi*) është një ndër aspektet kryesore që lidhet me nisjen e një procesi kushtetues. Sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pikat 1, shkronja “i” dhe 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, mund të vërë në lëvizje Gjykatën për gjykimin përfundimtar të ankesave kundër çdo akti të pushtetit publik ose vendimi gjyqësor që cenon të drejtat dhe liritë themelore të

garantuara në Kushtetutë. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret kumulative të nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, pasojat negative të pësura në mënyrë të drejtpërdrejtë e reale dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

18. Në këtë këndvështrim, kërkuesi, si individ, legjitimohet *ratione personae*, në kuptim të shkronjës “P” të pikës 1 të nenit 131 dhe shkronjës “I” të pikës 1 të nenit 134 të Kushtetutës, pasi është palë në çështjen objekt të ankimit kushtetues individual, për rrjedhojë ka interes të drejtpërdrejtë për vënien në lëvizje të këtij gjykimi.

19. Në lidhje me kriterin e *shterimit të mjeteve juridike efektive*, në kuptim të nenit 131, pika 1, shkronja “P”, të Kushtetutës, kërkuesi i është drejtuar Gjykatës me ankim kushtetues individual pas përfundimit të procesit gjyqësor në të tria shkallët e gjyqësorit të zakonshëm dhe pasi ka shteruar në formë e substancë mjetet e zakonshme të ankimit ndaj vendimeve të gjykatave më të ulëta. Për rrjedhojë, ai nuk ka mjet tjetër juridik në dispozicion për mbrojtjen e të drejtave të tij kushtetuese përveç paraqitjes së ankimit kushtetues individual.

20. Kërkuesi legjitimohet edhe *ratione temporis*, në kuptim të përmbajtjes së nenit 71/a, pika 1, shkronja “b”, të ligjit nr. 8577/2000, pasi vendimi më i fundit në kohë i kundërshtuar, ai i Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, mban datën 6.2.2024, i cili i është njoftuar mbrojtësit të tij në adresën elektronike në datën 18.4.2024, ndërsa kërkesa është paraqitur në këtë Gjykatë në datën 11.6.2024, pra brenda afatit 4-mujor.

21. Për sa i takon legjitimitimit *ratione materiae*, Gjykata vëren se kërkuesi ka pretenduar cenimin e parimit të mosgjykimit dy herë për të njëjtën vepër penale (*ne bis in idem*), për shkak se gjykatat shqiptare kanë njohur vendimin e gjykatës italiane edhe pse kërkuesi ishte dënuar më parë, për të njëjtat fakte, nga gjykatat shqiptare, dënim të cilin, sipas tij, e ka kryer tashmë. Për rrjedhojë, ky pretendim, duke qenë me natyrë kushtetuese, do të merret në vëmendje në shqyrtim nga Gjykata në drejtim të bazueshmërisë së tij në themel.

B. Për themelin e pretendimeve

B.1. Për cenimin e parimit të mosgjykimit dy herë për të njëjtën vepër penale (*ne bis in idem*).

22. Kërkuesi ka pretenduar se me vendimin e gjykatës italiane, të njohur nga gjykatat shqiptare me

vendimet objekt të ankimit kushtetues, ai është dënuar për disa fakte penale të kryera në vitin 2006 në Itali, për të cilat ai është dënuar më parë nga Gjykata e Shkallës së Parë për Krime të Rënda Tiranë me vendimin nr. 51/2011, dënim të cilin ai e ka shlyer. Sipas kërkuetit, njohja e vendimit penal të gjykatës italiane nga gjykatat shqiptare është bërë në kundërshtim me nenin 514, pika 1, shkronja “dh”, të KPP-së, duke sjellë si pasojë dënimin e tij sërish për të njëjtat vepra penale për të cilat ai është dënuar më parë me vendim të formës së prerë të gjykatës shqiptare.

23. Sipas subjektit të interesuar, Prokurorisë së Përgjithshme, kërkuetit i është cenuar e drejta për proces të rregullt ligjor. Sipas këtij subjekti, pretendimi i kërkuetit është i bazuar, pasi faktet penale të vrasjes së shtetasve ekuadorianë janë gjykuar me vendim të formës së prerë edhe nga juridiksioni shqiptar, të përfshira në figurën e veprës penale të parashikuar nga neni 79, shkronja “dh”, i KP-së, ndërkohë që nga gjykata italiane janë kualifikuar si dy figura veprash penale më vete. Sipas tij, në lidhje me dëmtimet e shtetasve rumune, arsyetimi i gjykatave nuk është shterues, pasi nuk është arsyetuar se çfarë faktesh janë vendosur në secilin vendim në raport me këtë fakt penal, ku është ndryshimi i këtyre fakteve mes tyre, sikurse edhe mënyra e ndikimit në vendimmarrje. Prokuroria e Përgjithshme ka parashtruar se nga gjykatat nuk është bërë asnjë analizë për faktet e tjera penale, si ai i rrëmbimit, marrëdhënies seksuale me dhunë ose armëmbajtjes pa leje.

24. Sipas nenit 34 të Kushtetutës “*askush nuk mund të dënohet më shumë se një herë për të njëjtën vepër penale dhe as të gjykohej sërish, me përjashtim të rasteve kur është vendosur rigjykimi i çështjes nga një gjykatë më e lartë, sipas mënyrës së parashikuar me ligj*”. Gjykata ka pohuar se *ratio* i kësaj dispozite kushtetuese është sanksionimi i parimit “*të mosgjykimit dhe dënimit dy herë për të njëjtën vepër penale*” (*ne bis in idem*) dhe parimit të “*gjësë së gjykuar*” (*res judicata*), të cilat vijnë si garanci në kuadër të mbrojtjes së të drejtave të individit në fushën penale (*shih vendimet nr. 47, datë 5.10.2023; nr. 1, datë 26.1.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Parimi *ne bis in idem* parashikon se askush nuk mund të ndiqet ose të dënohet penalisht për një vepër penale për të cilën është shpallur më parë i pafajshëm ose është dënuar me një vendim përfundimtar, pra për të njëjtin fakt që përbën vepër penale, për të cilën ai është dënuar më parë me një vendim të formës së prerë nga një

gjykatë e caktuar me ligj. Kriteri “e njëjta vepër” i referohet të njëjtimit veprim, sjellje, fakt, veprë penale dhe kualifikim ligjor që formojnë bazën e kësaj veprë dhe për të cilën personi është dënuar ose liruar. Në këtë kuptim, Gjykata ka pohuar se nëse gjenden elemente të njëjta, parimi *ne bis in idem* ndalon çdo dënim tjetër ose procedim të mëtejshëm (shih vendimet nr. 47, datë 5.10.2023; nr. 4, datë 21.2.2022; nr. 33, datë 22.7.2011, të Gjykatës Kushtetuese).

25. Ky parim është sanksionuar edhe në nenin 4 të Protokollit nr. 7 të KEDNJ-së, sipas të cilit askush nuk mund të ndiqet ose të dënohet penalisht nga juridiksioni i të njëjtimit shtet për një vepër për të cilën ai më parë ka qenë shpallur i pafajshëm ose dënuar me një vendim gjyqësor të formës së prerë, në përputhje me ligjin dhe procedurën penale të atij shteti. Në zbatim të këtij parimi, Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka gjetur shkelje të parimit *ne bis in idem* kur faktet që kishin qenë në zanafillë të të dyja procedimeve penale ndaj kërkuesit ishin, në thelb, të njëjta (shih *Ruotsalainen kundër Finlandës*, datë 16 qershor 2009, §§ 50-57). Po ashtu, ajo ka gjetur shkelje edhe kur dy vendime penale që kanë dënuar kërkuesin kishin të bënin saktësisht me të njëjtat ngjarje dhe faktet që përbënin veprën penale më të lehtë për të cilën ishte dënuar kërkuesi ishin, në thelb, të njëjta me ato që përbënin veprën penale më të rëndë, për të cilën ai ishte dënuar përsëri, duke gjetur shkelje të nenit 4 të Protokollit nr. 7 të KEDNJ-së (shih *Maresti kundër Kroacisë*, datë 25 qershor 2009, §§ 63-64).

26. Po ashtu, Gjykata konstaton se parimi *ne bis in idem* është parashikuar edhe në nenin 7 të KPP-së, sipas të cilit askush nuk mund të gjykohej rishtas për të njëjtin fakt penal për të cilin është gjykuar me vendim të formë së prerë, me përjashtim të rasteve kur është vendosur rigjykimi i çështjes nga gjykata kompetente. Ky parim parashikohet edhe në procedurën e njohjes së vendimeve penale të huaja të rregulluar nga nenet 512-518 të KPP-së, ku neni 514 parashikon si kusht ndalues atë që për të njëjtin fakt dhe ndaj të njëjtimit person në shtetin shqiptar të mos jetë dhënë një vendim i formës së prerë ose të zhvillohet një procedim penal (pika 1, shkronja “dh”).

27. Për sa më sipër, Gjykata, në kuptim të parimit *ne bis in idem* dhe elementeve të tij, do të verifikojë fillimisht nëse njohja e vendimit të gjykatës italiane nga gjykatat shqiptare ka sjellë praktikisht dënimin e kërkuesit edhe një herë për të njëjtat fakte penale të

kryera në territorin e atij shteti, për të cilat ai ishte dënuar më parë me vendim të gjykatës shqiptare (vendimi nr. 51/2011 i Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda), pavarësisht cilësimit ligjor të tyre. Në varësi të përfundimit të kësaj analize, Gjykata do të vlerësojë më tej se si zbatohet ky parim, në kuptim të së drejtës së brendshme, në rastin kur vendimi tjetër penal i dënimit që pretendohet se është dhënë për të njëjtat fakte penale i përket një juridiksioni gjyqësor i huaj. Në situatën që parashikimi i nenit 514, pika 1, shkronja “dh”, të KPP-së vjen në zbatim të këtij parimi, Gjykata do të verifikojë, duke iu referuar arsytimit të gjykatave të zakonshme, mënyrën se si ato kanë interpretuar dhe zbatuar këtë dispozitë procedurale penale gjatë shqyrtimit të kërkesës për njohje të vendimit penal të huaj. Po ashtu, Gjykata do të verifikojë, në drejtim të parimit të subsidiaritetit, nëse Gjykata e Lartë ka ushtruar funksionin e saj për kontrollin e respektimit të standardeve kushtetuese nga gjykatat më të ulëta. Në këtë kuptim, Gjykata rithekson se kontrolli i respektimit të standardeve kushtetuese për proces të rregullt ligjor është funksion edhe i gjykatave të zakonshme, për më tepër i Gjykatës së Lartë, e cila i ka të gjitha mjetet dhe kompetencat për të kryer një rol që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën (shih vendimet nr. 32, datë 3.11.2022; nr. 79, datë 14.12.2017, të Gjykatës Kushtetuese).

28. Gjykata, referuar fakteve me natyrë kushtetuese që kanë rëndësi për këtë gjykim dhe përmbajtjes së vendimit të gjykatës italiane, vëren se kërkuesi është dënuar nga gjykata italiane për kryerjen e veprave penale: (1) “Vrasja me dashje”, ndaj shtetasit ekuadorian Ramires Saca Louis Gonzalo; (2) “Vrasja me dashje e mbetur në tentativë”, në dëm të shtetasit tjetër ekuadorian Orellana Calle Jose Enrique, ngjarje këto të ndodhura në Bresso-Milano, rruga “Don Vercesi”, në afërsi të parkut Nord, rreth orës 22:00 të datës 2.9.2006; (3) “Rrëmbimi i personit”, në dëm të shtetases rumune Laskar Nina Alexandra, ngjarje e ndodhur në Lacchiarella dhe Buscate-Milano, duke nisur nga ora 02:30 e datës 3.9.2006 deri në orën 14:30 të datës 4.9.2006; (4) “Marrëdhënie seksuale me dhunë”, në dëm të së njëjtës shtetase rumune, ngjarje e ndodhur në Milano në datat 3.9.2006 dhe 4.9.2006; (5) “Armëmbajtja pa leje”, ngjarje e ndodhur në Bresso-Milano në datën 2.9.2006 dhe në Buscate-Milano në datën 4.9.2006.

29. Për sa u përket fakteve penale për të cilat kërkuesi është dënuar nga gjykata shqiptare me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, rezulton se ajo gjykatë në lidhje me: (1) veprën penale “Vrasja në rrethana të tjera cilësuese”, të kryer në bashkëpunim, kundër dy ose më shumë personave, në dëm të shtetasve ekuadorianë Ramires Saca Louis Gonzalo dhe Orellana Calle Jose Enrique, i referohet ngjarjes së ndodhur në rrugën “Don Vercesi”, në Bresco-Milano, në afërsi të parkut Nord, rreth orës 22:00 të datës 2.9.2006; (2) veprat penale “Rrëmbimi ose mbajtja peng e personit”, të kryer në bashkëpunim; (3) veprën penale “Marrëdhënie seksuale me dhunë me të rritura”, në dëm të shtetasve rumune Lascar Nina Alexandra, u referohet ngjarjeve të ndodhura në Lacchiarella dhe Buscate-Milano, nga ora 02:30 e datës 3.9.2006 deri në orën 14:40 të datës 4.9.2006; (4) veprën penale “Mbajtja pa leje dhe prodhimi i armëve, armëve shpërthyes dhe municionit”, u referohet ngjarjeve të ndodhura në Bresso-Milano në datën 2.9.2006 dhe në Buscate-Milano në datën 4.9.2006.

30. Gjykata, bazuar në sa më sipër, konstaton se disa nga veprat penale, për të cilat kërkuesi është dënuar si me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, ashtu edhe me vendimin penal të gjykatës italiane, të njohur me vendimet gjyqësore objekt kërkese, u referohen të njëjtave fakte penale të ndodhura në territorin e shtetit italian dhe kanë të bëjnë me të njëjtat veprime konkrete të dënueshme penalisht, pavarësisht kualifikimit të ndryshëm ligjor të tyre nga organet gjyqësore të shteteve në fjalë. Për rrjedhojë, për sa kohë ndodhemi përpara të njëjtave fakteve penale, që kanë të bëjnë me të njëjtat ngjarje kriminale dhe veprime të paligjshme, për të cilat kërkuesi është dënuar si nga gjykata shqiptare, ashtu dhe nga gjykata italiane, konsiderohet se në rastin konkret janë të pranishme elementet e parimit *ne bis in idem*.

31. Megjithatë, Gjykata vëren se këto dy vendime gjyqësore të formës së prerë janë dhënë nga dy juridiksioneve të ndryshme penale, ndërkohë që si neni 34 i Kushtetutës ashtu edhe neni 4 i Protokollit nr. 7 të KEDNJ-së parashikojnë veprimin e këtij parimi kur individit dënohet penalisht nga gjykatat e të njëjtës juridiksion. Gjykata, bazuar në faktet me natyrë kushtetuese që rezultojnë nga aktet bashkëlidhur kërkesës dhe ato të dosjes gjyqësore, konstaton se kërkuesi, pas lirimit nga vuajtja e

mëtejshme e dënimit me burgim të dhënë me vendimin e gjykatës shqiptare, është arrestuar nga autoritetet shqiptare fillimisht për qëllime ekstradimi në shtetin italian dhe më pas për qëllime të njohjes së vendimit penal të huaj, dhe vijon të jetë i burgosur tashmë për vuajtjen e dënimit të caktuar sipas vendimit të njohjes së vendimit penal të gjykatës italiane. Referuar përmbajtjes së nenit 516 të KPP-së, përmes njohjes së vendimit penal të huaj ky i fundit bëhet i ekzekutueshëm në rendin e brendshëm dhe sjell efekte në drejtim të ekzekutimit të masës së dënimit të dhënë nga gjykata e huaj. Për rrjedhojë, është pikërisht vendimi i gjykatës shqiptare ai që e bën efektiv dhe praktikisht të detyrueshëm për zbatim vendimin e gjykatës së huaj në Shqipëri, duke prodhuar pasojat penale ndaj kërkuesit. Në këtë kuptim, vendimi i gjykatës së huaj vlefësohet me vendim të gjykatës shqiptare dhe për nga efektet konsiderohet sikur është dhënë nga gjykatat shqiptare. Referuar përmbajtjes së dispozitave procedurale penale, në kuadër të njohjes së vendimit penal të huaj, gjykata ka detyrimin të verifikojë ekzistencën e disa kriterëve, përfshirë edhe atë të parashikuar nga shkronja “dh” e pikës 1 të nenit 514 të KPP-së, që ndalon njohjen e vendimit penal të gjykatës së huaj kur për të njëjtën fakt dhe ndaj të njëjtë person në shtetin shqiptar është dhënë një vendim i formës së prerë. Për rrjedhojë, edhe qëllimi i ligjvënës të parashikimit të një ndalimi të tillë duket se ka qenë ai për të mos lejuar ekzekutimin në vendin tonë të një vendimi penal të huaj nëse ai bën fjalë për të njëjtat veprime ose fakte penale. Në këtë këndvështrim, Gjykata vlerëson se zbatimi i parimit *ne bis in idem* duket se nuk përjashtohet edhe në rastet kur bëhet fjalë për njohjen e vendimeve penale të huaja. Qëllimi i këtij parimi është pengimi i ndjekjes penale dhe i gjyqimit të dyfishtë në të njëjtën juridiksion dhe mbrojtja e sigurisë juridike. Në këtë drejtim vlen të theksohet se vendimi i njohjes së një vendimi penal të huaj nuk është vendim penal i ri. Ai ka natyrë deklarative, konfirmuese dhe ekzekutuese, ndërsa konkretizon pasojat reale penale ndaj personit. Megjithatë, në rastin kur në një shtet ekziston një vendim penal i formës së prerë (përfundimtar) për të njëjtën fakt penal, njohja nga ai shtet i një vendimi penal të huaj shndërrohet në të vërtetë në një gjykim të dyfishtë pikërisht nga pasojat reale që prodhon vendimi i njohjes, ndërsa për shkak të këtij vendimi i dënuari përballlet me të njëjtat pasoja si në rastin e një dënimi

të ri. Në këtë kuptim, njohja e vendimit penal të huaj në një situatë të tillë do të çonte në mbivendosje të autoriteteve penale, për pasojë edhe në gjykim të dyfishtë dhe pasiguri juridike të personit.

32. Në këtë drejtim, Gjykata vëren se në lidhje me interpretimin dhe zbatimin e nenit 514, pika 1, shkronja “dh”, të KPP-së, në këndvështrim të parimit *ne bis in idem*, gjykatat e shkallës së parë dhe e apelit kanë vlerësuar se kërkuesi është gjykuar në juridiksione të ndryshme për vepra të ndryshme penale, ndaj ky parim nuk gjen zbatim. Po sipas atyre gjykatave, vendimi nr. 51/2011 i Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda ka të bëjë me akuza të ngjashme, por jo të njëjta dhe krimet për të cilat ai është dënuar nga gjykata italiane kanë kualifikim të ndryshëm ligjor nga veprat për cilat është dënuar nga gjykata shqiptare. Sipas gjykatave, faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të vendimit italian (dëmtimet ndaj shtetases rumune) nuk janë të njëjta me ato të gjykuara me vendimin nr. 51/2011. Po ashtu, gjykatat e faktit kanë arsyetuar se sipas gjykatës italiane vendimi i dënimit në shtetin shqiptar nuk përbën shkak për mosvazhdimin e gjyimit të çështjes të filluar në atë shtet ndaj kërkuesit, dhe për këtë arsye gjykimi nga ajo nuk mund të pengohet dhe, gjithashtu, nuk mund të aplikohet as neni 649 i KPP-së italiane në lidhje me vendimin e dhënë në Shqipëri (*shih faqet 11-12 të vendimit të gjykatës së shkallës së parë dhe 12-13 të vendimit të gjykatës së apelit*).

33. Në rekursin në Gjykatën e Lartë kërkuesi, ndër të tjera, ka ngritur edhe pretendimin për cenimin e parimit *ne bis in idem*, pretendim të cilin Kolegji Penal e ka konsideruar të pabazuar, duke vlerësuar, në të njëjtën mënyrë si gjykatat e faktit, se për sa kohë që kërkuesi është gjykuar nga juridiksione të ndryshme dhe për vepra të ndryshme penale, parimi *ne bis in idem* nuk gjen zbatim në rastin konkret. Në përfundim, mbështetur në nenet 433 dhe 441, pika 1, shkronja “a”, të KPP-së, Kolegji Penal ka vendosur mospranimin e rekursit (*shih paragrafët 24 dhe 27-32 të vendimit të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë*).

34. Për sa më lart, Gjykata konstaton se edhe pse disa nga veprat penale për të cilat është dënuar kërkuesi si me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, ashtu edhe me vendimin e gjykatës italiane, kanë të bëjnë me të njëjtat fakte penale të ndodhura në territorin e shtetit italian, interpretimi i gjykatave të faktit se nuk bëhet

fjalë për të njëjtat vepra penale vetëm mbi argumentin e cilësimit të ndryshëm ligjor të tyre, por pa analizuar në drejtim të parimit *ne bis in idem* nëse bëhet fjalë për të njëjtat veprime, sjellje e fakte që formojnë bazën e veprave penale për të cilat kërkuesi është dënuar nga të dyja juridiksionet, është një interpretim ligjor haptazi i paarsyeshëm, i cili nuk është riparuar as nga Gjykata e Lartë, e cila, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta (*shih vendimet nr. 26, datë 9.4.2024; nr. 29, datë 1.11.2022; nr. 16, datë 16.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*). Nga ana tjetër, në këndvështrim të parimit të subsidiaritetit, që udhëheq raportet ndërmjet juridiksionit kushtetues dhe juridiksionit të gjykatave të zakonshme, kur në rekurs janë ngritur pretendime të natyrës kushtetuese, Gjykata e Lartë duhet të mbajë një qëndrim të shprehur lidhur me to (*shih vendimet nr. 29, datë 1.11.2022; nr. 19, datë 7.7.2022, të Gjykatës Kushtetuese*).

35. Bazuar në standardet e mësipërme, duke pasur parasysh natyrën kushtetuese të pretendimeve të ngritura në rekurs nga kërkuesi, Gjykata vëren se Gjykata e Lartë, pavarësisht këtyre shkaqeve të parashtruara nga kërkuesi për kundërshtimin e vendimeve të gjykatave më të ulëta, ka marrë të mirëqenë analizën dhe vlerësimin e atyre gjykatave, por nuk është ndalur, në këndvështrim të parimit të sanksionuar në nenin 34 të Kushtetutës dhe në kuptim të përmbajtjes dhe frymës së neneve 7 dhe 514 të KPP-së, në verifikimin e fakteve penale për të cilat ai është dënuar në të dyja rastet me vendime të formës së prerë, për të arritur në përfundimin nëse ndodhëj përpara veprave penale të njëjta në kuptim të parimit *ne bis in idem*. Në këtë këndvështrim, Gjykata vlerëson se vendimi i Kolegjit Penal nuk rezulton të jetë i argumentuar në drejtim të shkaqeve mbi të cilat ai ka vlerësuar se pretendimet e ngritura në rekurs, si më sipër, që kanë të bëjnë me shkelje të primeve kushtetuese në procesin penal, nuk janë nga ato që parashikon neni 432 i KPP-së. Gjykata çmon të theksojë, gjithashtu, se në vlerësimin e fakteve me natyrë kushtetuese për qëllime të kësaj analize kushtetuese, në funksion të qëndrimit të saj për çështjen, ajo nuk është ndalur në analizën dhe verifikimin e secilit fakt penal që ka përbërë elemente të secilës vepër penale për të cilën kërkuesi është dënuar si me vendim të formës së prerë të gjykatave shqiptare, ashtu edhe të gjykatave italiane,

për sa kohë kjo është detyrë e gjykatave të juridiksionit të zakonshëm. Në këtë drejtim, Gjykata e Lartë gjatë rigjyimit të çështjes, në funksion të verifikimit të zbatimit të ligjit nga gjykatat e faktit, pikërisht për sa i përket parimit *ne bis in idem*, duhet të ndalet në analizimin e argumenteve të parashtruara nga ato, përfshirë edhe të atij se faktet e përmendura në pikat 5 dhe 6 të vendimit penal të huaj nuk janë të njëjta me ato të gjykuara në shtetin shqiptar me vendimin nr. 51/2011 të Gjykatës së Shkallës së Parë për Krime të Rënda, por duke mos treguar ato gjykata mënyrën se si korrespondojnë këto fakte me pjesën urdhëruese për sa i përket veprave penale dhe dënimit.

36. Për rrjedhojë, në përputhje me standardet e mësipërme kushtetuese, si edhe bazuar në faktet e rastit konkret, Gjykata vlerëson se Gjykata e Lartë nuk e ka kryer rolin e saj që shkon përtej ligjit dhe synon të drejtën, pasi nuk ka ushtruar funksionin e saj për kontrollin e zbatimit dhe interpretimit të ligjit të zbatueshëm, konkretisht të nenit 514 të KPP-së, nga gjykatat më të ulëta, çka vë në dyshim respektimin e parimit të mosgjyimit dy herë për të njëjtën vepër penale (*ne bis in idem*) të parashikuar nga neni 34 i Kushtetutës.

37. Në përfundim, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuar për cenimin e parimit të mosgjyimit dy herë për të njëjtën vepër penale (*ne bis in idem*) është i bazuar, sipas arsytimit të mësipërm të këtij vendimi, ndaj kërkesa pranohet.

38. Për sa i përket kërkesës për pezullimin e vendimit nr. 370 akti, datë 28.3.2023, të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë, Gjykata vendosi rrëzimin e

saj, për sa kohë çështja do të kthehet për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “F” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 71 dhe 72 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar, njëzëri,

VENDOSI:

1. Pranimin pjesërisht të kërkesës.
 2. Shfuqizimin e vendimit nr. 00-2024-184, datë 6.2.2024, të Kolegjit Penal të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.
 3. Dërgimin e çështjes për shqyrtim në Gjykatën e Lartë.
- Ky vendim është përfundimtar dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë më 13.3.2025.

Shpallur më 11.4.2025.

Kryetare: Holta Zaçaj

Anëtare: Fiona Papajorgji, Marsida Xhaferllari, Genti Ibrahim, Ilir Toska, Sandër Beci, Sonila Bejtja, Marjana Semini

Formati 61x86/8

Shtypshkronja e Qendrës së Botimeve Zyrtare
Tiranë, 2025

Adresa: Rr. "Nikolla Jorga", Tiranë
Tel./fax: +355 4 24 27 004 Tel.: +355 4 24 27 006

Çmimi 240 lekë

